

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

EGLĖ SABALIŪTĖ

**SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO PAJAMŲ IR
IŠLAIDŲ ANALIZĖ (DRUSKININKŲ MIESTO
SAVIVALDYBĖS PAVYZDŽIU)**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas

Prof. habil.dr. G. Davulis

Vilnius, 2009

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

**SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO PAJAMŲ IR
IŠLAIDŲ ANALIZĖ (DRUSKININKŲ MIESTO
SAVIVALDYBĖS PAVYZDŽIU)**

Viešojo sektoriaus ekonomikos magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 62404S109

Vadovas

Prof. habil.dr. G. Davulis

2009 12

Recenzentas

2009 12

Atliko

VSEmn8-02 gr. stud.

Eglė Sabaliūtė

2009 12

Vilnius, 2009

TURINYS

ĮVADAS.....	7
1. SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO SAMPRATA IR SANDARA	9
1.1. Vietos savivaldos samprata	9
1.2. Savivaldybių biudžetų formavimo principai ir metodai.....	13
1.3. Savivaldybių biudžetų pajamos ir asignavimai.....	16
2. DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖ IR JOS BIUDŽETO YPATUMAI.....	19
2.1. Druskininkų savivaldybės charakteristika.....	19
2.2. Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo principai ir rengimas	21
2.3. Druskininkų savivaldybės biudžeto projekto svarstymas ir tvirtinimas	24
2.4. Druskininkų savivaldybės biudžeto vykdymas.....	25
3. DRUSKININKŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ ANALIZĖ	29
3.1. Savivaldybės biudžeto pajamos	29
3.2. Savivaldybės biudžeto asignavimai pagal programas.....	38
3.3. Savivaldybės asignavimai pagal valstybės funkcijų klasifikaciją.....	43
3.4. Biudžeto pajamų ir išlaidų planų įvykdymo analizė	48
4. DRUSKININKŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO PALYGINIMAS SU VILNIAUS IR PALANGOS MIESTŲ SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETAIS.....	52
4.1. 2004-2008 m. Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto palyginimas su Palangos miesto savivaldybės biudžetu	52
4.2. 2004-2008 m. Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto palyginimas su Vilniaus miesto savivaldybės biudžetu	57
IŠVADOS.....	62
LITERATŪRA.....	64
ANOTACIJA	68
ANOTACIJA (anglų kalba)	69
SANTRAUKA	70
SANTRAUKA (anglų kalba).....	71
PRIEDAI.....	72

LENTELĖS

Lentelė. Druskininkų savivaldybės 2007-2008 m. biudžeto išlaidų pasiskirstymas pagal programas.....	39
---	----

PAVEIKSLAI

1 pav. Vietos savivaldos subjektai.....	10
2 pav. Savivaldybių biudžetų pajamos.....	17
3 pav. Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biužeto pajamų struktūra.....	34
4 pav. Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biužeto pajamų gautų iš mokesčių dinamika.....	35
5 pav. Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biužeto pajamų iš dotacijų dinamika.....	35
6 pav. Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biužeto kitų biudžeto pajamų dinamika.....	36
7 pav. Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto dinamika.....	37
8 pav. Druskininkų savivaldybės išlaidų pasiskirstymas pagal valstybės funkcijas.....	44
9 pav. Druskininkų savivaldybės išlaidų dinamika skirta švietimo funkcijai.....	44
10 pav. Druskininkų savivaldybės išlaidų dinamika skirta bendros valstybės paslaugos funkcijai.....	45
11 pav. Druskininkų savivaldybės išlaidų dinamika skirta socialinės apsaugos, globos ir rūpybos funkcijai.....	46
12 pav. Druskininkų savivaldybės išlaidų dinamika skirta kitoms valstybės funkcijoms.....	47
13 pav. Druskininkų savivaldybės biudžeto 2004-2008 m. pajamų plano įvykdymas tūkst.Lt.....	49
14 pav. Druskininkų savivaldybės biudžeto 2004-2008 m. išlaidų plano įvykdymas tūkst.Lt.....	50
15 pav. Druskininkų ir Palangos miestų savivaldybių biudžetų palyginimas.....	52
16 pav. 2008 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto asignavimų pasiskirstymas pagal programas.....	54
17 pav. 2008 m. Palangos savivaldybės biudžeto asignavimų pasiskirstymas pagal programas.....	54
18 pav. Palangos miesto savivaldybės išlaidų pasiskirstymas pagal valstybės funkcijas.....	55
19 pav. Druskininkų ir Palangos miestų savivaldybių 2004-2008 m. biudžetų išlaidos.....	56
20 pav. Druskininkų ir Vilniaus miestų savivaldybių biudžetų palyginimas.....	57
21 pav. 2008 m. Vilniaus savivaldybės biudžeto asignavimų pasiskirstymas pagal programas.....	59
22 pav. Vilniaus miesto savivaldybės išlaidų pasiskirstymas pagal valstybės funkcijas pateikiamas....	60
23 pav. Druskininkų ir Vilniaus savivaldybių 2004-2008 m. biudžetų išlaidos.....	61

PRIEDAI

1 priedas. Druskininkų savivaldybės patvirtintų 2004-2008 metų biudžeto pajamų pasiskirstymas.....	73
2 priedas. Druskininkų savivaldybės biudžeto mokesčių pajamų struktūra.....	75
3 priedas. Druskininkų savivaldybės biudžeto kitų pajamų struktūra.....	76
4 priedas. Druskininkų savivaldybės biudžeto dotacijų struktūra.....	77
5 priedas. Druskininkų savivaldybės biudžeto 2004-2008 m. pajamų planų įvykdymo rezultatai.....	78
6 priedas. Druskininkų savivaldybės biudžeto 2004-2008 m. išlaidų planų įvykdymas pagal valstybės funkcijų klasifikaciją.....	81
7 priedas. Palangos miesto savivaldybės 2007-2008 m. biudžeto išlaidų pasiskirstymas pagal programas.....	82
8 priedas. Vilniaus miesto savivaldybės 2007-2008 m. biudžeto išlaidų pasiskirstymas pagal programas.....	83

IVADAS

Viena iš demokratijos pasireiškimo formų yra savivalda. Savivaldos principų įgyvendinimas turi neginčijamą prioritetą plėtojant demokratinius procesus šiuolaikinės demokratijos šalyse. Savivaldos reikšmė pabrėžta ir Europos vietos savivaldos chartijoje (1999), kurioje teigiama, kad savivaldos institucijos yra bet kokios demokratinės santvarkos pagrindas. Savivaldos plėtotei nemažas dėmesys skiriamas Lietuvoje. Savivaldos teisę garantuoja Lietuvos Respublikos Konstitucija bei kiti įstatymai.

Savivaldybių finansiniai ištekliai apskaitomi savivaldybių biudžetuose bei nebiudžetiniuose fonduose. Pagrindinė savivaldybių lėšų dalis yra kaupiama savivaldybių biudžetuose, kurie pagal šalies įstatymus yra savarankiški ir privalo būti subalansuoti. Savivaldybių biudžetų svarstymas ir tvirtinimas yra vienas svarbiausių metų įvykių savivaldybėje.

Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatyme yra apibrėžtos savivaldybių funkcijos. Savivaldybių funkcijoms vykdyti būtini ir atitinkami finansiniai ištekliai, kuriais jos galėtų disponuoti, kadangi savivaldybė yra savarankiška tiek, kiek ji laisvai disponuoja turimais finansiniais ištekliais. Visos savivaldybių turimos lėšos negali būti skiriamos kitiems tikslams, kaip įstatymų paskirtoms funkcijoms įgyvendinti bei programoms vykdyti.

Druskininkai – vienas gražiausių Lietuvos kurortų – taip pat yra vienas iš tų miestų, kuris turi savo savivaldą. Druskininkų kaip ir kiekvienos savivaldybės paskirtis – kurti, tobulinti ir pertvarkyti ekonominę, kultūrinę ir ekologinę valdomos teritorijos sandarą, derinant tam tikros administracinės teritorijos bendrijos interesus su valstybės interesais. Savivaldybė siekia plėtoti ir skatinti vietos savivaldą kaip demokratinės valstybės raidos pagrindą, vadovaujantis vietos savivaldos principais užtikrinti viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijų vykdymą tenkinant miesto bendruomenės viešuosius poreikius ir interesus.

Darbo problema – savivaldybės biudžeto lėšų paskirstymo efektyvumas.

Darbo tikslas – išnagrinėti Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto pajamas ir išlaidas.

Darbo tikslui pasiekti iškelti šie **uždaviniai**:

- apibrėžti vietos savivaldos sampratą;
- atskleisti Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo principus ir rengimą, biudžeto projekto svarstymo, tvirtinimo bei biudžeto vykdymo ypatumus;
- išanalizuoti Druskininkų savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto pajamų struktūrą, jos pokyčius;
- išanalizuoti Druskininkų savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto asignavimų pasiskirstymą pagal programas ir valstybės funkcijas;
- išanalizuoti Druskininkų savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto planų įvykdymą;

- palyginti Druskininkų, Palangos ir Vilniaus miestų savivaldybių 2004-2008 m. biudžetus.

Darbo objektas – Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 metų biudžetas.

Darbe naudoti tyrimo metodai. Rengiant magistrinį darbą, naudojami mokslinio tyrimo metodai: mokslinės literatūros bei teisinių dokumentų analizė, palyginamoji analizė, sisteminė ir loginė analizė bei grafinis modeliavimas.

Pirmoje darbo dalyje teoriniu aspektu pateikiama vietos savivaldos samprata, savivaldybių biudžetų formavimo principai ir metodai bei apibrėžiama, kas yra savivaldybių biudžetų išlaidos ir kas sudaro savivaldybių pajamas.

Antroje šio darbo dalyje apžvelgiami Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo principai ir rengimas, biudžeto projekto svarstymas ir tvirtinimas bei savivaldybės biudžeto vykdymas.

Biudžetą sudaro pajamos ir išlaidos, todėl trečioje darbo dalyje tiriama Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto pajamų struktūra, asignavimų pasiskirstymas pagal programas ir valstybės funkcijas, jų pokyčiai, atlikta biudžeto pajamų ir išlaidų planų įvykdymo analizė.

Ketvirta dalis skirta palyginti Druskininkų miesto savivaldybės biudžetą su Palangos bei Vilniaus miestų savivaldybių biudžetais.

1. SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO SAMPRATA IR SANDARA

1.1. Vietos savivaldos samprata

Nagrinėjant Druskininkų savivaldybės biudžetą, visų pirma svarbu apibūdinti sąvoką *savivalda*.

Savivalda daugelyje literatūros šaltinių apibrėžiama panašiai. Dabartiniame Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme vietos savivalda traktuojama kaip įstatymo nustatyto valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų bendruomenės, kuri turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, savitvarka ir savaveiksmiškumas pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją. Europos vietos savivaldos chartijoje vietos savivalda – vietinės valdžios organai įstatymų nustatytose ribose turi teisę ir gebėjimą tvarkyti ir valdyti pagrindinę viešųjų reikalų dalį, už tai prisiimdamos pilną atsakomybę ir vadovaudamosi vietos gyventojų interesais. Tarptautinės vietos savivaldybių sąjungos (IULA) Pasaulinėje vietos savivaldos deklaracijoje vietos savivaldos koncepcija taip apibrėžiama: "Vietos savivalda reiškia vietos valdžios teises ir pareigas savo atsakomybe reguliuoti ir tvarkyti visuomeninius reikalus vietos gyventojų interesų vardu".

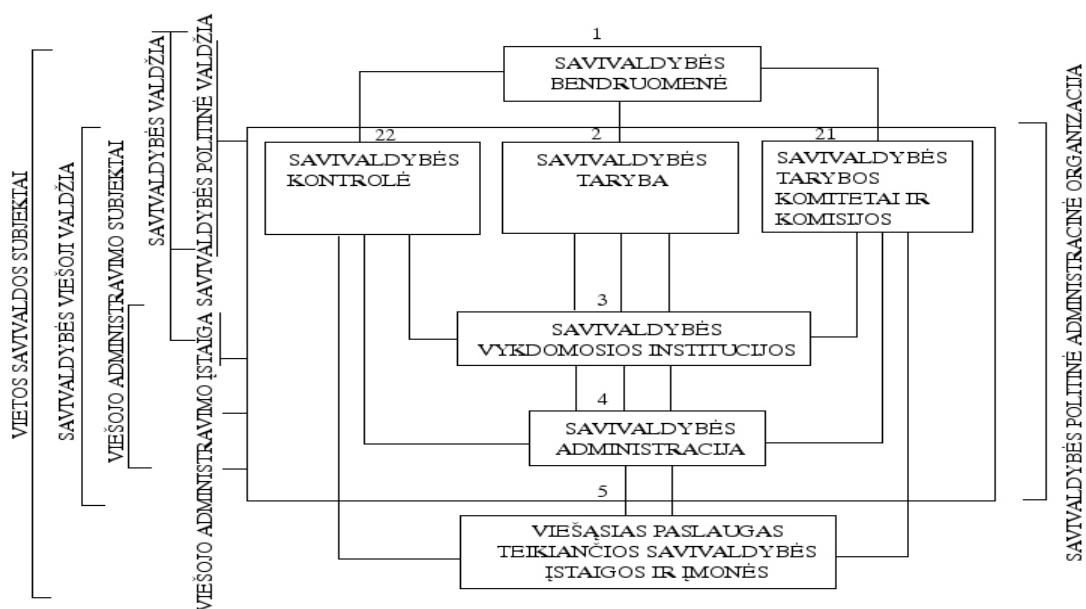
Taigi savivalda apibrėžiama ne tik įstatymuose ar įvairiuose dokumentuose, savivaldos finansus kaip viešųjų finansų dalį analizavo ir daugelis tiek užsienio, tiek ir Lietuvos mokslininkų. Iš Lietuvos mokslininkų galima būtų pažymėti A. Astrauską, B. Galinienę, J. Rimą, R. Stačioką ir kitus.

Astrauskas ir B. Galinienė (2003) teigia, kad yra dvi vietos savivaldos sampratos. Pirmuoju atveju vietos savivalda suprantama kaip tam tikro subjekto teisė savarankiškai veikti, antruoju – kaip tam tikram subjektui suteiktos teisės savarankiškai veikti įgyvendinimas.

Nagrinėjant vietos savivaldą kaip tam tikrą veiklą, svarbu apsispręsti, kas bus tas subjektas, kurio veikla bus traktuojama kaip vietos savivalda.

Vietos savivaldos subjektai – savivaldybės teritorijoje tikslingai veikiantys ir kryptingą poveikį žmonėms darantys bei viešąsias paslaugas jiems teikiantys subjektai [2].

Vietos savivaldos subjektai sudaro vieningą keliapakopę sistemą (žr. 1 pav.). Kiekvienas vietos savivaldos subjektas ar jų grupė vaidina tam tikrą vaidmenį (turi tam tikrą paskirtį) ir vadinami arba savivaldybės valdžia, arba savivaldybės politine valdžia, arba savivaldybės viešąja valdžia, arba viešojo administravimo subjektais.

Šaltinis: Astrauskas A. 2004, p. 10

1 pav. Vietos savivaldos subjektai

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nurodomi pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda:

- atstovaujamosios demokratijos;
- savivaldybių savarankiškumo ir veiklos laisvės pagal Konstitucijoje ir įstatymuose apibrėžtą kompetenciją;
- savivaldybės tarybos viršenybės prieš jai atskaitingas savivaldybės vykdomąsias institucijas. Savivaldybės taryba turi įgaliojimus kontroliuoti jos sudarytas ir jai atskaitingas savivaldybės vykdomąsias institucijas;
- savivaldybės vykdomųjų institucijų atskaitingumo savivaldybės tarybai. Savivaldybės vykdomųjų institucijų sprendimai turi būti grindžiami įstatymais, Vyriausybės ir (arba) savivaldybės tarybos sprendimais;
- atsakingumo savivaldybės bendruomenei. Savivaldybės tarybos nariai už savo veiklą yra atsakingi ir atskaitingi rinkėjams ir visai savivaldybės bendruomenei;
- savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus;
- savivaldybių ir valstybės interesų derinimo tvarkant viešuosius savivaldybių reikalus;

- bendruomenės ir atskirų savivaldybės gyventojų interesų derinimo. Savivaldybių institucijų priimti sprendimai bendruomenės interesais neturi pažeisti įstatymų garantuotų atskirų gyventojų teisių;

- savivaldybės gyventojų dalyvavimo tvarkant viešuosius savivaldybės reikalus. Savivaldybės institucijos sudaro sąlygas savivaldybės gyventojams tiesiogiai dalyvauti rengiant ir svarstant sprendimų projektus, organizuojant apklausas, susirinkimus, sueigas, viešą peticijų nagrinėjimą, skatina kitas pilietinės iniciatyvos formas. Savivaldybės institucijos diegia savivaldos principus švietimo, kultūros ir kitose įstaigose, remia asociacijų iniciatyvas, susijusias su viešųjų savivaldybės reikalų tvarkymu;

- veiklos skaidrumo. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma;

- viešumo ir reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę. Savivaldybės gyventojai ar jų atstovai turi teisę susipažinti su savivaldybės institucijų sprendimų projektais ir priimtais sprendimais, gauti viešus ir motyvuotus atsakymus į pareikštą nuomonę apie savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų ar atskirų valstybės tarnautojų darbą;

- žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo. Savivaldybės institucijų ar valstybės tarnautojų priimami sprendimai turi nepažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių, lygių galimybių.

Mokslinės literatūros šaltiniuose akcentuojama, kad biudžetas yra valstybės pajamų ir išlaidų sąmata, planas ar aprašas [32]. Prieš nagrinėjant Druskininkų savivaldybės biudžetą, apibrėšime savivaldybės biudžeto sąvoką. Taigi savivaldybės biudžetas – savivaldybės tarybos patvirtintas savivaldybės biudžeto ir pajamų ir asignavimų planas biudžetiniams metams [25]. Kiekviena savivaldybė turi atskirą savo biudžetą, kurį tvirtina savivaldybės Taryba.

Savivaldybių biudžetai turi būti suformuojami be deficito, t.y. išlaidos negali būti didesnės už pajamas. Nepaisant to, kokia dalis biudžeto pajamų yra nuosava, o kokia ne, kiekviena Lietuvos savivaldybė turi įstatymų nustatytas prievoles vykdyti joms pavestas funkcijas. Visos savivaldybių biudžete turimos lėšos negali būti skiriamos kitiems tikslams, kaip įstatymų priskirtoms savivaldybių funkcijoms įgyvendinti bei programoms vykdyti. Taigi pagal sprendimų priėmimo laisvę savivaldybių funkcijas galima skirstyti į:

- savarankiškašias. Šias funkcijas savivaldybės atlieka pagal Konstitucijos ir įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus savo bendruomenei ir jos interesais. Įgyvendindamos šias funkcijas, savivaldybės turi Konstitucijos ir įstatymų nustatytą sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo bei įgyvendinimo laisvę ir yra atsakingos už šių funkcijų atlikimą. Įgyvendinant šias funkcijas, savivaldybių veiklą saisto įstatymų nustatyti reikalavimai ir tvarka, kuri, kai tai numatyta

įstatymuose, nustatoma ir kituose teisės aktuose. Nustatomos viso 43 savarankiškosios savivaldybių funkcijos: savivaldybės biudžeto sudarymas ir tvirtinimas, vietinių rinkliavų nustatymas, savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės ir kito turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo, savivaldybės biudžetinių įstaigų steigimas ir išlaikymas, savivaldybės viešųjų įstaigų, savivaldybės įmonių ir kitų savivaldybių juridinių asmenų steigimas, vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų bendrojo lavinimo, profesinio mokymo ir profesinio orientavimo organizavimas (švietimo įstaigų steigimas, reorganizavimas, likvidavimas, išlaikymas, mokymo pagal formaliojo švietimo programas organizavimas ir įgyvendinimas) ir kt.

- valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms). Tai yra valstybės funkcijos, perduotos savivaldybėms atsižvelgiant į gyventojų interesus. Savivaldybės, įgyvendindamos šias funkcijas, turi įstatymų nustatytą sprendimų priėmimo laisvę. Savivaldybių veiklą įgyvendinant šias funkcijas riboja valstybės institucijų ir (arba) pareigūnų sprendimai. Atskirais atvejais valstybinės funkcijos gali būti perduotos savivaldybėms įgyvendinti sutarčių pagrindu. Savivaldybės tokią sutartį gali sudaryti tik tuo atveju, kai savivaldybės taryba pritaria. Šios funkcijos paprastai yra trumpalaikės ar sezoninio pobūdžio. Valstybinės (perduotos savivaldybėms) yra 33 funkcijos: civilinės būklės aktų registravimas, įstatymų priskirtų registrų tvarkymas ir duomenų teikimas valstybės registrams, civilinė sauga, priešgaisrinė sauga, dalyvavimas valdant valstybinius parkus, kompensacijų (šildymo išlaidų, išlaidų šaltam ir karštam vandeniui ir kt.) skaičiavimas ir mokėjimas, socialinių išmokų skaičiavimas ir mokėjimas ir kt. funkcijos.

Savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės vykdomoji institucija, kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal su savivaldybėmis sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai bei juridiniai asmenys.

Apibendrinant galima teigti, kad savivalda – valstybės teritorinio vieneto teisė laisvai, savo nuožiūra bei lėšomis tvarkyti vietinius savivaldybių reikalus, vadovaujantis įstatymais per administracinio vieneto nuolatinių gyventojų tiesiogiai išrinktų atstovų savivaldybės tarybą bei jos sudarytas vykdomąsias institucijas.

Savivaldybės sudaromas biudžetas – svarbiausias metinis veiklos planas. Jame parodomas savivaldybės išteklių paskirstymas funkcijų įvykdymui ir uždavinių pasiekimui. Tai yra politinis dokumentas, įgalinantis savivaldybę funkcionuoti. Sudarant aiškų ir suprantamą biudžetą, didelis dėmesys skiriamas ekonominei plėtrai, socialinių poreikių patenkinimui, pajamų paskirstymui,

sprendimams priimti reikiamos informacijos pateikimui. Biudžetas pateikia visuomenei informaciją apie aiškų savivaldybės veiklos procesą ir atliekamą darbą.

1.2. Savivaldybių biudžetų formavimo principai ir metodai

Lietuvos savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo teisinis pagrindas yra atitinkamų savivaldybių tarybų priimti sprendimai dėl atitinkamų biudžetinių metų savivaldybių biudžetų patvirtinimo.

Kaip teigia Astrauskas (1999) ir Davulis (2006), šiuolaikinių demokratiškosios šalies praktikoje yra nusistovėję keli pagrindiniai savivaldybių biudžetų formavimo principai. Juos trumpai ir aptarsime.

Nuolatinio funkcijų atitikimo principas reikalauja, jog savivaldybei įstatymais priskirtos funkcijos turi būti nuolat ir stabiliai vykdomos. Antra vertus, iš šio principo išplaukia išvada, jog savivaldybių biudžete numatytos išlaidos turi būti adekvačios jų funkcijoms.

Taupumo ir ekonomiškumo principas reiškia, jog savivaldybių biudžetinės lėšos turėtų būti naudojamos efektyviausiu būdu.

Biudžeto balanso principas reikalauja, jog savivaldybių biudžetai būtų subalansuoti.

Realaus kasos darbo principas įpareigoja į biudžeto projektą įtraukti tik realias pajamas ir realias išlaidas.

Biudžeto visuotinio principas reiškia, jog į biudžeto projektą privalo būti įtrauktos visos savivaldybės gaunamos pajamos bei visos išlaidos.

Bendro išlaidų padengimo principas reikalauja, jog visos biudžeto pajamos privalo būti skiriamos maksimaliam biudžeto išlaidų padengimui.

Individualaus įvertinimo principas reikalauja, jog visos savivaldybės biudžeto pajamos ir išlaidos būtų aiškiai išskirstytos pagal pajamų kilmę ir išlaidų paskirtį.

Viešumo principas reiškia, jog biudžeto projektas būtų prieinamas visuomenei, institucijoms bei interesų grupėms ir sudaromos sąlygos suinteresuotiems pateikti savo pastabas ir siūlymus, kurie privalo būti viešai įvertinti.

Anot Stačioko R. ir kt. (2003) sudarant savivaldybės biudžetus turi būti laikomasi tam tikrų principų. Iš jų svarbiausi yra 4 principai:

- biudžeto vieningumas;
- biudžeto pilnumas;
- biudžeto realumas (teisingumas);
- biudžeto viešumas.

Biudžeto vieningumo principas reiškia, kad valstybės gali turėti tik vieną nacionalinį biudžetą, apimanti visas valstybės išlaidas ir pajamas. Biudžeto vieningumas išreiškiamas ir per egzistuojančią

vieningą biudžetinę sistemą valstybėje, ir per standartizuotus finansinius dokumentus, ir per vieningą biudžeto pajamų ir išlaidų klasifikaciją.

Biudžeto pilnumo principas papildo biudžeto vieningumo principą: kiekviename biudžeto straipsnyje turi būti parodomos visos atitinkamo straipsnio išlaidos ar pajamos. Tai palengvina valstybės finansų kontrolės funkciją.

Biudžeto realumo (teisingumo) principas nukreiptas prieš biudžeto falsifikavimo galimybę. Šis principas numato valstybės finansinių operacijų, susijusių su pajamomis ir su išlaidomis, teisingą atvaizdavimą biudžete, atitinkantį patvirtintas biudžete išlaidų sumas.

Biudžeto viešumo principas reikalauja viešai skelbti savivaldybės biudžetą, t.y. suteikti savivaldybės pagrindinėms pajamoms ir išlaidoms viešumą.

Finansų teorijoje yra žinoma ir praktikoje apribota keletas savivaldybių biudžetų sudaromų metodų bei jų modifikacijų. A. Astrauskas (1999) ir G. Davulis (2006) savo darbuose išskiria ir nagrinėja penkis pagrindinius savivaldybių biudžeto formavimo metodus:

1. „Augančio“ arba didėjančio biudžeto sudarymo metodas. Jį taikant dėmesys telkiamas į nežymius pokyčius tarp gretimų, vienas po kito einančių biudžetų, pripažįstant, kad ankstesniais biudžetinėmis metais teiktų paslaugų ar vykdytų veiklų rūšys bei išlaidų joms lygis bus naujojo biudžeto projekto pagrindas. Metodas rengiamas patikslinus išlaidas dėl infliacijos ir numatomas nebeteikti paslaugas arba atvirkščiai – įrašoma numatyta vykdyti nauja veikla ateinančiais biudžetinėmis metais. Šis biudžeto sudarymo metodas vertinamas kaip nepatogus diegiant naują veiklą, orientuotas į praeitį, kitaip sakant į „pasenusias“ išlaidas (vieną kartą įtrauktos į biudžetą, jos gali ilgai jame išlikti). Metodas orientuoja į praeitį, o ne į ateitį, todėl pažanga ateina ne dideliais šuoliais, bet mažyčiais žingsneliais.

2. Bazinio biudžeto metodą galima laikyti tam tikra didėjančio biudžeto modifikacija, tačiau jis labiau orientuotas į biudžeto plėtojimo galimybes, įvertinant ne tik trumpalaikes, bet ir ilgalaikes tendencijas. Jis formuojamas pagrindu imant tam tikrą, t.y. bazinių metų biudžetą. Taikant nustatytą ribų metodą savivaldybės tarybos komitetams suteikiamos galimybės jiems patiems parengti jų kuruojamo sektoriaus išlaidų sąmatas bei finansavimo prioritetus, esant nustatytai bendrai išlaidų apimčiai.

3. Siekiamų rezultatų ir jų pagrindu išplėstojo programinio biudžeto sudarymo metodas. Taikant pastarąjį metodą pagrindinis dėmesys skiriamas tikslams ir programoms, rezultatų gautų siekiant užsibrėžtų tikslų bei išteklių, nukreiptų tikslams pasiekti, naudojimo įvertinimui. Biudžetas yra tarsi padalijimas į programines dalis, o iš komitetų ir administracijos skyrių, atsakingų už tam tikrą sektorių ar sritį, reikalaujama konkrečių užduočių ir veiklos planų. Programinio biudžeto sudarymo metodui būdinga: biudžeto ryšys su keliamais tikslais bei numatomais gauti rezultatais ir orientavimasis į ateitį ir galimybę rinktis. Šio metodo taikymas pasitvirtino esant gerai veikiančiai

savivaldybės strateginio valdymo sistemai, gebančiai operatyviai reaguoti į aplinkos pakitimus, laiku formuoti strategines kryptis ir kontroliuoti veiklos pokyčius. Programinio biudžeto sudarymo modelis retai taikomas ir dėl nepaprastai didelių biudžeto projekto rengimo išlaidų, kadangi šis metodas yra gana sudėtingas, reikalauja gana aukštos darbuotojų kvalifikacijos ir patyrimo. Svarbus programinio biudžeto sudarymo bruožas yra tas, kad jis orientuotas į ateitį.

4. Kritinių dydžių metodas (dar kitaip vadinamas pokyčių planavimo metodu). Jį taikant dėmesys sutelkiamas būtent į naują savivaldybės veiklą bei pajamų ir išlaidų planuojamą padidėjimą planiniais biudžetiniais metais, pripažįstant, kad baziniais ir ankstesniais metais vykdyta savivaldybės veikla bei tam panaudoti finansiniai ištekliai išliks pastovūs arba tik nežymiai pasikeis. Rengiant projektą dalyvaujantys komitetai ir administracijos skyriai turi vadovautis Finansų komiteto rekomendacijomis dėl siūlomų naujų prioritetinių veiklos sričių biudžetiniais metais. Komitetai rengia paraiškas ir nurodo, jų nuomone, svarbiausius savo sektoriaus prioritetus, konkrečią veiklą ir tam reikiamas išlaidas. Finansų komitetas, įvertinęs komitetų pasiūlytus prioritetus ir naują veiklą, parengia galutinį biudžeto projektą.

5. „Nulinio pagrindo“ biudžeto formavimo metodas bei jo pagrindu išplėstojo biudžeto sudarymo blokais metodas. Sudarant vadinamąjį „nulinio pagrindo“ biudžetą paprastai reikalaujama pastoviai peržiūrėti ir tikslinti savivaldybės vykdomas programas, kurių įgyvendinimas ar finansavimas gali kisti dėl įvairių priežasčių ir savivaldybės institucijų sprendimų. „Nulinio pagrindo“ metodu šis modelis pavadintas dėl nuolatinio vykdomos panaudojimo būdų paieškos. Pripažįstama, kad tai su valdymu bei savivaldybės planavimo ir kontrolės sistemomis glaudžiai susijęs modelis. Dėl nepaprastai didelių žmonių išteklių sąnaudų šis metodas „grynuoju“ savo pavidalu labai retai taikomas, o dažniausiai yra bazinio biudžeto metodo papildinys. Biudžeto sudarymo blokais metodas grindžiamas tais pačiais principais, bet taikomas kiek kitaip (Astrauskas, 1999).

Iš visų penkių pateiktų savivaldybių biudžeto sudarymo metodų, daugelyje Lietuvos savivaldybių šiuo metu yra taikomas programinio biudžeto sudarymo metodas. Lietuvos Respublikos Seimas 1998 m. priėmė rezoliuciją „Dėl Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros koncepcijos“, kuria tiek ir vyriausybė, tiek ir savivaldybės yra įpareigosotos taikyti būtent šitą metodą, kadangi programinis biudžetas leidžia racionaliau ir efektyviau priimti sprendimus, patobulinti institucijos kaupiamą ir valdomą informaciją, užtikrina didesnę viešumą ir skaidrumą [40].

Lietuvoje Biudžeto sandaros įstatyme yra įteisintas biudžeto balanso principas. Nors visi kiti principai nėra formaliai įteisinti kaip privalomi reikalavimai, tačiau galima teigti, jog formuojant bei vykdančiam savivaldybių biudžetams yra daugmaž išlaikomi viešumo ir skaidrumo principai. Taupumo ir ekonomiškumo bei iš dalies ir nuolatinio funkcijų atitikimo principas Lietuvoje yra mažiausiai įgyvendinti. Apskritai formaliai neįteisinti savivaldybių biudžetų formavimo principų įgyvendinimas

priklauso nuo atitinkamų savivaldybės finansinių tarnybų kvalifikacijos ir patirties, nuo centrinės valdžios finansinės politikos bei savivaldybių tarnybų bei pačios visuomenės aktyvumo.

Apibendrinant galima teigti, kad savivaldybių biudžetų principų įgyvendinimas leidžia suformuoti subalansuotą, efektyvą, skaidrą savivaldybės biudžetą, sudarant galimybes visuomenei aktyviai dalyvauti jo formavimo procese.

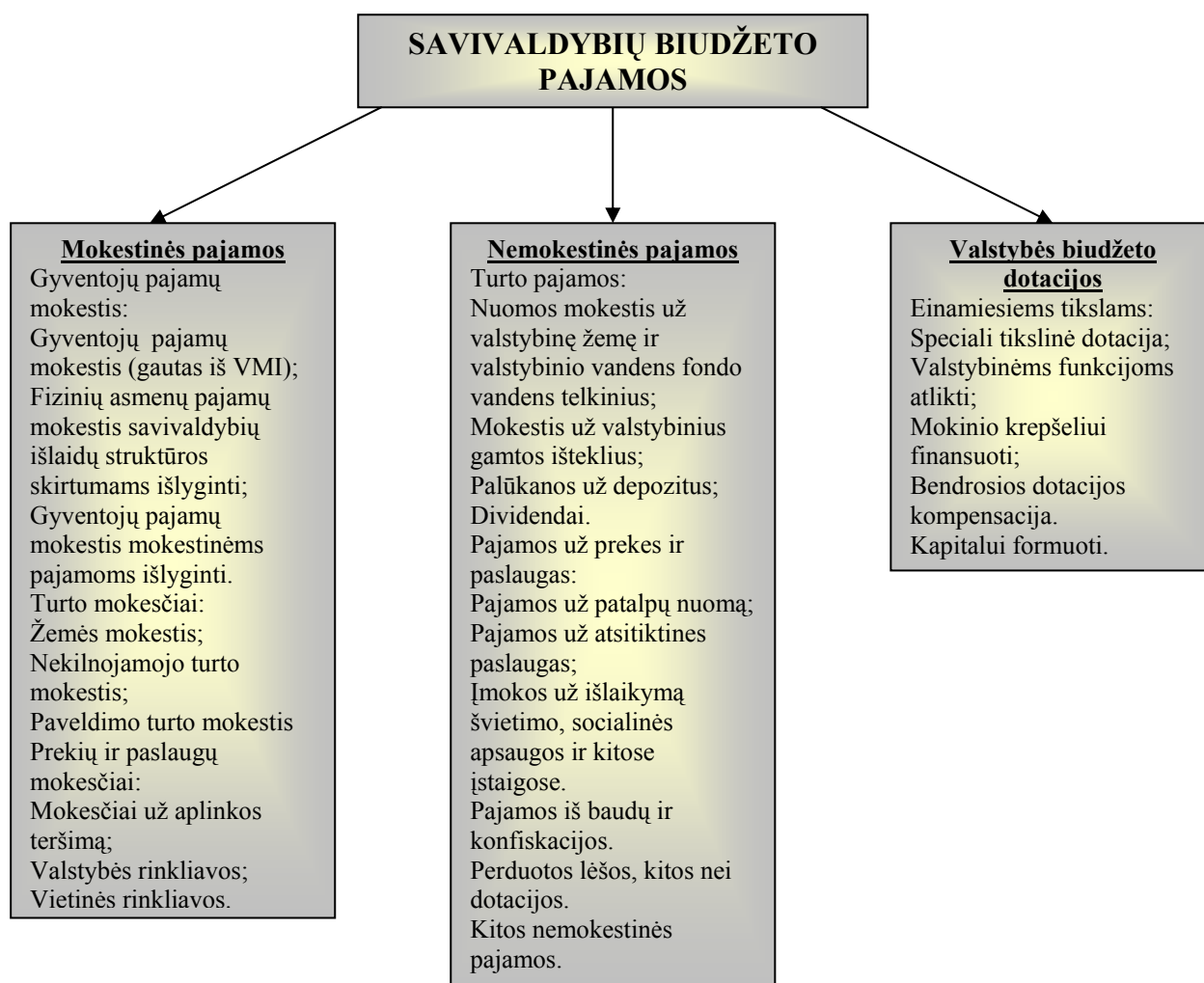
1.3. Savivaldybių biudžetų pajamos ir asignavimai

Lietuvos Respublikos nacionalinį biudžetą sudaro valstybės ir nepriklausomi savivaldybių biudžetai. Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros, Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos, Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžeto pajamų nustatymo metodikos įstatymai nustato tokias savivaldybių biudžeto pajamų rūšis:

- mokestinės pajamos, kurias formuoja savivaldybėms priskirti mokesčiai ir įstatymų nustatytos bendrųjų mokesčių dalis;
- nemokestinės pajamos, gaunamos iš savivaldybės turto, vietinių rinkliavų, baudų ir kitų nemokestinių šaltinių;
- valstybės biudžeto dotacijos, skirtos pajamų bei išlaidų skirtumams tarp savivaldybių išlyginti ir valstybės perduotoms funkcijoms atlikti.

Savivaldybių biudžetų pajamos pateikiamos 2 pav.

Šaltinis: adaptuota pagal Stačiokas R., Rimas J. 2002, p. 250

2 pav. Savivaldybių biudžetų pajamos

Mokestinės ir nemokestinės pajamų rūšis sąlyginai galima vadinti nuosavomis savivaldybių pajamomis, o valstybės biudžeto dotacija yra valstybės paskirta lėšų suma, kurios nepanaudotas likutis metų pabaigoje gražinamas į valstybės biudžetą. Lietuvos savivaldybių nuosavos lėšos ne visiškai atitinka jų sampratą. Idealiu atveju nuosavos lėšos yra tokios lėšos, kurių formavimas visiškai priklauso nuo vietos valdžios sprendimų. Tokių lėšų, skirtingai nuo užsienio savivaldybių, Lietuvos savivaldybių biudžetuose praktiškai nėra. Lietuvos savivaldybės turi labai ribotas galimybes reguliuoti tokias pajamas [4].

Savivaldybių nepanaudotos valstybės biudžeto lėšos privalo būti gražinamos metų gale į valstybės biudžetą. Galima teigti, kad tai yra didelis sistemos trūkumas. Savivaldybės nenorom verčiamos išleisti visus iš valstybės biudžeto joms pervestus pinigus, kadangi nepanaudota jų dalis pasibaigus biudžetiniams metams vis tiek bus prarasta. Šios savivaldybių išlaidos ne visada būna ekonomiškai tikslingos. Matyt, būtų tikslingiau nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas palikti savivaldybėms, jei jos numato jas panaudoti racionaliai.

Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos teritorinė valstybinė mokesčių inspekcija – vietos mokesčių administratorius į savivaldybės biudžetą perveda:

- savivaldybės biudžetui priskirtas mokesčines pajamas;
- Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatyme nurodytą gyventojų pajamų mokesčio dalį (procentais), iš apskaičiuotos gyventojų pajamų mokesčio sumos atskaitęs atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtintas šio mokesčio į Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetą ir į valstybės biudžetą dalis (procentais). Likusi gyventojų pajamų mokesčio dalis pervedama į Valstybės išdo sąskaitą;
- nemokesčines pajamas, kurias savivaldybės biudžetui pagal įstatymus sumoka fiziniai ir juridiniai asmenys.

Nuo gaunamų į savivaldybės biudžetą pajamų dydžio labai priklauso savivaldybės funkcijoms vykdyti skiriamų išlaidų sumos, kurių valdymas pavestas asignavimų valdytojams.

Pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymą asignavimai – biudžete nustatyta biudžetinių įstaigų ir kitų biudžeto lėšas gaunančių subjektų, atliekančių viešojo administravimo funkcijas išlaidoms ir ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui bei strateginėms atsargoms įsigyti skirta lėšų suma, kurią asignavimų valdytojas turi teisę biudžetiniais metais gauti iš biudžete sukauptų lėšų, pateikęs paraišką Valstybės išdą tvarkančiai institucijai arba savivaldybių administracijai, patvirtintoms programoms finansuoti.

Pasak Onaitytės (2004) savivaldybės išlaidas galima suskirstyti į keturias grupes:

1. Vartojimo išlaidos, apimančios valstybinio (savivaldybės) sektoriaus darbuotojų darbo užmokestį bei savivaldybės perkamų prekių išlaidas.
2. Savivaldybės investicijos – tai įvairios kapitalinės išlaidos, pavyzdžiui, kelių tiesimo, uostų statybos išlaidos ir kt.
3. Transferiniai išmokėjimai privačiam sektoriui – tai mokėjimai, už kuriuos savivaldybė tiesiogiai negauna prekių ar paslaugų (pvz., pensijų, nedarbo pašalpų išmokėjimai, subsidijos įmonėms).
4. Savivaldybės skolos palūkanos.

Kaip teigiama Lietuvos Respublikos sandaros įstatyme, savivaldybių biudžetų asignavimai naudojami Vietos savivaldos įstatymui ir kitiems Lietuvos įstatymams įgyvendinti, vykdamas savivaldybių biudžetų asignavimų valdytojų patvirtintas programas.

Apibendrinant galima teigti, kad savivaldybių biudžetuose sukauptos lėšos, reikalingos įstatymų priskirtoms funkcijoms ir savivaldybėms įstatymų perduotoms valstybės funkcijoms atlikti.

2. DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖ IR JOS BIUDŽETO YPATUMAI

2.1. Druskininkų savivaldybės charakteristika

Druskininkai – vienas seniausių gydomųjų kurortų Lietuvos pietuose, 60 km į pietus nuo Alytaus, kuris priklauso Alytaus apskričiai ir yra Druskininkų savivaldybės centras.

Vietovės vardas yra susijęs su druska, kadangi nuo seno Druskininkuose trykšta mineralinių druskų turinčios versmės. Manoma, kad apie Druskininkus galima kalbėti nuo XVI amžiaus, kuomet kaimo gyventojams pastebėjus gydomąsias versmių savybes, Druskininkų vardas buvo paminėtas Lietuvos Metrikoje. Oficiali kurorto įkūrimo data yra 1794 m. birželio 20 d. – šią dieną Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Stanislovo Augusto Poniatovskio dekretu Druskininkai buvo paskelbti gydomąja vietove. Tačiau tikru kurortu Druskininkai tapo tik po Vilniaus Universiteto profesoriaus I. Fonbergo 1835 m. išspausdintų Druskininkų šaltinių mineralinio vandens cheminės sudėties tyrimų. Gavus leidimą Druskininkuose vystyti kurortą, buvo statomos gydyklos, maudyklės, kūrėsi įvairios gydytojų draugijos, ir jau XIX a. pabaigoje Druskininkai buvo garsūs ne tik visoje carinės Rusijos imperijoje, bet ir už jos ribų. Vėliau, nors ir stipriai nukentėjęs karo metais, Tarybiniu laikotarpiu miestas pritraukdavo žymų besigydančiųjų skaičių ne tik iš Lietuvos, bet ir iš visos Sovietų Sąjungos.

Po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo nutrūkus turistų srautams iš buvusios TSRS, o vėliau vis mažėjant teritorinių ligonių kasų finansuojamų ligonių srautams iš kitų Lietuvos miestų, Druskininkai išgyveno ekonominę – socialinę krizę, nulėmusią aukščiausią nedarbo lygį lyginant su kitais Lietuvos regionais. Tačiau nuo 2000 metų, Druskininkų savivaldybei nustačius savivaldybės plėtros prioritetus ir ėmus kryptingai gaivinti Druskininkus kaip kurortą, skatinti ir inicijuoti turistų traukos centrų kūrimą bei teikti lengvatas verslo plėtrai, kurortas pradėjo atsigauti. Pradėta modernizuoti kurorto infrastruktūrą, išryškėjo pirmieji sėkmingi viešosios ir privačios iniciatyvos dėka įgyvendinti projektai, tapę reikšmingais turistų traukos centrais. Minėti veiksmai sąlygojo turistų srautų augimą Druskininkuose, naujuose objektuose buvo kuriamos darbo vietos, intensyvėjo „savaitgalinių“ poilsiautojų srautai ne sezono metu iš didžiųjų Lietuvos miestų. Taip viešosios, o vėliau ir privačios iniciatyvos dėka prasidėjęs Druskininkų atgimimas pastaraisiais metais įgauna vis spartesnę pagreitį.

Šiandieninis Druskininkų savivaldybės pavaldume esantis administracinis vienetas buvo suformuotas vykdant administracinę teritorinę reformą 2000 metais, prie Druskininkų miesto prijungus Leipalingio ir Viečiūnų seniūnijas. Statistikos departamento duomenimis Druskininkų savivaldybėje 2009 m. pradžioje gyventojų skaičius buvo 24212, savivaldybės teritorija – 454 km².

Pagrindinės Druskininkų kurorto veiklos – gydymo ir sveikatinimo veikla (sveikatą gražinantis gydymas, rehabilitacija, palaikomoji rehabilitacija ir kt.), turizmo, pramogų, kultūros, sporto, konferencijų organizavimo veikla, apgyvendinimo, maitinimo, finansinės, informacinės paslaugos.

Druskininkų savivaldybės tarybos 2004 m. birželio 28 d. sprendimu Nr. T1-486 „Dėl Druskininkų savivaldybės plėtros 2004-2013 m. strateginio plano tvirtinimo“ buvo patvirtintas ilgalaikis savivaldybės plėtros planas. Šis planas buvo parengtas siekiant paspartinti subalansuotą Druskininkų savivaldybės plėtrą, sustiprinti Druskininkų kurorto konkurencingumą Lietuvoje ir Europoje, pasinaudoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų paramos fondų teikiamomis galimybėmis.

Druskininkų savivaldybės plėtros vizijoje iki 2013 m. Druskininkai apibūdinami kaip modernus ir savitas tarptautinis kurortas, teikiantis aukštos kokybės sveikatinimo, turizmo, rekreacijos paslaugas bei užtikrinantis aukštą gyvenimo kokybę. Šiai vizijai įgyvendinti Druskininkų savivaldybės strateginiame 2004 – 2013 m. plėtros plane yra numatytos 4 strateginės plėtros prioritetinės kryptys:

- kurorto tarptautinio konkurencingumo didinimas;
- infrastruktūros plėtra ir aplinkos apsauga;
- žmogiškųjų, gamtinių ir kitų išteklių plėtra ir puoselėjimas;
- saugios ir sveikos aplinkos puoselėjimas.

Druskininkų savivaldybės plėtros strategijoje daugiausia dėmesio yra skiriama kurorto konkurencingumui didinti ne tik Lietuvoje, bet ir tarptautiniu mastu bei Druskininkų patrauklumo verslui didinti. Rengiant šį plėtros planą buvo vieningai sutarta, kad dėmesį koncentruojant į natūralią kurortinės veiklos plėtrą, bus išspręstos ir šiuo metu vis dar egzistuojančios savivaldybės socialinės ir ekonominės problemos.

Siekiant kurorto tarptautinio konkurencingumo didinimo numatoma plėtoti kurortinių paslaugų įvairovę ir gerinti jų kokybę, inicijuoti naujų sveikatinimo, turizmo, rekreacijos ir pramogų objektų steigimą. Taip pat numatoma skatinti alternatyvias žemės ūkiui veiklas bei netradicinių žemės ūkio produktų gamybos plėtrą, tokiu būdu integruojant savivaldybės kaimiškas vietas į bendrą kurortinę veiklą.

Siekiant užtikrinti infrastruktūros plėtrą ir aplinkos apsaugą, ketinama modernizuoti ir plėsti savivaldybės inžinerinę, aplinkosauginę ir susisiekimo infrastruktūrą, subalansuoti Druskininkų urbanistinę veiklą bei išvystyti vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo sistemas. Įgyvendinant socialinį plėtros aspektą, planuojama suformuoti optimalią gyvenamųjų kvartalų bei socialinio būsto infrastruktūrą bei jos aptarnavimo sistemą.

Trečiasis plėtros prioritetas numato švietimo įstaigų tinklo modernizavimą, ugdymo kokybės tobulinimą bei savalaikį švietimo sistemos naujovių įsisavinimą. Vieni svarbiausių tikslų siekiant

suformuluotos vizijos įgyvendinimo, yra kurorto gydomųjų ir kitų gamtinių išteklių apsaugos užtikrinimas.

Norint užtikrinti kurorto teikiamų sveikatinimo, turizmo, rekreacijos paslaugų aukštą kokybę, yra numatyta savivaldybės teikiamų medicinos paslaugų struktūros reorganizacija bei medicininės įrangos atnaujinimas. Siekiant užtikrinti poilsiautojų saugumą ir tvarką kurorte, planuojama atnaujinti Policijos komisariato techninę bazę, gerinti prevencinį darbą su jaunimu bei tobulinti viešuosius ryšius su visuomene. Vienas iš uždavinių yra savivaldybės ir nevyriausybinų organizacijų iniciatyvos bei atsakomybės skatinimas, kuriant bendruomenių socialinių paslaugų infrastruktūrą.

Taigi Druskininkų savivaldybės plėtros vizija apima ne tik Druskininkų kaip kurorto, bet ir visos savivaldybės trokštamą ateitį – norint užtikrinti subalansuotą savivaldybės plėtrą, bus siekiama Druskininkų savivaldybę paversti unikalia kurortine vietoje, žinoma tarptautiniu mastu ir pasižyminčia savita gamtine aplinka, siūlančia kokybiškas sveikatinimo, turizmo, poilsio paslaugas bei laisvalaikio praleidimo formas ir ištisus metus pritraukiančia gausius lankytojų srautus. Druskininkų savivaldybės subalansuoto vystymo bei plėtros pagrindinis socialinis – ekonominis tikslas – visų Druskininkų savivaldybės gyventojų gerovė bei gyvenimo lygio kilimas. Šiam tikslui pasiekti prireiks didelių biudžeto pajamų lėšų ir labai svarbu jas efektyviai paskirstyti.

2.2. Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo principai ir rengimas

Druskininkų kaip ir kitų Lietuvos savivaldybių biudžeto projektą rengia savivaldybės administracijos direktorius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymu, Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintais Savivaldybės biudžeto finansiniais rodikliais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, oficialiosios statistikos duomenimis, Tarybos priimtais sprendimais, patvirtintomis socialinėmis, ekonominėmis programomis, taip pat Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų programomis ir jų sąmatų projektais. Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo, vykdymo ir administravimo taisyklės nustato Savivaldybės biudžeto rengimo, tvirtinimo ir vykdymo procedūras, Savivaldybės biudžeto administravimo principus, asignavimų valdytojų teises ir atsakomybę.

Savivaldybės biudžetas sudaromas vieneriems kalendoriniams metams (nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos įskaitytinai), remiantis programiniu principu (nuo 2007 m.) ir vadovaujantis patvirtintu Druskininkų savivaldybės strateginiu 2004 – 2013 metų plėtros planu.

Druskininkų savivaldybės biudžeto programinis sudarymas – biudžeto asignavimų (pinigų išlaidoms vykdyti) skyrimas tam tikroms programoms finansuoti. Jį taikant užtikrinamas tikslinis pinigų panaudojimas, supaprastėja visuomeninių finansų valdymas ir apskaita, sustiprėja valstybės finansinių išteklių naudojimo efektyvumo praktika.

Rengiant savivaldybės biudžeto projektą, pirmiausia analizuojamos planuojamos surinkti pajamos. Savivaldybės administracijos darbuotojai, įpareigojami pateikti planuojamų surinkti einamaisiais ir ateinančiais metais pajamų skaičiavimus, mokesčių surinkimo tendencijas ir galimas nesurinkimo (ar plano viršijimo) priežastis. Taip pat kreipiamasi į Valstybinę mokesčių inspekciją dėl prognozuojamų pajamų surinkimo informacijos pateikimo. Gauti duomenys analizuojami, lyginami pagal praėjusių metų pajamų surinkimą, einamųjų metų faktinius duomenis.

Savivaldybės biudžeto pajamos planuojamos pagal Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintus Savivaldybės biudžeto finansinius rodiklius (gyventojų pajamų mokestis – pagal patvirtintas šio mokesčio dalis). Druskininkų biudžeto pajamas sudaro:

- pajamos iš mokesčių, gaunamos pagal įstatymus ir kitus teisės aktus;
- pajamos iš Savivaldybės turto (išskyrus pajamas, gaunamas pagal Valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymą);
- savivaldybės biudžetinių įstaigų pajamos;
- pajamos, gautos už išnuomotą arba suteiktą naudotis valstybinę žemę, valstybinio vidaus vandenų fondo vandens telkinius ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka paskirsčius lėšas už parduotus ne žemės ūkio paskirčiai valstybinės žemės sklypus;
- valstybės biudžeto dotacijos ir kitos pervedamos lėšos;
- negrąžintina finansinė parama (piniginės lėšos);
- kitos Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytos pajamos;
- įmokos už ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimą [9].

Į Savivaldybės biudžeto pajamas įskaitomos mokėtojų įmokos, pervestos iki gruodžio 31 įskaitytinai.

Gavus Lietuvos Respublikos Finansų Ministerijos parengtą savivaldybės biudžeto finansinių rodiklių įstatymo projektą, derinami Ministerijos planuojami ir paskaičiuoti Savivaldybės duomenys. Dėl per mažai skiriamų dotacijų Savivaldybei ar dėl užaukštintų planuojamų surinkti pajamų Savivaldybė gali kreiptis į Lietuvos savivaldybių asociaciją, Finansų Ministeriją bei Seimo Biudžeto ir finansų komitetą.

Vadovaujantis pajamų prognoze, planuojamos išlaidos asignavimų valdytojams. Išlaidų poreikis dažniausiai yra žymiai didesnis nei planuojamos gauti pajamos.

Druskininkų Savivaldybės biudžeto asignavimai yra naudojami Lietuvos Respublikos įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų nuostatoms įgyvendinti:

- Savivaldybei deleguotoms valstybės funkcijoms įgyvendinti;
- Tarybos patvirtintoms programoms įgyvendinti;
- kitais teisės aktais numatytoms funkcijoms (specialioms reikmėms) įgyvendinti.

Taryba turi teisę sumažinti Savivaldybės biudžeto išlaidas tiems asignavimų valdytojams, kurie neįvykdo patvirtinto pajamų plano.

Druskininkų savivaldybės biudžetinės įstaigos ir Savivaldybės administracijos struktūriniai padaliniai, Savivaldybės biudžeto projekto rengimo plane nurodytais terminais bei vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta Strateginio planavimo metodika teikia savivaldybės administracijos direktoriui parengtas įstaigų veiklos programas, suvestines išlaidų sąmatas ir kitus biudžeto projekto rengimo plane nurodytus skaičiavimus. Lėšų poreikio skaičiavimai turi būti pagrįsti. Taip pat turi būti pateikti įstaigos etatų, tinklo ir kontingento (mokinių, vaikų, klasių skaičiaus) rodikliai, kita įstaigos charakteristika, susijusi su išlaidų planavimu. Biudžetinės įstaigos bei kiti Savivaldybės biudžeto programų vykdytojai pateikia visus paskaičiavimus su lydraščiu ir aiškinamuoju raštu, kuriame nurodoma prašoma bendra asignavimų suma.

Asignavimų valdytojai turi užtikrinti, kad jų ir jiems pavaldžių įstaigų praėjusių metų skolos būtų numatytos padengti planuojamais metais, neviršijant tiems metams skirtų savivaldybės biudžeto asignavimų. Pateikiamuose įstaigos išlaidų suvestiniuose sąmatų projektuose turi būti nurodomos socialinės ir ekonominės programos, išlaidos turtui įsigyti bei priskirtoms valstybės deleguotoms funkcijoms įgyvendinti.

Asignavimų valdytojai turi planuoti lėšas pagal įstaigų skaičių bei jų kontingentą, nustatytus normatyvus, patvirtintas išlaidų normas, įkainius ir kitus rodiklius, susijusius su įstaigos veiklos pobūdžiu, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės, ministerijų bei Tarybos patvirtintomis metodikomis ir taisyklėmis.

Skaičiavimai pateikiami, užpildant Finansų ministerijos patvirtintas formas bei Finansų ir ekonomikos skyriaus pateiktas papildomas lenteles. Programos sąmata yra pagrindinis dokumentas, kuris numato iš Savivaldybės biudžeto skiriamų lėšų socialinėms ir ekonominėms programoms įgyvendinti, įstaigoms išlaikyti ir centralizuotoms priemonėms įgyvendinti panaudojimą.

Druskininkų savivaldybės administracijos Finansų ir ekonomikos skyrius analizuoja pateiktus asignavimų valdytojų programų projektus ir jų sąmatas, įvertina lėšų poreikį bei tikrina, ar programų sąmatų projektuose pateikti skaičiavimai yra tikslūs, ar laikomasi taupumo režimo, ar numatyti asignavimai esamiems išsiskolinimams atlyginti. Prireikus kviečiami įstaigų vadovai dėl konkrečių skaičiavimų pagrindimo.

Finansų ir ekonomikos skyrius turi teisę grąžinti projektus asignavimų valdytojams patikslinti. Atsižvelgdamas į Savivaldybės biudžeto bendras finansines galimybes, patikslintus asignavimus įrašo į Savivaldybės biudžeto projektą.

Surinkęs duomenis, savivaldybės Finansų ir ekonomikos skyrius parengia ir teikia komitetams bei Tarybai pirminę biudžeto lėšų poreikio pagal programas suvestinės projektą. Komitetai svarsto biudžeto projektą ir teikia siūlymus bei išvadas.

Taigi Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo dokumentas yra biudžeto projektas, kurio tikslas yra subalansuoti numatomas pajamas su planuojamomis išlaidomis ir užtikrinti tvarkingą savivaldybės finansų organizavimą. Savivaldybės biudžetas rengiamas remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais, nutarimais bei vadovaujantis Druskininkų savivaldybės Tarybos nustatyta tvarka.

2.3. Druskininkų savivaldybės biudžeto projekto svarstymas ir tvirtinimas

Druskininkų savivaldybės Finansų ir ekonomikos skyrius, gavęs siūlymus dėl biudžeto išlaidų dalies, juos įvertina ir parengia patikslintą Savivaldybės biudžeto išlaidų projektą, kuris Lietuvos Respublikos Seimui priėmus atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą sulyginama su pajamų dalimi ir ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo įstatymo paskelbimo dienos teikiamas tvirtinti Tarybai.

Taryba svarsto biudžeto projektą ir atsižvelgdama į Savivaldybės administracijos ir komitetų siūlymus bei išvadas jį patikslina.

Druskininkų Savivaldybės biudžetas tvirtinamas Tarybos sprendimu, kuriame nurodoma:

- bendra pajamų suma ir jų paskirstymas pagal pajamų rūšis;
- bendra asignavimų suma, ir jų paskirstymas biudžetinėms įstaigoms ar Savivaldybės administracijos padaliniais programoms įgyvendinti, nurodant asignavimų valdytojus. Asignavimai skiriami išlaidoms, iš jų – darbo užmokesčiui, ir turtui įsigyti.

Lėšos iš gyventojų pajamų mokesčio dalies gyventojų pajamų mokesčiui ir išlaidos struktūros skirtumams išlyginti, yra prognozuojamos, todėl Taryba, tvirtindama biudžetą, gali jas didinti arba mažinti kaip ir kitas pajamas.

Taryba, tvirtindama Savivaldybės biudžeto pajamas, lėšas iš valstybės biudžeto numato pagal Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintas sumas, o tvirtindama asignavimų paskirstymą programoms įgyvendinti, nurodo, kiek iš jų skiriama specialiosioms programoms.

Savivaldybės biudžetas turi būti tvirtinamas be deficito.

Tarybai patvirtinus Savivaldybės biudžetą, biudžetinės įstaigos ir Savivaldybės administracijos padaliniai per 10 darbo dienų turi pateikti Finansų ir ekonomikos skyriui programas ir asignavimų valdytojo patvirtintas jų sąmatas su ketvirtiniu paskirstymu, kiekvieno išlaidų straipsnio skaičiavimus (tūkstančiais litų), taip pat etatų ir tinklo bei kontingentų rodiklius (sveikaisiais skaičiais), kaip nurodyta Finansų ministerijos patvirtintose formose. Asignavimų valdytojai, skirstydami lėšas ketvirčiais, pirmajam ketvirčiui turi numatyti tik būtinausias išlaidas įstaigos išlaikymui, kadangi Valstybinės mokesčių inspekcijos surenkamos pajamos šį ketvirtį būna mažiausios.

Savivaldybės administracijos direktorius Tarybos patvirtintą Savivaldybės biudžetą pateikia Finansų ministerijai pagal finansų ministro patvirtintas formas ir jos nustatytu laiku. Taip pat pateikiama patvirtinta Savivaldybės privatizavimo fondo sąmata.

Savivaldybės biudžeto svarstymas ir tvirtinimas yra labai svarbūs etapai biudžeto rengimo procese.

2.4. Druskininkų savivaldybės biudžeto vykdymas

Druskininkų savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės administracijos direktorius, administracijos direktoriaus pavaduotojas (kai šiai pareigybei tarybos sprendimu suteikiami vykdomosios institucijos įgaliojimai), turinčios vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas. Šios savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teises ir savo funkcijų įgyvendinimą bendruomenės interesais. Taigi Druskininkų Savivaldybės biudžeto vykdymą organizuoja Savivaldybės administracijos direktorius, o Savivaldybės biudžeto kasos operacijų vykdymą – Savivaldybės administracijos direktorius per Lietuvos Respublikos kredito įstaigas.

Savivaldybės administracijos Finansų ir ekonomikos skyrius, remdamasis patvirtintu Savivaldybės biudžetu ir jo paskirstymu ketvirčiais, sudaro metų ketvirčiais paskirstytą biudžeto pajamų ir programų finansavimo planą (išlaidų sąrašą) pagal asignavimų valdytojus, programas, valstybės funkcijas ir išlaidų ekonominę klasifikaciją. Jį tvirtina Savivaldybės administracijos direktorius.

Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamų pajamų paskirstymą ketvirčiais Savivaldybės administracijos direktorius derina su teritorine Valstybine mokesčių inspekcija. Teritorinė Valstybinė mokesčių inspekcija, remdamasi savo apskaitos duomenimis, kas mėnesį iki ateinančio mėnesio 5 dienos pateikia Savivaldybės administracijos direktoriui ataskaitą apie Savivaldybės biudžeto pajamų vykdymą pagal pajamų rūšis. Finansų ir ekonomikos skyrius kas mėnesį iki ateinančio mėnesio 2 d. teritorinei Valstybinei mokesčių inspekcijai pateikia duomenis apie į Savivaldybės biudžeto sąskaitą tiesiogiai mokesčių mokėtojų pervestas įmokas.

Mokėjimų pavedimus iš Savivaldybės biudžeto sąskaitos pasirašo Savivaldybės administracijos direktorius (direktoriaus pavaduotojas) bei Finansų ir ekonomikos skyriaus vyriausiasis specialistas, suderinęs su skyriaus vedėju, arba skyriaus vedėjas.

Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojais Finansų ir ekonomikos skyriui:

- pasibaigus mėnesiui, iki sekančio mėnesio 5 d. pateikia biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo mėnesines ataskaitas;

- pasibaigus ketvirčiui, iki sekančio mėnesio 15 d. pateikia biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ketvirtines ataskaitas, nurodant išlaidų ekonominę klasifikaciją pagal finansų ministro nustatytą tvarką;
- pasibaigus metams, iki sekančio mėnesio 20 d. pateikia biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo metines ataskaitas. Prie metinės ataskaitos pateikia kreditorinių ir debitorinių įsiskolinimų suderinimo aktus;
- išlaidų sąmatos įvykdymo ketvirtinės ataskaitos bei metinė ataskaita pateikiama su lydraščiu ir aiškinamuoju raštu, kuriame turi būti nurodyta:
  1. bendri duomenys apie įstaigą;
  2. taikyta apskaitos politika;
  3. kiekvieno išlaidų straipsnio viršijimo priežastys, planiniai duomenys, lyginant su kasinėmis ir faktinėmis išlaidomis;
  4. informacija apie esamus įsiskolinimus pagal visus išlaidų straipsnius, nurodant kiekvieną kreditorių ir debitorių (įstaigos įsipareigojimų būklę);
  5. išsamios kreditorinio ir debitorinio įsiskolinimo susidarymo priežastys, kurio skaičiavimo tvarka patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 170 „Įstaigų ir organizacijų finansuojamų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, kreditorinio ir debitorinio įsiskolinimo skaičiavimo metodika“ bei analizę, išdėstyti šių įsiskolinimų susidarymo priežastis;
  6. informacija apie ilgalaikį turtą, ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimo metodą, paaiškinimas apie ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto judėjimo apyskaitą, (t.y. kokio turto buvo įsigyta ir nurašyta metų eigoje);
  7. paaiškinimas apie atsargų ir trumpalaikio materialiojo turto judėjimo apyskaitą, t.y. kodėl padidėjo ar sumažėjo likutis metų pabaigoje, lyginant su likučiu metų pradžioje;
  8. paaiškinimas apie turto trūkumą ir nuostolio ataskaitoje likučio metų pabaigai susidarymo bei padidėjimo priežastis, lyginant su likučiu metų pradžioje;
  9. paaiškinimas apie tinklo, etatų ir kontingentų formų rodiklius, nurodyti šių rodiklių pasikeitimo priežastis metų eigoje, lyginant patvirtintus rodiklius metų pradžioje su ataskaitiniu laikotarpiu;
  10. paaiškinimas, jeigu yra skirtumas tarp naujų ataskaitinių metų sąskaitų metų pradžios likučių ir praėjusių metų atitinkamų sąskaitų metų pabaigos likučių;
  11. paaiškinimas apie balanso sąskaitų likučių metų pradžioje pasikeitimo priežastis bei nurodyti pasikeitimo dydį pagal kiekvieną balanso ir ataskaitos eilutę;
  12. kiti svarbūs veiksniai, kurie gali įtakoti įstaigos veiklą.

Savivaldybės biudžeto asignavimus Savivaldybės administracijos direktorius, kai asignavimų valdytojai vėluoja atsiskaityti su tiekėjais bei valstybinėmis įstaigomis, gali:

- iš biudžeto sąskaitos pervesti tiesiogiai tiekėjams už jų biudžetinėms įstaigoms patiektas prekes, atliktus darbus ir suteiktas paslaugas;
- centralizuota tvarka pervesti į surenkamąją teritorinės Valstybinės mokesčių inspekcijos sąskaitą biudžetinių įstaigų priklausančias sumokėti gyventojų pajamų mokesčio ir privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokas, apskaičiuotas nuo asignavimų valdytojams faktiškai pervestų lėšų praėjusio mėnesio darbo užmokesčiui mokėti;
- Europos Sąjungos lėšas, įtrauktas į biudžetą, pervesti pagal patvirtintas lėšų išmokėjimo procedūras.

Priimtame atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme Savivaldybės biudžetui skirtos ir metų pabaigoje likusios nepanaudotos (ar panaudotos ne pagal tikslinę paskirtį) tikslinės paskirties lėšos, taip pat lėšos, kurios per metus buvo paskirtos Savivaldybės biudžetui pagal atskirus įstatymus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus arba panaudotos ne pagal paskirtį, gražinamos į valstybės biudžetą ne vėliau kaip iki sausio 10 d., jeigu minėtas įstatymas nenustato ko kita.

Metų pabaigoje Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų ir jiems pavaldžių įstaigų bei kitų subjektų disponuojamosiose sąskaitose esančios biudžeto lėšos, išskyrus nepanaudotus asignavimus specialiosioms programoms, gražinamos į Savivaldybės biudžetą iki sausio 10 dienos.

Druskininkų savivaldybės Finansų ir ekonomikos skyrius sudaro patvirtintų asignavimų valdytojų biudžeto įvykdymo apyskaitų suvestines pagal biudžeto funkcinę klasifikaciją, atskirai nurodant pagal ekonominę klasifikaciją. Jis analizuoja Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų sąmatų įvykdymo apyskaitos duomenis ir apie nukrypimus informuoja Savivaldybės administraciją, kuri teikia Tarybai sprendimo projektą dėl asignavimų sumažinimo ar padidinimo.

Druskininkų savivaldybės administracijos Finansų ir ekonomikos skyriui nustačius klaidas ataskaitose, apie jas informuojami įstaigų - Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų vyriausieji finansininkai (buhalteriai).

Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojai pataisytas ataskaitas pateikia su lydraščiu, kuriame paaiškina susidariusių klaidų esmę ir kaip jos ištaisytos. Pataisytos ataskaitos turi būti pateikiamos nurodytais terminais.

Asignavimai gali būti perskirstyti:

- kai neįvykdžius įstaigų skaičiaus ir kontingentų planinių rodiklių lieka nepanaudotų asignavimų;
- kai patikrinimų metu nustatomi per dideli ir neteisėtai skirti asignavimai.

Taryba turi teisę per biudžetinius metus tikslinti patvirtintą biudžetą, perskirstydama asignavimų valdytojams skirtas lėšas, bei mažinti asignavimus, jeigu nevykdomas Savivaldybės biudžeto pajamų planas.

Savivaldybė teikia Finansų ministerijai metinę Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitą.

Taigi toks yra Druskininkų savivaldybės biudžeto vykdymas. Visi vykdymo etapai turi būti vykdomi pagal aukščiau išdėstytas nuostatas, kurios priimtos Druskininkų savivaldybės Tarybos sprendimu taisyklėse bei vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais bei kitais, biudžeto sudarymo, vykdymo ir administravimo tvarką reglamentuojančiais teisės aktais.

Savivaldybė turi užtikrinti biudžeto proceso skaidrumą, t.y. sudaryti visuomenei galimybę gauti išsamią informaciją apie mokesčių mokėtojų pinigų naudojimą, užtikrinti, kad biudžeto procesas būtų aiškus ir suprantamas.

3. DRUSKININKŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ ANALIZĖ

3.1. Savivaldybės biudžeto pajamos

Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto pajamos ir išlaidos grupuojamos pagal savivaldybių biudžetų ekonominę klasifikaciją, patvirtintą LR Finansų ministro 2003 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“. Šis įsakymas buvo keičiamas. Paskutiniai pakeitimai patvirtinti 2007 m. lapkričio 26 d. Lietuvos Respublikos Finansų ministro įsakymu Nr. 1K-346, kuriuo ir vadovaujasi Druskininkų savivaldybės Taryba, patvirtindama savivaldybės biudžeto pajamų planą.

Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto pajamas sudaro:

- mokesčiai;
- dotacijos;
- kitos pajamos;
- apyvartos lėšos biudžeto lėšų stygiui padengti;
- pajamos iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu;
- iš kitų savivaldybių gautos moksleivių krepšelio lėšos;
- lėšos iš Valstybės biudžeto pagal tarpusavio atsiskaitymus bei apyvartos lėšų likutis.

Mokesčiai – tai gyventojų pajamų mokestis, turto mokesčiai bei prekių ir paslaugų mokesčiai. Gyventojų pajamų mokestis sudaromas iš gyventojų pajamų mokesčio gauto iš Valstybinės mokesčių inspekcijos, gyventojų pajamų mokesčio savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti bei gyventojų pajamų mokesčio savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti.

Turto mokesčiui priskiriamos pajamos gautos iš fizinių ir juridinių asmenų žemės mokesčio, nekilnojamojo turto mokesčio bei paveldimo turto mokesčio.

Prekių ir paslaugų mokesčiai sudaromi iš mokesčių už aplinkos teršimą bei vietinių ir valstybės rinkliavų.

Visos mokestinės pajamos, išskyrus gyventojų pajamų mokestį savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti ir gyventojų pajamų mokestį šio mokesčio pajamoms išlyginti bei prekių ir paslaugų mokesčiai – gaunami iš Valstybinės mokesčių inspekcijos.

Dotacijų dydžiai savivaldybėms tvirtinami atitinkamų biudžetinių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu. Jos biudžete skirstomos į dotacijas einamiesiems tikslams ir dotacijas kapitalui formuoti. Einamųjų tikslų dotacija skiriama į specialią tikslinę dotaciją, kurios skiriamos valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, priskirtajai (ribotai savarankiškai) savivaldybių funkcijai (vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų bendrajam lavinimui organizuoti) – pagal nustatytą šioms funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodiką bei

Seimo, Vyriausybės patvirtintoms programoms vykdyti; į bendrąją dotaciją, skiriamą savivaldybių gyventojų pajamų mokesčiui išlyginti ir savivaldybių išlaidų struktūrų skirtumams, kuriuos lemia nuo savivaldybių veiklos nepriklausantys objektyvūs veiksniai, išlyginti, kai prognozuojama, kad Valstybės išdo sąskaitoje šiam tikslui trūks lėšų ir į kitas dotacijas ir lėšas iš kitų valdymo lygių [30].

Kitos pajamos – tai turto pajamos, pajamos už prekes ir paslaugas, pajamos iš baudų ir konfiskacijos bei kitos neišvardintos pajamos.

1 priede pateikiama kokios pajamos ir kiek tūkst. Lt sudaro 2004-2008 m. Druskininkų miesto savivaldybės biudžete.

2004 m. Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto pajamos sudarė 43090,8 tūkst. Lt. (žr. 1 priedą).

2004 m. pagrindinė dalis savivaldybės biudžeto mokestinių pajamų gauta iš Valstybinės mokesčių inspekcijos iš surinkto gyventojų pajamų mokesčio ir savivaldybės mokestinių pajamų struktūroje sudarė 6641,0 tūkst. Lt arba 42,04 proc. (žr. 2 priedą). Antroji pagal apimtį visų mokestinių pajamų dalis, kuri 2004 m. savivaldybės mokestinių pajamų struktūroje sudaro 37,0 proc. yra gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti. Gyventojų pajamų mokesčio savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti gauta 883,0 tūkst. Lt arba 5,59 proc. visų biudžeto mokestinių pajamų. Šios pajamų rūšies pajamų gauta mažiau, kadangi pirmųjų dviejų minėtų mokesčių buvo surinkta tiek kiek ir planuota.

Turto mokesčiai 2004 m. pajamose sudarė 12,78 proc., kuriuose didžiausią dalį, net 117,76 proc. sudarė nekilnojamojo turto mokestis. Prekių ir paslaugų mokesčių pajamų buvo gauta 410,1 tūkst. Lt ir tai sudarė 2,60 proc. 2004 m. mokestinių pajamų (žr. 2 priedą).

Dotacijos 2004 m. biudžeto pajamose sudarė didžiausią dalį, t.y. 23451,2 tūkst. Lt, iš kurių daugiausia, t.y. mokinio krepšeliui finansuoti ir valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, gauta 18398,1 tūkst. Lt. Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti buvo gauta 4282,0 tūkst. Lt.

Kitos pajamos Druskininkų savivaldybės 2004 m. biudžete sudarė 1480,6 tūkst. Lt, iš kurių beveik pusė, t.y. 46,87 proc. sudarė pajamos už prekes ir paslaugas (žr. 3 priedą).

Apyvartos lėšos biudžeto stygiui padengti 2004 m. biudžete sudaro 2041,4 tūkst. Lt. visų biudžeto pajamų, pajamos iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu – 181,6 tūkst. Lt, iš kitų savivaldybių gautos moksleivių krepšelio lėšos – 15,7 tūkst. Lt, lėšos gautos iš Valstybės biudžeto pagal tarpusavio atsiskaitymus – 121,9 tūkst. Lt.

2005 m. Druskininkų miesto biudžeto pajamos sudarė 44014,7 tūkst. Lt.

Savivaldybės mokestinėse pajamose 87,49 proc. sudarė pajamų mokesčiai, 10,04 proc. – turto mokesčiai, 2,48 proc. – prekių ir paslaugų mokesčiai.

Pajamų mokesčiai sudarė pagrindinę dalį savivaldybės biudžeto mokestinių pajamų, gautų iš Valstybinės mokesčių inspekcijos. Gyventojų pajamų mokesčio (gautas iš VMI) gauta 8477,0 tūkst. Lt ir savivaldybės mokestinių pajamų struktūroje sudarė 45,82 proc. Tai 3,78 proc. daugiau nei 2004 m., kadangi buvo spartesnis nei prognozuota darbo užmokesčio augimas, padidėjo gyventojų užimtumas, daugiausia šio mokesčio sumokėta apdirbamosios pramonės ir statybų sektoriuose. Antroji pagal apimtį visų mokestinių pajamų dalis, kuri savivaldybės mokestinių pajamų struktūroje sudaro 38,93 proc. arba 7203,0 tūkst. Lt. yra gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti. Gyventojų pajamų mokesčio savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti gauta nedaug, t.y. 505,0 tūkst. Lt ir bendroje mokestinių pajamų struktūroje sudaro 2,73 proc.

Turto mokesčiai 2005 m. mokestinėse pajamose sudarė 10,04 proc., t.y. buvo gauta 1856,6 tūkst. Lt. Turto mokesčiuose didžiausią dalį sudaro nekilnojamojo turto mokestis – 9,25 proc. 2005 m. lyginant su 2004 m., 2005 m. pajamų iš nekilnojamojo turto buvo gauta 108,51 proc. mažiau. Tai lėmė įmonių, sukūrusių naujų darbo vietų ar investavusių lėšų į nekilnojamąjį turtą, atleidimas nuo mokesčių.

Prekių ir paslaugų mokesčių pajamų buvo gauta 458,6 tūkst. Lt ir tai sudarė 2,48 proc. 2005 m. mokestinių pajamų.

Dotacijos, kaip ir 2004 m., 2005 m. biudžeto pajamose sudarė didžiausią dalį, t.y. 20997,2 tūkst. Lt. Iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijos buvo gautos visos planuotos dotacijos. Speciali tikslinė dotacija sudarė 15453,6 tūkst. Lt, t.y. 73,6 proc. bendrose dotacijų pajamose, o Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti buvo gauta 5368,0 tūkst. Lt, t.y. beveik 26 proc. bendrose dotacijų pajamose (žr. 4 priedą). 2005 m. Druskininkų savivaldybė iš viso dotacijų gavo 2454,0 tūkst. Lt mažiau negu 2004 m.

Kitos pajamos Druskininkų savivaldybės 2005 m. biudžete sudarė 1798,8 tūkst. Lt, iš kurių puse, t.y. 50,01 proc. sudarė pajamos už prekes ir paslaugas. Tai 3,14 proc. daugiau nei 2004 m.

Apyvartos lėšos biudžeto stygiui padengti 2005 m. biudžete sudaro 1962,8 tūkst. Lt. visų biudžeto pajamų, pajamos iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu – 612,2 tūkst. Lt, iš kitų savivaldybių gautos moksleivių krepšelio lėšos – 44,5 tūkst. Lt, lėšos gautos iš Valstybės biudžeto pagal tarpusavio atsiskaitymus – 99,0 tūkst. Lt.

2006 m. Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto pajamos sudarė 53712,7 tūkst. Lt. Lyginant su 2005 m., gauta 9698,3 tūkst. Lt pajamų daugiau.

2006 m. pajamų iš mokesčių gauta 21854,9 tūkst. Lt. Gyventojų pajamų mokesčio gauto iš VMI buvo gauta 10930,3 tūkst. Lt ir savivaldybės mokestinių pajamų struktūroje sudarė 50,01 proc. – 4,19 proc. daugiau negu 2005 m. Tai įtakoją darbo užmokesčio didėjimas, nedarbo lygio mažėjimas, minimalios mėnesinės algos didėjimas. Antroji pagal apimtį visų mokestinių pajamų dalis, kuri savivaldybės mokestinių pajamų struktūroje sudaro 36,95 proc. arba 8075,0 tūkst. Lt yra gyventojų

pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti. Gyventojų pajamų mokesčio savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti gauta 155,0 tūkst. Lt mažiau nei 2005 m.

Turto mokesčiai mokestinėse pajamose 2006 m. sudarė 9,96 proc., t.y. buvo gauta 2176,2 tūkst. Lt. 2006 m. lyginant su 2005 m., 2006 m. pajamų iš turto mokesčių buvo gauta 0,08 proc. mažiau. Turto mokesčiuose kaip ir 2004 m. bei 2005 m. didžiausią dalį sudarė nekilnojamojo turto mokestis – 9,10 proc.

Prekių ir paslaugų mokesčių pajamų buvo gauta 323,4 tūkst. Lt ir tai sudarė 1,48 proc. 2006 m. mokestinių pajamų. Lyginant su 2005 m., 2006 m. pajamų iš prekių ir paslaugų mokesčių buvo gauta 135,2 tūkst. Lt arba 1 proc. mažiau.

Didžiausią dalį 2006 m. biudžeto pajamose sudarė dotacijos – 24423,6 tūkst. Lt, iš kurių daugiausia, t.y. mokinio krepšeliui finansuoti ir valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, gauta 16539,9 tūkst. Lt. Tai bendroje dotacijų struktūroje 5,88 proc. mažiau nei 2005 m. Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti buvo gauta 5590,5 tūkst. Lt.

Kitos pajamos Druskininkų savivaldybės 2006 m. biudžete sudarė 2358,6 tūkst. Lt, iš kurių daugiau nei pusę, t.y. 55,45 proc. sudarė pajamos už prekes ir paslaugas. Nuo 2004 m. pajamos už prekes ir paslaugas kasmet vis didėja.

Apyvartos lėšos biudžeto stygiui padengti 2006 m. biudžete sudaro 1858,1 tūkst. Lt. visų biudžeto pajamų, pajamos iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu –3190,9 tūkst. Lt, iš kitų savivaldybių gautos moksleivių krepšelio lėšos –26,6 tūkst. Lt.

2007 m. Savivaldybės biudžeto pajamos sudarė 61665,0 tūkst. Lt. Savivaldybės mokestinėse pajamose net 91,49 proc. sudarė pajamų mokesčiai.

Pajamų mokesčiai sudarė pagrindinę dalį ne tik savivaldybės biudžeto mokestinių pajamų gautų iš Valstybinės mokesčių inspekcijos bet ir bendroje pajamų struktūroje. Gyventojų pajamų mokesčio (gautas iš VMI) gauta 15358,9 tūkst. Lt ir savivaldybės mokestinių pajamų struktūroje sudarė 53,39 proc. 2007 m. lyginant su 2004 m., 2007 m. tai 11,35 proc. daugiau. Savivaldybės biudžetas gerokai pasipildė gyventojų pajamų mokesčiu savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti. Tai antroji pagal apimtį visų mokestinių pajamų dalis, kuri savivaldybės mokestinių pajamų struktūroje sudaro 38,09 proc.

Turto mokesčiai 2007 m. mokestinėse pajamose sudarė 7,54 proc., t.y. buvo gauta 2167,9 tūkst. Lt. Turto mokesčiuose didžiausią dalį sudaro nekilnojamojo turto mokestis – 6,79 proc. 2007 m. lyginant su 2004 m., 2007 m. pajamų iš nekilnojamojo turto buvo gauta 110,97 proc. mažiau. Tokį skirtumą lėmė nekilnojamojo turto mokesčio skaičiavimo metodikos bei tarifo pasikeitimas ir dėl savivaldybės tarybos priimtų sprendimų atleisti nuo mokesčių įmones, sukūrusias naujas darbo vietas ar investavusias nuosavų lėšų į nekilnojamąjį turtą ir dėl savivaldybės teritorijos tvarkymo.

Nuo 2005 m. pajamų gautų už prekes ir paslaugas kasmet vis mažėja. 2007 m. prekių ir paslaugų mokesčių pajamų buvo gauta 280,0 tūkst. Lt ir tai sudarė apie 1,0 proc. 2007 m. mokestinių pajamų. Pažymėtina, kad dalis pajamų negauta dėl mokestinių lengvatų gyventojų pajamų mokesčiui (verslo liudijimams) taikymo.

2007 m. iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijos buvo gautos visos planuotos dotacijos, t.y. 17692,8 tūkst. Lt. Speciali tikslinė dotacija sudarė 15948,8 tūkst. Lt, t.y. 90,14 proc. bendros dotacijų pajamose, o Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti buvo gauta 1543,0 tūkst. Lt, t.y. 8,72 proc. bendros dotacijų pajamose. 2007 m. lyginant su 2004 m., 2007 m. Druskininkų savivaldybė iš viso dotacijų gavo 5758,4 tūkst. Lt mažiau.

Kitos pajamos Druskininkų savivaldybės 2007 m. biudžete sudarė 2849,3 tūkst. Lt, iš kurių daugiau negu pusė, t.y. 55,13 proc. sudarė pajamos už prekes ir paslaugas. Nuo 2004 m. šios pajamos didėja ir 2007 m. jos beveik 2 kartus didesnės nei 2004 m.

Apyvartos lėšos biudžeto stygiui padengti 2007 m. biudžete sudaro 1418,3 tūkst. Lt. visų biudžeto pajamų, pajamos iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu –878,4 tūkst. Lt, iš kitų savivaldybių gautos moksleivių krepšelio lėšos – 56,4 tūkst. Lt.

2008 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamos sudarė 65803,3 tūkst. Lt. Pajamų ir pelno mokesčiai sudarė pagrindinę savivaldybės biudžeto pajamų dalį, gautų iš Valstybinės mokesčių inspekcijos.

Gyventojų pajamų mokesčio (gautas iš VMI) gauta 18922,4 tūkst. Lt ir savivaldybės mokestinių pajamų struktūroje sudarė 49,47 proc. 2008 m. lyginant su 2007 m., 2008 m. tai 3,92 proc. mažiau. O 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. gyventojų pajamų mokesčio (gauto iš VMI) gauta 7,43 proc. daugiau bendroje mokestinių pajamų dalyje. Kaip ir kitais analizuotais metais Savivaldybės biudžetas gerokai pasipildė gyventojų pajamų mokesčiu savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti. Tai antroji pagal apimtį visų mokestinių pajamų dalis, kuri savivaldybės mokestinių pajamų struktūroje sudaro 37,99 proc.

Turto mokesčiai 2008 m. mokestinėse pajamose sudarė 5,79 proc., t.y. buvo gauta 2215,2 tūkst. Lt. Turto mokesčiuose didžiausią dalį sudaro nekilnojamojo turto mokestis – 5,17 proc. 2008 m. lyginant su 2007 m., 2008 m. pajamų iš nekilnojamojo turto buvo gauta 1,62 proc. mažiau. Taigi matome, kad 2004-2008 metais pajamos iš nekilnojamojo turto mokesčio vis mažėja dėl savivaldybės tarybos priimtų sprendimų atleisti nuo mokesčių įmones, sukūrusias naujas darbo vietas ar investavusias nuosavų lėšų į nekilnojamąjį turtą ir savivaldybės teritorijos tvarkymą ir dėl bankrutuojančių įmonių bei kitų mokesčio mokėtojų mokestinių nepriemokų, kurių išieškojimą vykdo Valstybinė mokesčių inspekcija.

Nuo 2005 m. pajamos gautos už prekes ir paslaugas vis mažėjusios, 2008 m. išauga. Prekių ir paslaugų mokesčių pajamų buvo gauta 2502,8 tūkst. Lt ir tai sudarė apie 6,54 proc. 2008 m.

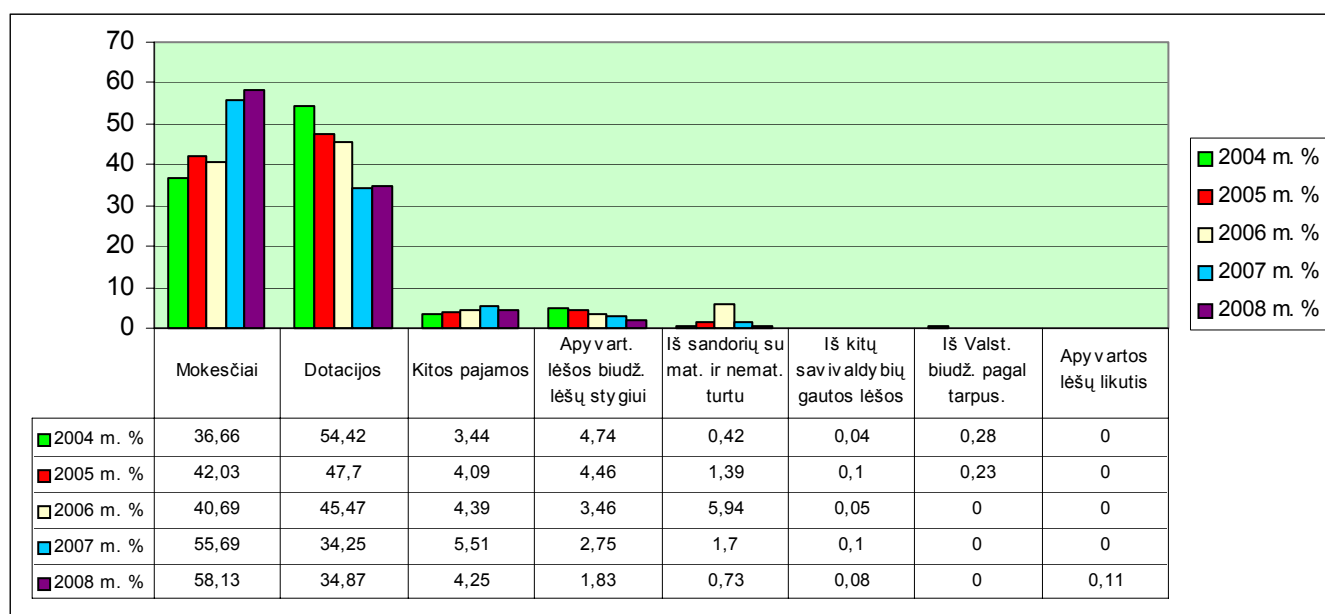
mokestinių pajamų. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. šių pajamų buvo gauta beveik 4 proc. daugiau.

2008 m. iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijos buvo gautos visos planuotos dotacijos, t.y. 22949,5 tūkst. Lt. Speciali tikslinė dotacija sudarė 18317,5 tūkst. Lt, t.y. 79,82 proc. bendrose dotacijų pajamose, o Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti buvo gauta 4112,0 tūkst. Lt, t.y. 17,92 proc. bendrose dotacijų pajamose. 2008 m. lyginant su 2007 m., 2008 m. Druskininkų savivaldybė iš viso dotacijų gavo 5256,7 tūkst. Lt daugiau.

Kitos pajamos Druskininkų savivaldybės 2008 m. biudžete sudarė 2794,4 tūkst. Lt, iš kurių, kaip ir visu nagrinėjamu laikotarpiu, daugiau negu puse, t.y. 58,85 proc. sudarė pajamos už prekes ir paslaugas.

Apyvartos lėšos biudžeto stygiui padengti 2008 m. biudžete sudaro 1204,0 tūkst. Lt visų biudžeto pajamų, pajamos iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu – 479,3 tūkst. Lt, iš kitų savivaldybių gautos moksleivių krepšelio lėšos – 54,9 tūkst. Lt, apyvartos likutis – 69,8 tūkst. Lt.

Bendra Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamų struktūra pavaizduota 3 pav.

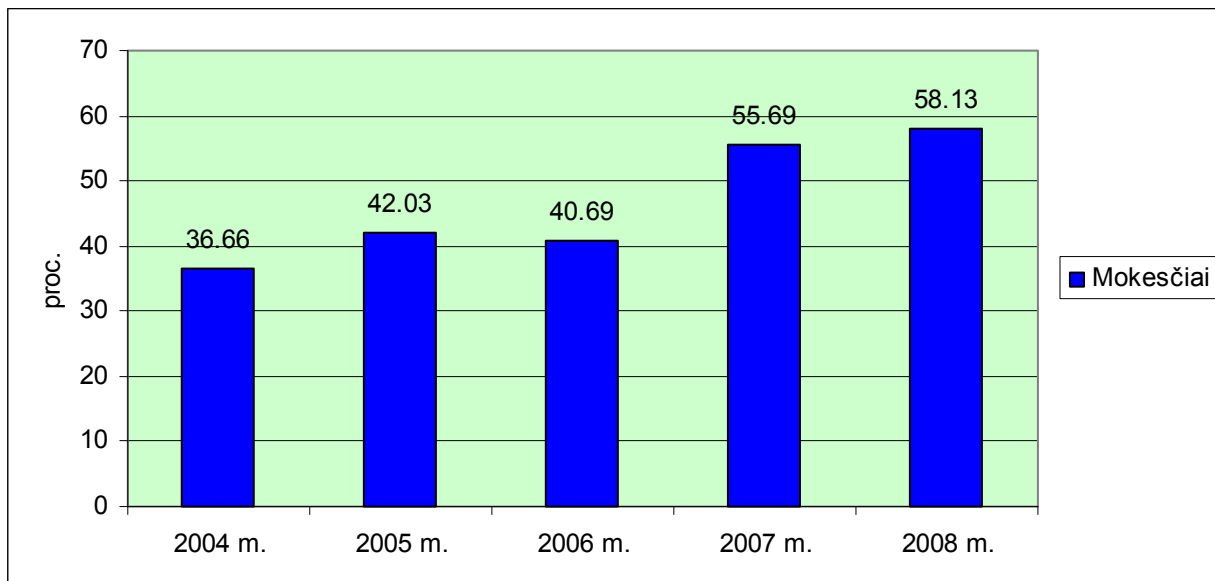

3 pav. Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto pajamų struktūra

Savivaldybės biudžete įvairioms pajamų rūšims tenka nevienodas lyginamasis svoris. 3 paveiksle matyti, jog daugiausia 2004-2008 metų biudžeto pajamų sudaro pajamos iš mokesčių ir dotacijų.

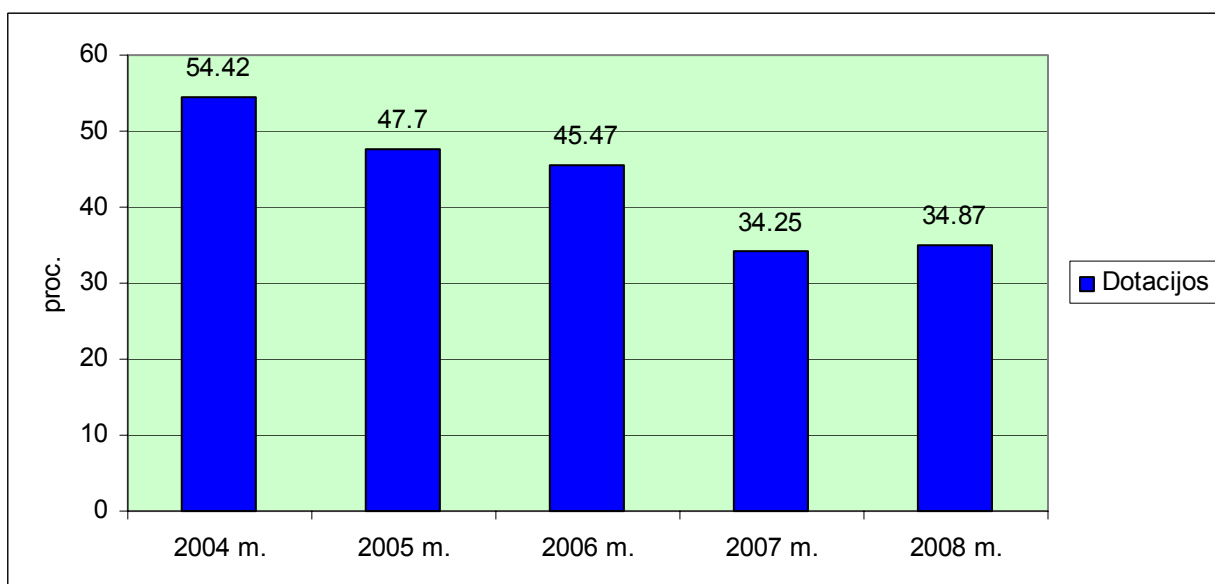
2004 m. pajamos iš mokesčių bendroje pajamų struktūroje sudarė 36,66 proc., 2005 m. – 42,04 proc., 2006 m. – 40,69 proc., 2007 m. – 55,69 proc., 2008 m. – 58,13 proc. (žr. 4 pav.) Surenkamų pajamų iš mokesčių kiekvienais metais (išskyrus 2006 m., nes 2006 m. lyginant su 2005 m., 2006 m. pajamos sumažėjo 1,34 proc.) vis didėja ir jau 2008 m. jos sudaro daugiau negu puse, t.y. 58,13 proc. visų biudžeto pajamų. Didžiausias pajamų iš mokesčių augimas pastebimas 2007 m., kadangi 2007 m.

lyginant su 2006 m., pajamos iš mokesčių bendroje biudžeto pajamų struktūroje padidėjo 15,0 proc. Taigi šių pajamų didėjimą lėmė geresnis mokesčių surinkimas, darbo užmokesčio didėjimas, minimalios mėnesinės algos didėjimas.

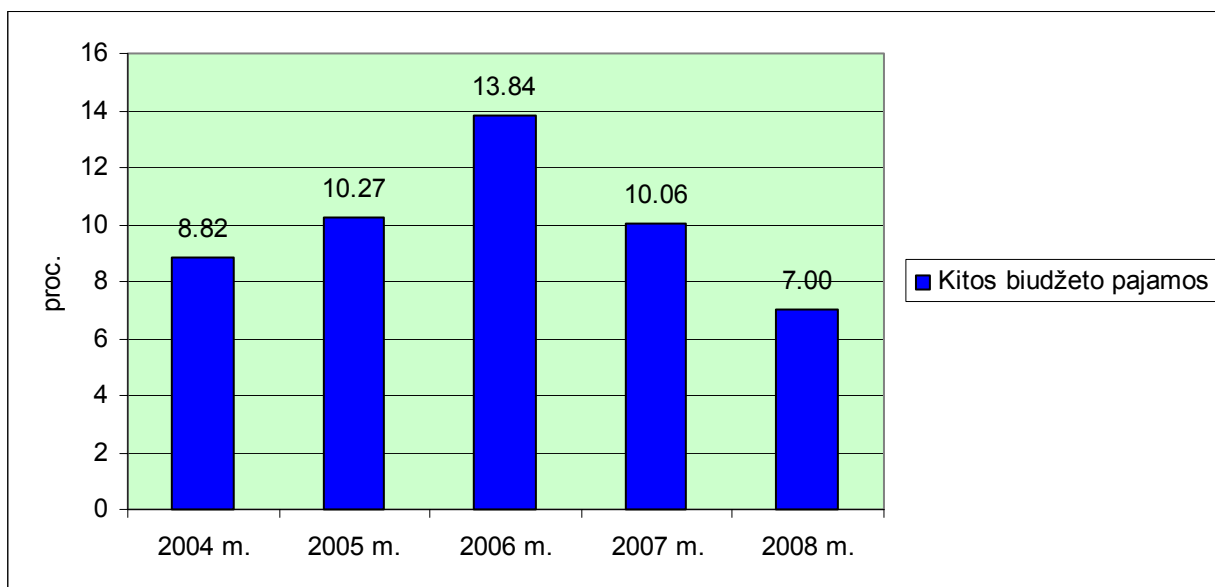
4 pav. Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto pajamų gautų iš mokesčių dinamika

Didelę biudžeto pajamų dalį sudaro ir dotacijos (5 pav.). Iš visų nagrinėjamų Druskininkų savivaldybės biudžeto laikotarpių, daugiausia pajamų iš dotacijų buvo gauta 2004 m., t.y. – 54,42 proc. visų biudžeto pajamų struktūroje. 2004-2008 metais dotacijos bendroje biudžeto pajamų apimtyje turi tendenciją mažėti ir 2008 m. jos sudaro 34,87 proc. visų pajamų. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. pajamos iš dotacijų bendroje pajamų struktūros dalyje sumažėjo 19,55 proc., kadangi kiekvienais metais iš valstybės biudžeto skiriamų dotacijų lėšos vis mažėja. Dotacijų mažėjimas reiškia, kad savivaldybės finansinis savarankiškumas stiprėja.

5 pav. Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto pajamų iš dotacijų dinamika

Bendrame grafike (žr. 6 pav.) pavaizduoti, kitoms 2004-2008 metų Druskininkų savivaldybės pajamoms priskirisime turto pajamas, pajamas už prekes ir paslaugas, kitas neišvardintas pajamas, pajamas iš baudų ir konfiskacijos, apyvartos lėšas biudžeto stygiui padengti, pajamas iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu, iš kitų savivaldybių gautas moksleivių krepšelio lėšas, lėšas gautas iš Valstybės biudžeto pagal tarpusavio atsiskaitymus bei apyvartos lėšų likutį, kadangi šių pajamų lyginamasis svoris bendroje savivaldybės pajamų struktūroje yra mažas.

6 pav. Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto kitų biudžeto pajamų dinamika

Iš 6 pav. matome, kaip kito Druskininkų savivaldybės biudžete kitos biudžeto pajamos. 2004 m. jos sudaro 8,82 proc., 2005 m. – 10,27 proc., 2006 m. – 13,84 proc., 2007 m. – 10,06 proc., 2008 m. – 7,0 proc. visų biudžeto pajamų. Nuo 2004 m. iki 2006 m. šios pajamos padidėjusios 5,02 proc. nuo 2006 m. iki 2008 m. turi tendenciją mažėti ir sumažėjo 6,84 proc. Kodėl taip yra, panagrinėsime atskiras kitų biudžeto pajamų grupes, kurių struktūra bendrame pajamų grafike (žr. 3 pav.) jau buvo pavaizduota.

Taigi kitos pajamos – turto pajamas, pajamos už prekes ir paslaugas, kitos neišvardintos pajamos, pajamos iš baudų ir konfiskacijos bendroje biudžeto pajamų apimtyje 2004 m. sudaro 3,44 proc., 2005 m. – 4,09 proc., 2006 m. – 4,39 proc., 2007 m. – 5,51 proc., o 2008 m. sumažėja iki – 4,25 proc. visų biudžeto pajamų. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. šios pajamos padidėjo 0,81 proc. Šių pajamų augimą lemia didesnis pajamų surinkimas už prekes ir paslaugas.

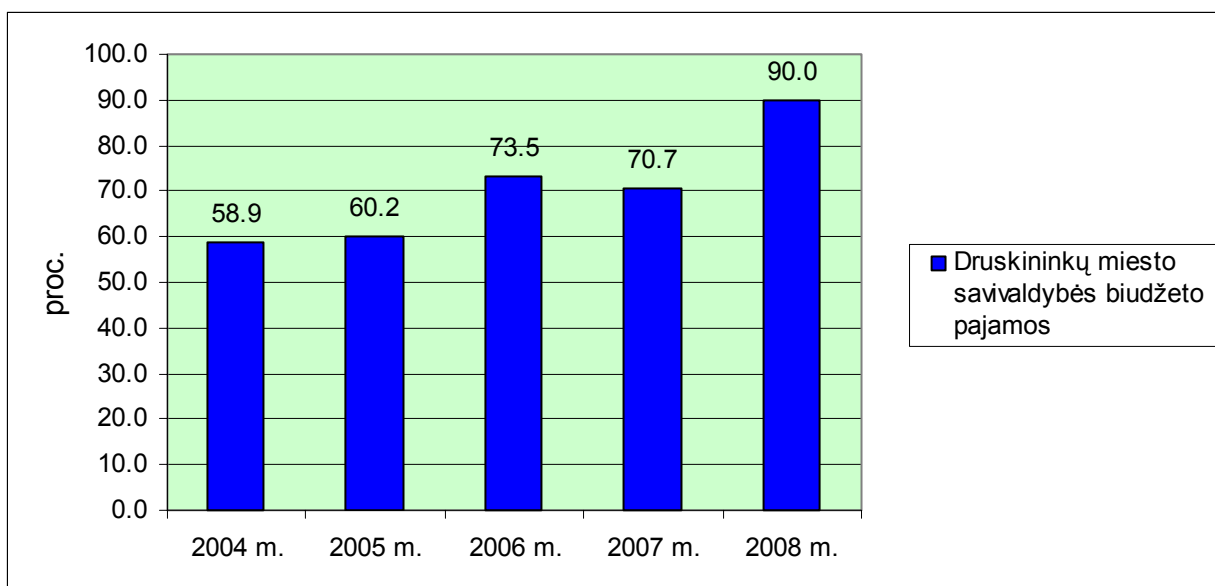
Pajamos iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu vidutiniškai sudaro 2,04 proc. visų biudžeto pajamų: 2004 m. – 0,42 proc., 2005 m. – 1,39 proc., 2006 m. – 5,94 proc., 2007 m. – 1,7 proc., 2008 m. – 0,73 proc. visų Savivaldybės biudžeto pajamų. Pajamos planuojamos atsižvelgiant į

tais metais numatomus parduoti žemės sklypus, privatizuotinus objektus su žemės sklypais, privatizuotinas Savivaldybės gyvenamas patalpas. Per visą nagrinėjamą 2004-2008 m. laikotarpį, 2006 m. daugiausiai padidėjo pajamos iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu. Jei 2005 m. jos sudarė 612,2 tūkst.Lt (1,39 proc.), tai 2006 m. gauta 3190,9 tūkst.Lt pajamų (5,94 proc.). Toks rezultatas pasiektas dėl sėkmingo privatizuojamų objektų pardavimo.

Apyvartos lėšos biudžeto lėšų stygiui padengti Druskininkų biudžeto pajamų struktūroje pasiskirstę taip: 2004 m. – 4,74 proc., 2005 m. – 4,46 proc., 2006 m. – 3,46 proc., 2007 m. – 2,75 proc., 2008 m. – 1,83 proc. Šių pajamų struktūra bendroje biudžeto dalyje kiekvienais metais mažėja. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. šios pajamos sumažėjo 2,91 proc. Apyvartos lėšos buvo paskirstytos savivaldybės tarybos sprendimais.

Iš kitų savivaldybių gautos moksleivių krepšelių lėšos 2004-2008 m. vidutiniškai Druskininkų savivaldybės biudžeto bendroje pajamų struktūroje sudarė 0,07 proc. ir pasiskirstę taip: 2004 m. jos sudarė 0,04 proc., 2005 m. – 0,1 proc., 2006 m. – 0,05 proc., 2007 m. – 0,1 proc., 2008 m. – 0,08 proc. Jos nesudaro didelio procento savivaldybės biudžete, tačiau yra svarbios, kadangi tai vienam sutartiniam mokiniui pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą metodiką apskaičiuojama ir skiriama vienoda pinigų suma ugdymo procesui organizuoti, pedagogų kvalifikacijai tobulinti, vadovėliams ir mokymo priemonėms įsigyti, psichologinei, specialiajai ir socialinei pedagoginei pagalbai teikti, mokyklai valdyti bei mokyklos bibliotekai išlaikyti.

Lėšos iš Valstybės biudžeto pagal tarpusavio atsiskaitymus Druskininkų savivaldybės biudžete buvo išskiriamos kaip pajamos tik 2004 m. ir 2005 m. Jos vidutiniškai 2004-2005 m. bendroje biudžeto pajamų struktūroje sudaro 0,26 proc.

7 pav. Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto dinamika

Taigi apibendrinimui pateikiamas 7 pav., iš kurio matome, kad nuo 2004 m. iki 2006 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamos auga – padidėjo 14,6 proc. arba 10621,9 tūkst. Lt. 2007 m. lyginant su 2006 m., 2007 m. pajamos sumažėjo 2,8 proc. arba 2047,7 tūkst. Lt, o 2008 m. biudžeto pajamos gerokai išaugo. 2008 m. lyginant su 2007 m., 2008 m. biudžeto pajamos padidėjo 19,3 proc. arba 14138,3 tūkst. Lt.

Daugiausia Druskininkų savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto pajamų sudaro pajamos iš mokesčių ir dotacijų. Mokestinės pajamos kiekvienais metais turi tendenciją didėti. Gerėja pajamų surinkimas. 100 proc. Gyventojų pajamų mokesčio dalies atitenka Druskininkų savivaldybei. Na, o dotacijos bendroje savivaldybės biudžeto pajamų struktūroje turi tendenciją mažėti – kurorto išdas priverstas veržtis dėl sumažintų dotacijų iš valstybės biudžeto. Valstybės dotacijos yra susietos su tam tikrais įpareigojimais, tai savivaldybės pajamose dotacijų mažėjimas reiškia, kad savivaldybės finansinis savarankiškumas didėja.

3.2. Savivaldybės biudžeto asignavimai pagal programas

2001 m. gegužės 14 d. Nr. 543 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ sudarant savivaldybių biudžetus rekomenduojama taikyti strateginio planavimo ir biudžeto sudarymo pagal programas principus, nustatytus Strateginio planavimo metodikoje.

Druskininkų savivaldybės tarybos 2004 m. birželio 28 d. sprendimu Nr. T1-486 „Dėl Druskininkų savivaldybės plėtros 2004-2013 m. strateginio plano tvirtinimo“ buvo patvirtintas ilgalaikis savivaldybės plėtros planas. Šis planas parengtas siekiant paspartinti subalansuotą Druskininkų savivaldybės plėtrą, sustiprinti Druskininkų kurorto konkurencingumą Lietuvoje ir Europoje, pasinaudoti struktūrinių fondų ir kitų finansinių išteklių teikiamomis galimybėmis.

2007 m. Druskininkų savivaldybės biudžetas patvirtintas iš esmės pakeitus jo struktūrą. Pagrindinis dėmesys formuojant biudžetą buvo skirtas 2007-2009 m. savivaldybės strateginio veiklos plane numatytoms programoms bei programų įgyvendinamoms priemonėms. Taigi tik nuo 2007 metų Druskininkų savivaldybėje biudžeto išlaidos planuojamos pagal programas. Todėl darbe savivaldybės asignavimai pagal programas bus lyginami tik dviejų metų.

2007 m. ir 2008 m. savivaldybės biudžete numatyta finansuoti 13 programų, kurios apima visas savivaldybės veiklos sritis.

Lentelė. Druskininkų savivaldybės 2007-2008 m. biudžeto išlaidų pasiskirstymas pagal programas

Programos pavadinimas	2007 m.		2008 m.	
	tūkst. Lt	%	tūkst. Lt	%
01 Druskininkų savivaldybės veiklos funkcijų įgyvendinimas ir tobulinimas	11509,7	22,41	15126,9	23,54
02 Turizmo plėtra	2297,5	4,47	719,0	1,12
03 Bendruomenių aktyvinimo ir sąlygų verslo plėtrai sudarymas	487,8	0,95	656,6	1,02
04 Urbanistinė plėtra	185,3	0,36	127,9	0,20
05 Aplinkos apsauga	923,1	1,80	2160,9	3,36
06 Ūkio infrastruktūros plėtra bei priežiūra	4644,6	9,04	7069,9	11,00
07 Švietimas	23416	45,59	27944,4	43,49
08 Poilsio ir kultūros įstaigų plėtra	2324,4	4,53	3396,0	5,29
09 Jaunimo užimtumas	316,3	0,62	179,4	0,28
10 Kūno kultūros ir sporto plėtra	610,0	1,19	1095,1	1,70
11 Viešosios tvarkos ir saugumo užtikrinimas	249,8	0,49	346,3	0,54
12 Socialinė parama	4184,1	8,15	4999,6	7,78
13 Sveikatos apsauga	214,7	0,42	431,6	0,67
Iš viso:	51363,3	100,00	64253,6	100,00

Šaltinis: Druskininkų miesto savivaldybės Tarybos sprendimai „Dėl savivaldybės biudžeto tvirtinimo“.

PASTABA. Pajamos pergrupuotos, siekiant palyginamumo su kitomis pajamomis.

Išanalizavus lentelės duomenis, matome, kad Druskininkų miesto savivaldybės 2007-2008 m. biudžetų išlaidų pasiskirstyme pagal programas beveik apie 45,0 proc. visų biudžeto lėšų skiriama **07** programai „Švietimas“ – 2007 m. – 45,59 proc., 2008 m. – 43,49 proc.

Vadovaujantis Druskininkų savivaldybės tarybos patvirtintu Druskininkų savivaldybės plėtros 2004 – 2013 m. strateginiu planu, Druskininkų savivaldybės mokyklų tinklo pertvarkos iki 2012 metų bendruoju planu bei Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nuostatomis, švietimas yra prioritetiškai valstybės remiama visuomenės raidos sritis. Įgyvendindama Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus, Savivaldybė privalo tirti, analizuoti įvairių visuomenės grupių mokymosi ir kvalifikacijos kėlimo, persikvalifikavimo poreikius, planuoti lėšas, reikalingas švietimo paslaugoms finansuoti, vertinti asmenų poreikį mokytis visą gyvenimą bei suteikti reikalingas paslaugas. Šioje programoje ypatingas dėmesys skiriamas ugdymo kokybės užtikrinimui, Bendrųjų programų, Ugdymo planų, išsilavinimo standartų įgyvendinimui, šiuolaikinės mokymosi aplinkos formavimui, apsirūpinimui intelektualiniais ištekliais. Šia programa įgyvendinama Druskininkų savivaldybės švietimo politika. Vadovaudamasi Druskininkų savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Taryba skirsto biudžeto asignavimus biudžetinėms įstaigoms šios programos įgyvendinimui. „Švietimo“ programos tikslai: optimizuoti švietimo ir mokymo įstaigų tinklą, parengti naujas ir atnaujinti esamas vaikų ir suaugusiųjų švietimo programas, modernizuoti švietimo įstaigų įrangą ir mokymo aplinką, plėsti

informacinių technologijų infrastruktūrą, įtvirtinti aukštąjį mokslą Druskininkuose, įgyvendinti Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais norminiais teisės aktais nustatytą švietimo politiką, teikiant kokybišką ugdymą savivaldybės švietimo įstaigose bei užtikrinant teikiamų paslaugų kokybę.

Antra pagal asignavimų dydį programa – **01** programa „**Druskininkų savivaldybės veiklos funkcijų įgyvendinimas ir tobulinimas**“. Šiai programai 2007-2008 m. vidutiniškai skiriama 22,98 proc. visų biudžeto išlaidų.

Programinis planavimas yra vienas svarbiausių demokratinės savivaldos funkcinių - finansinių principų. Savivaldybė, realizuodama Lietuvos Respublikos Konstitucijoje nustatytą teisę ir galimybę vietos gyventojų interesais tvarkyti ir valdyti didžiąją viešųjų reikalų dalį, privalo kuo efektyviau vykdyti Vietos savivaldos įstatymu ir kitais teisės aktais jai priskirtas viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijas. Nuo Savivaldybės institucijų, kaip pagrindinio mechanizmo, sujungiančio bendruomenės poreikius ir valstybės bei Savivaldybės politiką, veiklos priklauso Savivaldybės ateitis, plėtros perspektyvos.

Druskininkų savivaldybės veiklos funkcijų įgyvendinimo ir tobulinimo programa pagrįsta Savivaldybės viešojo administravimo sistemos, besiremiančios profesionalia valstybės tarnyba, žinių ir informacinės visuomenės plėtote, optimizavimu; optimalaus savivaldybės sandaros modelio, atspindinčio valdymo ryšius tarp institucijų ir pavaldumo klausimus, įtvirtinimu. Šia programa siekiama, kad teisės aktais nustatytas funkcijas Savivaldybė vykdytų kuo kokybiškiau ir racionaliau.

Trečia pagal asignavimų dydį programa – **06** programa „**Ūkio infrastruktūros plėtra bei priežiūra**“. Šiai programai 2007 m. skiriama 4644,6 tūkst. Lt arba 9,04 proc. visų biudžeto lėšų, o 2008 m. skiriamos lėšos dar padidėja iki 7069,9 tūkst. Lt arba 11,0 proc. Ūkio infrastruktūros plėtros bei priežiūros programa apima šiuos tikslus: užtikrinti kurorto subalansuotą urbanistinę plėtrą, infrastruktūros, inžinerinio aprūpinimo bei aplinkosaugos sistemų efektyvų naudojimą, atnaujinimą bei kokybinį vystymą; užtikrinti šiuolaikišką, integruotą ir patikimą susisiekimo sistemą ir infrastruktūrą bei plėsti gyvenamojo būsto fondą. Šių tikslų siekiama modernizuojant ir vystant ūkio infrastruktūrą, užtikrinant jos priežiūrą, renovuojant ir išplėčiant susisiekimo infrastruktūrą, modernizuoti gyvenamuosius namus.

Kasmet nemaža dalis lėšų – apie 8,0 proc. visų patvirtintų asignavimų skiriama **12** programai „**Socialinė parama**“. Druskininkų savivaldybė yra pagrindinė socialinės paramos teikimo organizatorė Druskininkų mieste ir seniūnijose. Ji atsako už pinigines paramos ir socialinių paslaugų teikimą jos teritorijoje gyvenantiems asmenims. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais norminiais teisės aktais, Savivaldybė įpareigota tirti, analizuoti įvairių visuomenės grupių poreikius, planuoti lėšas, reikalingas socialinėms paslaugoms finansuoti, vertinti asmenų poreikį socialinėms paslaugoms bei paskirti reikalingas paslaugas. Šia programa įgyvendinama Druskininkų savivaldybės socialinės paramos politika.

2007 m. **08** programai „**Poilsio ir kultūros įstaigų plėtra**” skiriama 2324,4 tūkst. Lt, o 2008 m. – 3396,0 tūkst. Lt visų biudžeto lėšų. Ir tai sudaro beveik apie 5,0 proc. visų biudžeto išlaidų. Programa iš dalies susijusi su Druskininkų savivaldybės 2004-2013 m. plėtros strategijoje numatytu prioritetu – kurorto tarptautinio konkurencingumo didinimas. Todėl kiekvienais metais (šiuo atveju 2008 m.) šiai programai skiriami asignavimai vis didėja. Poilsio ir kultūros įstaigų plėtra programa apima tikslus: įgyvendinti gyventojų ir kurorto svečių kultūros poreikius, puoselėti etninę kultūrą, remti jaunuosius menininkus, modernizuojant bibliotekas gerinti Druskininkų savivaldybės gyventojų informacinį aprūpinimą, skatinti skaitymą, išsaugoti paveldą, istorinę ir kultūrinę atmintį.

02 programai „**Turizmo plėtra**“ 2007 m. skiriama 4,47 proc. visų biudžeto asignavimų, o 2008 m. šie asignavimai sumažėja iki 1,12 proc. Ši programa prisideda prie Lietuvos kurortų plėtros koncepcijoje numatomų ir prie efektyvesnio Druskininkų savivaldybės plėtros 2004-2013 metų strateginiame plane numatytų priemonių įgyvendinimo. Turizmo sektorius ir jo plėtojimas – viena iš pagrindinių Druskininkų kurorto plėtros kryptių. Sėkmingai plėtojant viešąją turizmo infrastruktūrą, išnaudojant turimus išteklius bei plečiant teikiamų paslaugų spektrą, sistemingai vykdant turizmo informacijos sklaidą ir rinkodaros strategiją, Druskininkų kurortas gali sustiprinti konkurencingumą ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio šalyse, pasinaudoti ES struktūrinių fondų ir kitų finansinių šaltinių teikiamomis galimybėmis.

Druskininkų miesto savivaldybės 2007-2008 m. biudžetų išlaidų pasiskirstyme pagal programas **05** programai „**Aplinkos apsauga**“ skiriama 2,58 proc. visų biudžeto lėšų: 2007 m. – 1,80 proc., 2008 m. – 3,36 proc. 2008 m. šiai programai skiriami asignavimai padidėjo 1237,8 tūkst. Lt, nes dar labiau siekiama sukurti ir išsaugoti subalansuotą ir sveiką aplinką Druskininkų savivaldybėje, planuoti aplinkos apsaugos priemones, kompensuoti aplinkai daromą žalą, pašalinti aplinkos teršimo šaltinius, formuoti savivaldybės gamtinį kraštovaizdį, pritaikant visuomenės poreikiams, saugoti ir tirti gamtos išteklius, skatinti sąmoningumą aplinkos apsaugos srityje ir atsakomybę už aplinkos kokybę.

10 programai „**Kūno kultūros ir sporto plėtra**” 2007-2008 m. vidutiniškai skiriama 1,45 proc. visų biudžeto išlaidų. Šia programa siekiama, kad kūno kultūra ir sportas taptų svarbiu kiekvieno šalies gyventojų poreikiu, įvairių socialinių sluoksnių gyventojai skatinami sportuoti, rūpinamasi jų fiziniu pajėgumu, sveikata, aktyviu poilsiu, ypač vasaros atostogų metu, jaunimas skatinamas atskleisti savo fizinius gebėjimus besivaržant Lietuvoje ir tarptautinėse sporto arenose ir toliau bus siekiama kuo daugiau gyventojų įtraukti į savarankiškas ir organizuotas sporto pratybas.

Vidutiniškai beveik 1,0 proc. 2007-2008 m. visų asignavimų skiriama **03** programai „**Bendruomenių aktyvinimo ir sąlygų verslo plėtrai sudarymas**”. Programos parengimo argumentai – realizuojamos Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu nustatytos savarankiškosios savivaldybės funkcijos: sąlygų verslo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas, dalyvavimas sprendžiant gyventojų užimtumo, kvalifikacijos įgijimo ir perkvalifikavimo klausimus, viešųjų ir

sezoninių darbų organizavimas; valstybinė (valstybės perduota savivaldybėms) funkcija: dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant darbo rinkos politikos priemones ir gyventojų užimtumo programas; smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programų rengimas ir kitos funkcijos, kurios nepriskirtos valstybės institucijoms. Programa reikalinga tam, kad: skatintų aktyvų kaimo bendruomenių integravimą į kurorto veiklą ir naujų darbo vietų kūrimą seniūnijose, sudarytų palankias sąlygas smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai bei naujų darbo vietų kūrimui, didintų gyventojų užimtumą, mažintų nedarbą ir subalansuotų darbo rinką, įveiktų neigiamus nepakankamo gyventojų užimtumo padarinius, didintų gyventojų užimtumą, organizuotų kvalifikacijos įgijimą ir perkvalifikavimą, viešuosius bei sezoninius darbus, prisidėtų prie ES užimtumo strategijos vykdymo.

13 programai „**Sveikatos apsauga**“ 2007 m. skiriama 214,7 tūkst. Lt, o 2008 m. – 431,6 tūkst. Lt ir tai vidutiniškai sudaro 0,54 proc. visų 2007-2008 metais biudžeto asignavimų. 2008 m. (lyginant su 2007 m.) šiai programai įgyvendinti skiriami asignavimai didėja, kadangi pilnai Europos standartų neatitinka teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybė. Programos paskirtis - plėtoti savivaldybės asmens ir visuomenės sveikatos priežiūrą - visumą organizacinių, teisinių, ekonominių, techninių, socialinių ir medicinos priemonių, padedančių atlikti ligų ir traumų profilaktiką, išsaugoti ir stiprinti visuomenės sveikatą; skatinti savivaldybės institucijų partnerystę, bendruomenės dalyvavimą sprendžiant sveikos gyvensenos klausimus.

2007 m. skiriama 0,49 proc., o 2008 m. – 0,51 proc. visų biudžeto asignavimų **11** programos „**Viešosios tvarkos ir saugumo užtikrinimas**“ finansavimui. Druskininkų savivaldybėje viešąją tvarką, saugumą ir žmonių gelbėjimą užtikrina Druskininkų policijos komisariatas, Druskininkų priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba ir Druskininkų savivaldybės paslaugų ūkio Leipalingio ugniagesių komanda. Programos tikslas – puoselėti saugią ir sveiką aplinką, užtikrinti Druskininkų savivaldybės visuomenės ir kiekvieno asmens bei jo turto saugumą, gaisrų gesinimą ir gelbėjimo darbus.

09 programai „**Jaunimo užimtumas**“ 2007 m. skiriama 316,3 tūkst. Lt, o 2008 m. – 179,4 tūkst. Lt ir tai vidutiniškai sudaro 0,45 proc. visų 2007-2008 metais biudžeto asignavimų. Ši programa numato darbą su jaunimu siekiant didinti tarpžinybinį bendradarbiavimą ir koordinavimą Jaunimo politikos pagrindų įstatymo bei Druskininkų savivaldybės jaunimo politikos koncepcijos įgyvendinimo srityse: pilietiškumo ugdymo, švietimo, studijų, mokslo, neformalaus ugdymo, darbo ir užimtumo, apsirūpinimo būstu, laisvalaikio, poilsio, kultūros ir kūrybos, socialinės ir sveikatos apsaugos, sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto, narkomanijos ir kitų priklausomybės formų, nusikalstamumo prevencijos. Programa apima tikslą: sudaryti sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo ir tolerancijos jauniems žmonėms.

Mažiausia Druskininkų savivaldybės biudžeto asignavimų pagal programas skiriama **04** programai „**Urbanistinė plėtra**“. 2007 m. ir 2008 m. šiai programai finansuoti skiriama apie 0,28

proc. visų biudžeto asignavimų. Vienas iš faktorių, užtikrinančių darnią Druskininkų, kaip modernaus kurorto plėtrą, yra kompleksiškas ne tik miesto, bet ir dviejų savivaldybės kaimiškųjų seniūnijų planavimas. Nuo to, kaip racionaliai bus suplanuotos savivaldybės teritorijos, priklausys tolimesnis kurorto verslo, rekreacijos bei infrastruktūros vystymasis. Lyginant 2007 m. su 2008 m., 2008 m. šiai programai finansuoti skiriami asignavimai sumažėjo 57,4 tūkst. Lt, kadangi tik 2009 m. numatoma tęsti bei pradėti naujus įvairių teritorijų planavimo dokumentų rengimo darbus. Kompleksiškai suplanuotos teritorijos leis Savivaldybės bendruomenei ir investuotojams planuoti galimą verslo, rekreacijos, pramogų verslo bei inžinerinės infrastruktūros plėtrą.

Kartu su teritorijų planavimo dokumentų rengimu programa apima ir šias veiklos sritis: pastatų bei inžinerinių ir susisiekimo statinių projektavimas, projektų ekspertizė bei kitos su projektavimu bei planavimu susijusios paslaugos - žemės sklypų geodeziniai, topografiniai, kadastriniai matavimai, geoinformacinės sistemos atnaujinimas ir plėtojimas.

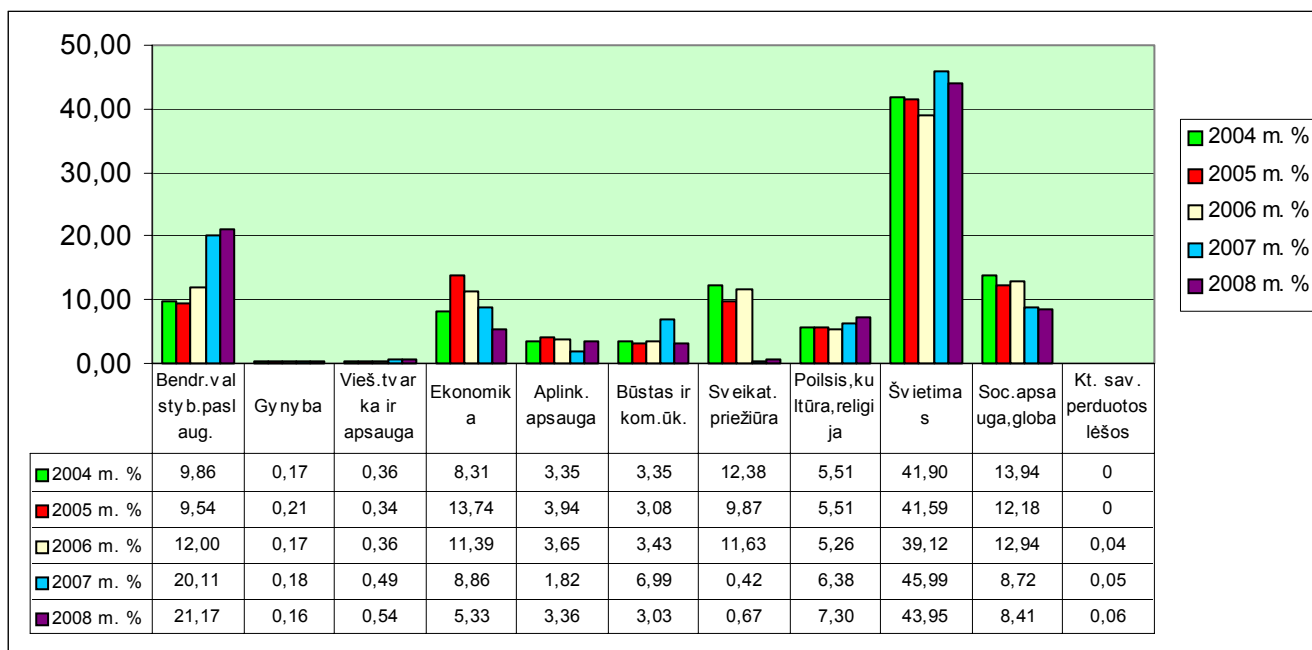
Apibendrinant galima teigti, kad Druskininkų miesto savivaldybės 2007-2008 m. biudžeto išlaidų pasiskirstyme pagal programas daugiausia, t.y. apie 45,0 proc. visų biudžeto lėšų skiriama 07 programai „Švietimas“, o mažiausia – apie 0,28 proc. 04 – programai „Urbanistinė plėtra“.

Nuo 2007 m., pradėjus sudaryti Druskininkų savivaldybės biudžetą pagal programas principu, savivaldybė „žengė žingsnį pirmyn“, nes kaip teigiama Strateginio veiklos planavimo ir programinio biudžeto sudarymo vadove – programinis biudžetas leidžia racionaliau ir efektyviau priimti sprendimus, patobulinti institucijos kaupiamą ir valdomą informaciją, užtikrina didesnę viešumą ir skaidrumą.

3.3. Savivaldybės asignavimai pagal valstybės funkcijų klasifikaciją

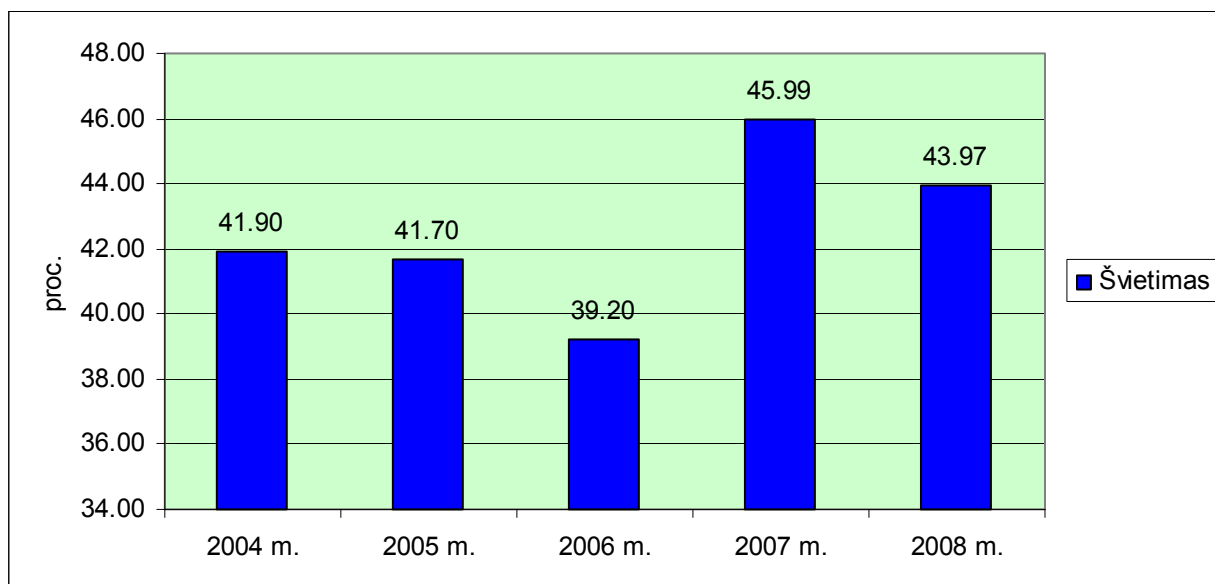
Lietuvos Respublikos Finansų ministerija nustato pajamų ir išlaidų klasifikaciją, kuri yra vienoda valstybės biudžetui ir visiems Lietuvos savivaldybių biudžetams. Biudžeto išlaidų funkcinė klasifikacija susijusi su Lietuvos valstybės vykdomomis funkcijomis. Pagal naują savivaldybių biudžetų išlaidų klasifikaciją, biudžeto asignavimai sugrupuoti į 10 valstybės funkcijų.

Druskininkų savivaldybės išlaidų pasiskirstymas pagal valstybės funkcijas pateikiamas 8 pav.

8 pav. Druskininkų savivaldybės išlaidų pasiskirstymas pagal valstybės funkcijas

Druskininkų miesto savivaldybės biudžete daugiausia lėšų 2004-2008 metais skirta valstybės funkcijai – švietimui.

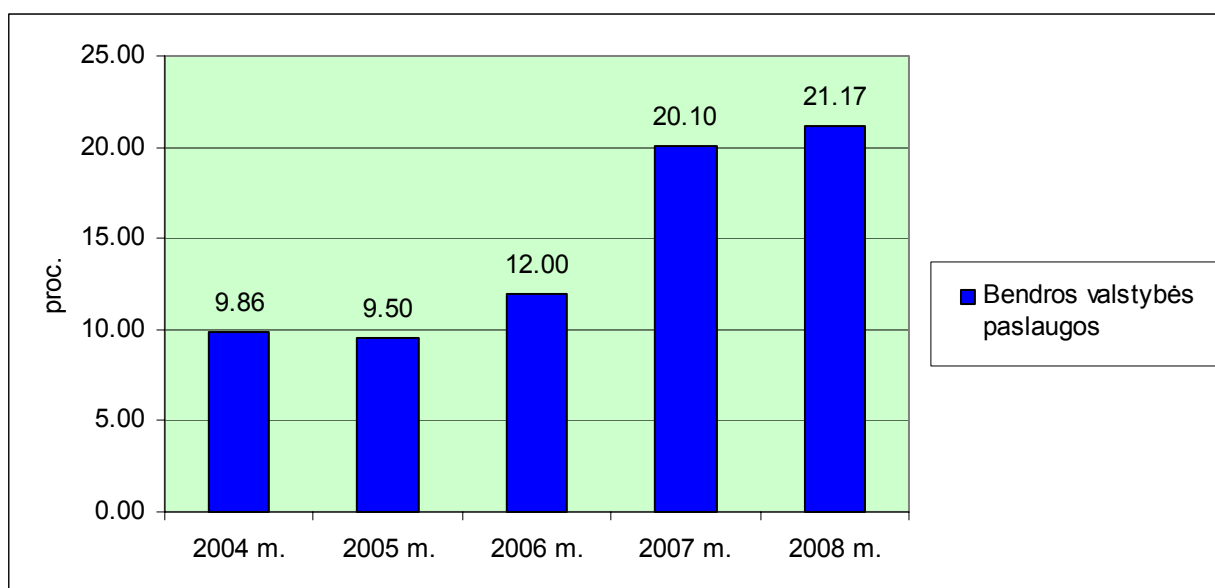

9 pav. Druskininkų savivaldybės išlaidų dinamika skirta švietimo funkcijai

9 pav. matome, kad 2004 metais Druskininkų savivaldybės biudžeto 41,9 proc., 2005 m. – 41,7 proc., 2006 m. – 39,2 proc., 2007 m. – 45,99 proc., 2008 m. – 43,97 proc. visų biudžeto išlaidų skirta švietimo funkcijai. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. asignavimai skiriami švietimui padidėjo 2,07 proc. Didžiausios lėšos šiai funkcijai buvo skiriamos 2008 m. ir sudarė 28258,9 tūkst. Lt., tačiau

bendroje savivaldybės išlaidų struktūroje 2007 m. šiai funkcijai skirtos išlaidos buvo didžiausios. Mažiausiai lėšų skirta 2006 m. – 39,20 proc. visų biudžeto asignavimų. 2008 m. švietimo funkcijai priskirtos: Savivaldybės administracijos direktoriaus, Lopšelio-darželio „Žibutė“, Lopšelio-darželio „Bitutė“, Druskininkų savivaldybės Lopšelių-darželių „Linelis“ ir „Liepaitė“, „Saulės“, Leipalingio ir Viečiūnų pagrindinės mokyklos, „Atgimimo“, Senamiesčio vidurinės mokyklos, „Ryto“ gimnazijos, Švietimo centro, Amatų mokyklos, Druskininkų sporto mokyklos, V.K.Jonyno dailės mokyklos, M.K.Čiurlionio muzikos mokyklos, VĮ Kauno kolegijos, Druskininkų pedagoginės psichologinės tarnybos direktorių vykdomų programų išlaidos. Pagrindinė šių asignavimų paskirtis – speciali tikslinė dotacija mokinio krepšeliui finansuoti. Švietimas plėtojamas atsižvelgiant į Lietuvos visuomenei tenkančius naujus iššūkius ir atsiveriančias naujas galimybes: demokratijos ir ūkio rinkos plėtrą, globalizaciją, informacijos gausą, sparčią kaitą, visuomenės išsiskaidymą. Švietimas turi padėti asmeniui ir visuomenei atsakyti į šiuos iššūkius ir pasinaudoti naujomis galimybėmis, todėl švietimui skiriama tiek daug biudžeto asignavimų.

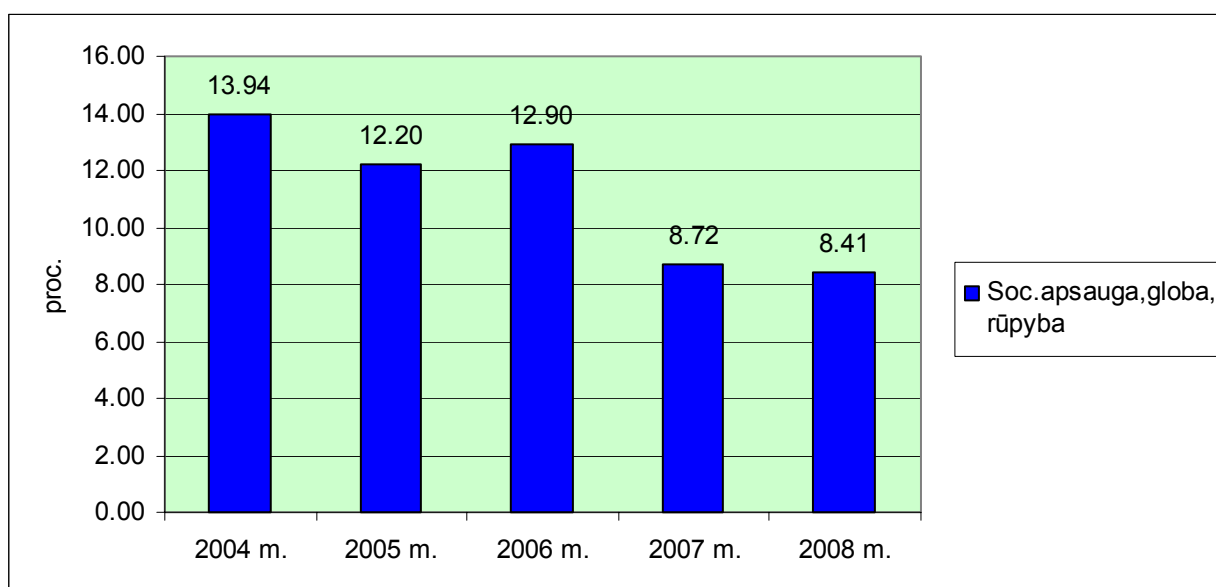
Antra pagal daugiausiai skiriamų asignavimų dydį yra **Bendros valstybės paslaugos** funkcija.

10 pav. **Druskininkų savivaldybės išlaidų dinamika skirta bendros valstybės paslaugos funkcijai**

Iš 10 pav. matome, kad 2004 m. bendros valstybės paslaugos funkcijai skirta 9,86 proc. visų biudžeto išlaidų, 2005 m. – 9,5 proc., 2006 m. – 12,0 proc., o 2007 m. šiai valstybės funkcijai asignavimai išaugo iki 20,1 proc., 2008 m. jie dar padidėjo iki 21,17 proc. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. asignavimai bendros valstybės paslaugai padidėjo 11,31 proc. Šie asignavimai vis didėja, kadangi vis daugiau lėšų reikia Druskininkų savivaldybės veiklos funkcijoms įgyvendinti ir joms tobulinti, t.y. užtikrinti efektyvų valstybinių (perduotų savivaldybėms) funkcijų vykdymą.

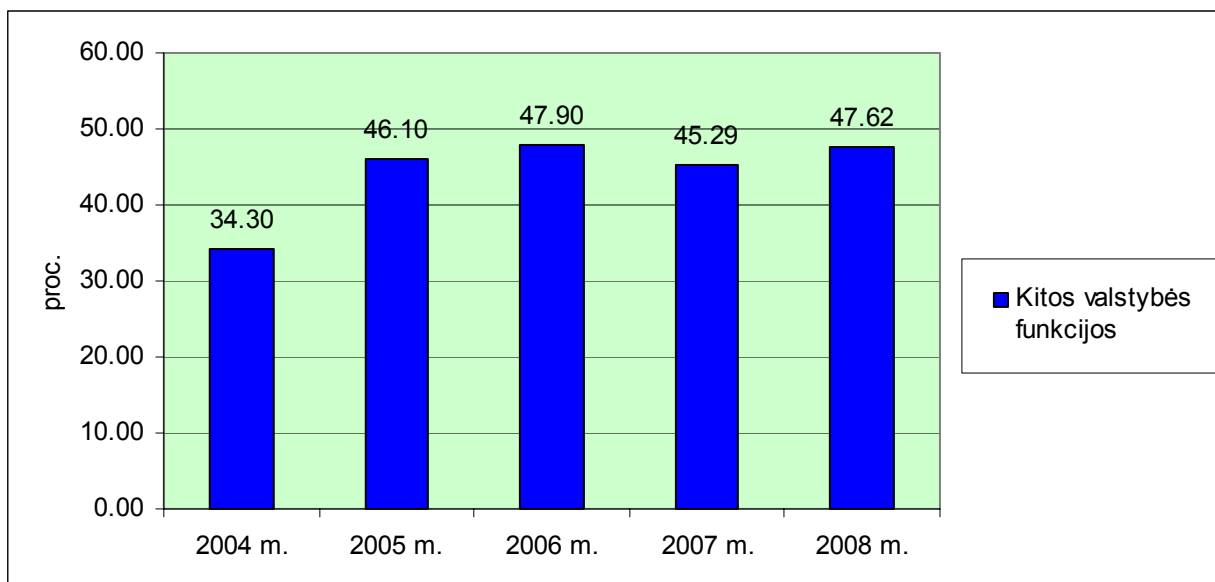
Socialinės apsaugos, globos ir rūpybos funkcijai priklauso Socialinių paslaugų centro, Švietimo centro, Savivaldybės administracijos direktorių bei Socialinės paramos skyriaus vedėjos išlaidos skirtos Socialinės paramos skyriaus veiklai, socialinei paramai mokiniams administruoti, išlaidoms už įsigytus produktus mokinių nemokamam maitinimui, mokinių įsigytoms reikmenims, socialinės paslaugos globai asmenims su sunkia negalia bei socialinėms išmokoms ir kompensacijoms. Šiai funkcijai biudžete 2004 m. skirta – 13,94 proc. visų biudžeto išlaidų, 2005 m. – 12,2 proc., 2006 m. – 12,9 proc., 2007 m. – 8,72 proc., 2008 m. – 8,41 proc. (žr. 11 pav.) Vidutiniškai tai sudaro 11,23 proc. visų biudžeto išlaidų. Socialinės apsaugos, globos ir rūpybos funkcijai asignavimai 2004-2008 m. turi tendenciją mažėti. Lyginant 2004 m. su 2008 m., 2008 m. šiai funkcijai įgyvendinti asignavimai sumažėjo 5, 53 proc. arba 323,1 tūkst. Lt.

11 pav. **Druskininkų savivaldybės išlaidų dinamika skirta socialinės apsaugos, globos ir rūpybos funkcijai**

Taigi šioms trimis anksčiau minėtoms valstybės funkcijoms Druskininkų savivaldybėje 2004-2008 m. yra skirta didžiausia išlaidų dalis. Kitų valstybės funkcijų vykdymas sudaro mažesnę, t.y. vidutiniškai mažiau negu 10 proc., 2004-2008 m. savivaldybės biudžeto išlaidų dalį.

12 pav. kitoms valstybės funkcijoms priskirtos gynybos, viešosios tvarkos ir apsaugos, ekonomikos, aplinkos apsaugos, būsto ir komunalinio ūkio, sveikatos priežiūros, poilsio, kultūros ir religijos funkcijos bei kitoms savivaldybėms perduotos lėšos.

12 pav. Druskininkų savivaldybės išlaidų dinamika skirta kitoms valstybės funkcijoms

2004-2008 m. **Ekonomikos** funkcijai biudžete skirta vidutiniškai 9,54 proc. visų išlaidų. Analizuojamu laikotarpiu 2005 m. šiai funkcijai įgyvendinti skirtos lėšos sudarė daugiausiai, t.y. 13,7 proc. visų biudžeto išlaidų. Nuo 2006 m. ekonomikos funkcijai finansavimas mažėja ir jau 2008 m. šiai funkcijai skirtos išlaidos sudarė 5,33 proc. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. asignavimai skiriami ekonomikai sumažėjo beveik 3 proc.

Penktoji pagal skiriamų asignavimų dydį – **Sveikatos priežiūros** funkcija. Šiai funkcijai įgyvendinti 2004 m. skirta 12,38 proc. visų biudžeto išlaidų, 2005 m. – 9,9 proc., 2006 m. – 11,6 proc., 2007 m. – 0,42 proc., 2008 m. – 0,67 proc. 2005 m. ir 2006 m. asignavimai skirti šiai funkcijai didėjo. Tačiau 2006 m. lyginant su 2007 m., 2007 metais šiai funkcijai įgyvendinti skiriamos lėšos sumažėjo net 11,21 proc. Vidutiniškai 6,99 proc. visų biudžeto lėšų analizuojamu laikotarpiu sudarė sveikatos priežiūrai skirti asignavimai. 2008 m. sveikatos priežiūros funkcijai priskirtos: VšĮ Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centro ir mokyklų direktorių vykdomų programų išlaidos.

Valstybės funkcijai **Poilsis, kultūra ir religija** 2004-2008 m. skirta 6 proc. visų Druskininkų savivaldybės biudžeto asignavimų: 2004 metais – 5,51 proc., 2005 m. – 5,50 proc., 2006 m. – 5,30 proc., 2007 m. – 6,38 proc., 2008 m. – 7,30 proc. visų biudžeto išlaidų. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. asignavimai skiriami šiai funkcijai padidėjo 1,79 proc.

Druskininkų savivaldybės biudžete 2004 metais – 3,35 proc., 2005 m. – 3,10 proc., 2006 m. – 3,40 proc., 2007 m. – 6,99 proc., 2008 m. – 9,03 proc. visų biudžeto išlaidų tenka funkcijai – **Būstas ir komunalinis ūkis**. Nuo 2006 m. funkcijai skiriami asignavimai vis didėja. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. asignavimai skiriami būstui ir komunaliniam ūkiui padidėjo 5,68 proc.

Funkcijai – **Aplinkos apsauga** 2004 metais skiriama – 4,22 proc., 2005 m. – 3,9 proc., 2006 m. – 3,6 proc., 2007 m. – 1,82 proc., 2008 m. – 3,36 proc. visų biudžeto išlaidų. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. asignavimai skiriami aplinkos apsaugos funkcijai padidėjo 0,86 proc.

Druskininkų miesto savivaldybėje 2004-2008 m. nedidelis skiriamų asignavimų dydis tenka **Viešosios tvarkos ir apsaugos** funkcijai ir sudaro 0,42 proc. visų biudžeto išlaidų. Šiai funkcijai 2004 metais skirta – 0,36 proc., 2005 m. – 0,3 proc. visų biudžeto išlaidų. Nuo 2006 m. viešosios tvarkos ir apsaugos funkcijai skiriamos išlaidos didėja ir 2006 m. sudaro 0,4 proc., 2007 m. – 0,49 proc., 2008 m. – 0,54 proc. visų biudžeto išlaidų. 2008 m. lyginant su 2004 m., 2008 m. asignavimai skiriami viešajai tvarkai ir apsaugai padidėjo beveik 2 proc.

Mažiausiai 2004-2008 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto lėšų pagal valstybės funkcijų klasifikaciją, t.y. apie 2 proc. skiriama gynybos funkcijai.

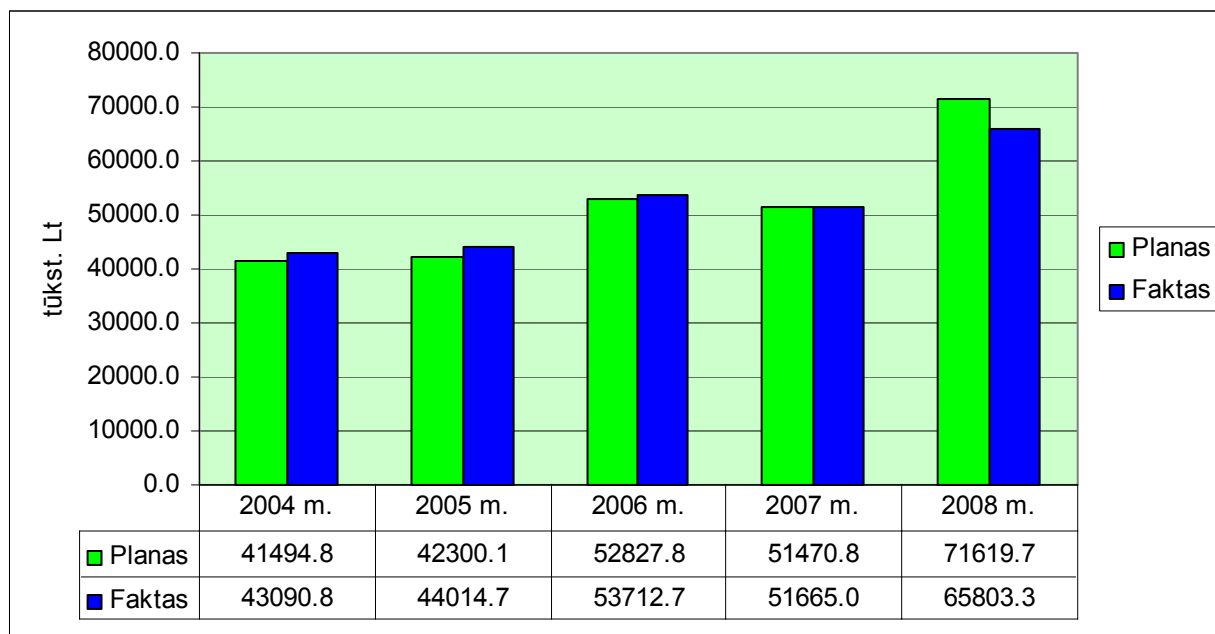
Taigi išanalizavus Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto išlaidas pagal valstybės funkcijų klasifikaciją, galima teigti, kad prioritetinga sritis yra švietimas, kuriai 2004-2008 m. vidutiniškai skiriama 42,55 proc. visų savivaldybės biudžeto patvirtintų asignavimų. Švietimas yra prioritetiškai valstybės remiama visuomenės raidos sritis, todėl ir Druskininkų savivaldybė skiria dideles lėšas, kad optimizuotų švietimo ir mokymo įstaigų tinklą, įtvirtintų aukštąjį mokslą Druskininkuose, teiktų kokybišką ugdymą savivaldybės švietimo įstaigose bei užtikrintų teikiamų paslaugų kokybę ir kt.

3.4. Biudžeto pajamų ir išlaidų planų įvykdymo analizė

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu, vykdydama Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo reikalavimą prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas savivaldybės turtas ir kaip vykdomas savivaldybės biudžetas, Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba atlieka savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitos ir prie jos pridėtų formų patikrinimą, įstaigų finansinius auditus ir jų pagrindu parengia išvadą dėl savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitos. Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitoje pateikiama mokesčių mokėtojams informacija, ar savivaldybės lėšos ir ištekliai yra naudojami tinkamai ir efektyviai.

Išnagrinėjus Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. pajamų plano įvykdymo rezultatus, matyti (žr. 13 pav.), kad savivaldybės biudžeto pajamų planas įvykdomas visais nagrinėjamais metais, išskyrus 2008 metus. Druskininkų savivaldybės biudžeto 2004-2008 m. pajamų plano įvykdymo rezultatai pateikiami 5 priede.

13 pav. Druskininkų savivaldybės biudžeto 2004-2008 m. pajamų plano įvykdymas tūkst.Lt

2004 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamų planas įvykdytas 103,8 proc., t.y. gauta 1596,0 tūkst. Lt viršplaninių pajamų. Pajamų iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu buvo gauta 181,6 tūkst. Lt, t.y. 21,1 proc. daugiau nei planuota. Lėšų iš Valstybės biudžeto pagal tarpusavio atsiskaitymus gauta 3,3 tūkst. Lt mažiau, planas įvykdytas 97,4 proc.

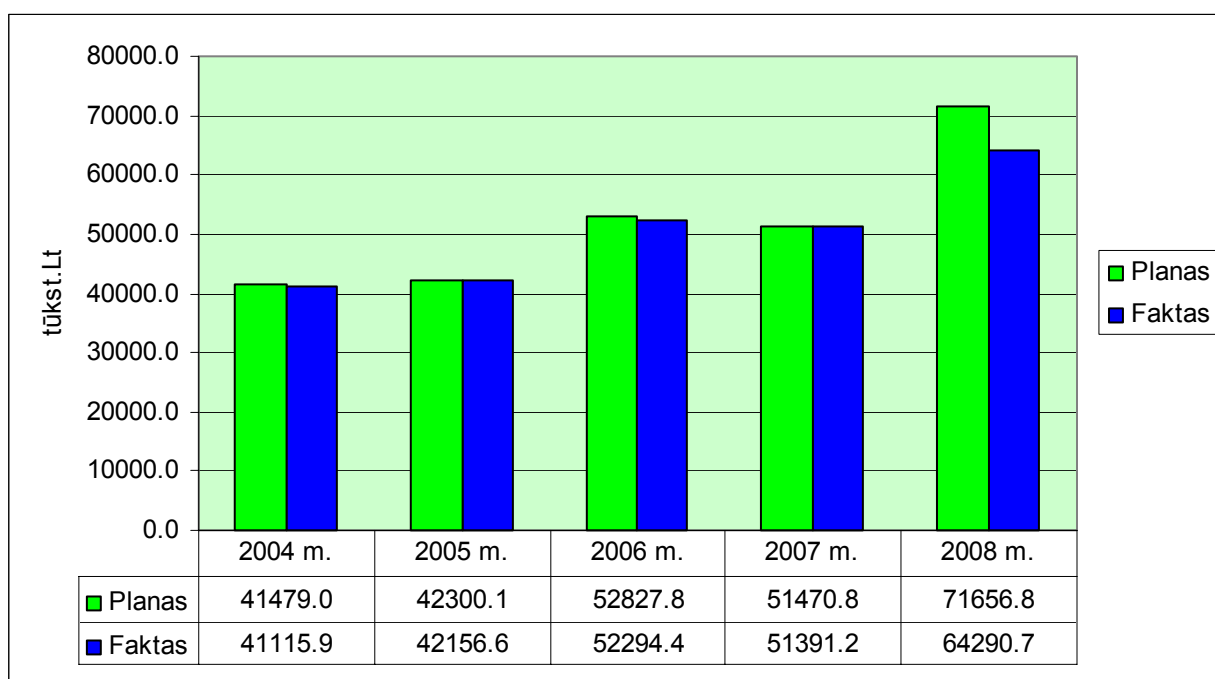
2005 m. sausio 26 d. Druskininkų savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. T1-751 buvo patvirtintas 40537,0 tūkst. Lt savivaldybės biudžeto pajamų planas. Patikslintas pajamų planas sudarė 42300,1 tūkst. Lt. Savivaldybės biudžeto metinės įplaukos buvo 44014,7 tūkst. Lt. Iš nagrinėjamų 2004-2008 m. biudžeto pajamų įvykdymo planų, 2005 m. biudžeto planas įvykdytas daugiausia, t.y. 104,1 proc. Planas įvykdytas todėl, kad dauguma visų pajamų buvo gauta tiek, kiek ir planuota. Pajamų iš dotacijų, apyvartos lėšų biudžeto stygiui padengti, iš kitų savivaldybių gautų moksleivių krepšelio lėšų ir lėšų, gautų iš Valstybės biudžeto pagal tarpusavio atsiskaitymus, gauta tiek kiek planuota, t.y. planas įvykdytas 100 proc. Pajamų iš mokesčių buvo gauta 1754,5 tūkst. Lt daugiau, t.y. 10,5 proc. daugiau negu planuota. Iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu bei kitų pajamų buvo gauta šiek tiek mažiau nei planuota, t.y. apie 1,45 proc.

2006 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamų planas įvykdytas 101,7 proc., t.y. faktiškai gauta 884,9 tūkst. Lt pajamų daugiau negu planuota. Pajamų iš dotacijų gauta 65,9 tūkst. Lt mažiau, planas įvykdytas 99,7 proc. Visų kitų biudžeto pajamų gauta tiek planuota arba šiek tiek daugiau.

2007 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto patikslintas pajamų planas buvo 51470,8 tūkst. Lt, faktiškai gauta 51665,0 tūkst. Lt pajamų, t.y. gauta 194,2 tūkst. Lt viršplaninių pajamų. 2007 m. lyginant su 2006 m., 2007 m. gauta 2047,7 tūkst. Lt pajamų mažiau. 2007 m. biudžeto pajamų planas įvykdytas 100,4 proc.

Kaip matome iš 13 pav. nuo 2006 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamų įvykdymo plano procentas vis mažėja ir jau **2008 m.** pajamų planas nebuvo įvykdytas. 2008 m. buvo planuota surinkti 71619,7 tūkst. Lt pajamų, o surinkta – 65803,3 tūkst. Lt. Taigi biudžeto pajamų planas įvykdytas tik 91,9 proc. Tam įtakos turėjo nesurenkamos pajamos iš mokesčių – negauta 5267,7 tūkst. Lt pajamų (planas įvykdytas tik 87,9 proc.), iš kitų pajamų negauta 397,1 tūkst. Lt pajamų (planas įvykdytas 87,6 proc.). Didžiausią įtaką pajamų plano neįvykdymui turėjo Gyventojų pajamų mokesčio tarifo sumažėjimo nuo 27 proc. iki 24 proc., be to dėl pritaikytų mokestinių lengvatų. Druskininkiečių pajamos vis mažėja, bedarbystė savivaldybėje didelė, ekonominė situacija šalyje nėra gera, todėl ir surenkamų pajamų planas nėra įvykdytas.

Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto vykdymą organizuoja Savivaldybės administracija. 2004-2008 m. išlaidų plano įvykdymas pateikiamas 14 pav.

14 pav. **Druskininkų savivaldybės biudžeto 2004-2008 m. išlaidų plano įvykdymas tūkst.Lt**

2004 m. Druskininkų miesto savivaldybė planavo patirti 41479,0 tūkst. Lt išlaidų, tačiau patyrė – 41115,9 tūkst. Lt. Buvo nepanaudota 363,1 tūkst. Lt planinių asignavimų. Planas buvo įvykdytas 99,1 proc. Pagal valstybės funkcijų klasifikaciją, planas įvykdytas po 100 proc. skiriant lėšas gynybai ir viešajai tvarkai bei apsaugai užtikrinti. Pagrindinė išlaidų plano nevykdymo priežastis yra aplinkos apsaugos rėmimo funkcijos pajamų dalies plano neįvykdymas, dėl ko nebuvo pervestos lėšos numatytai funkcijai vykdyti. Sveikatos priežiūrai skirtos lėšos neįsisavintos dėl Savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros rėmimo funkcijos pajamų plano nesurinkimo. Švietimui skirtos lėšos nepanaudotos dėl atskirų įstaigų specialiųjų programų pajamų dalies plano nevykdymo, dėl elektros energijos lėšų taupymo ir šildymui skirtų lėšų ekonomijos esant šiltam žiemos sezonui. Druskininkų

savivaldybės biudžeto 2004-2008 m. išlaidų plano įvykdymo pagal valstybės funkcijų klasifikaciją rezultatai pateikiami 6 priede.

2005 m. patikslintas savivaldybės biudžeto išlaidų planas – 42300,1 tūkst.Lt., faktiškai įvykdytas – 42156,6 tūkst. Lt. Planas įvykdytas 99,7 proc., liko nepanaudota 143,5 tūkst. Lt planinių asignavimų. 100,0 proc. išlaidų planas buvo įvykdytas penkioms valstybės funkcijoms įgyvendinti: gynybai, viešajai tvarkai bei apsaugai užtikrinti, būstui ir komunaliniam ūkiui, socialinei apsaugai, globali ir rūpybai bei kitoms savivaldybėms perduotoms lėšoms mokinio krepšeliui finansuoti. Nepilnai panaudotos aplinkos apsaugos funkcijai įgyvendinti skirtos lėšos, nes kai kurių priemonių įgyvendinimas perkeltas į 2006 metus. Ekonomikos ir sveikatos priežiūros funkcijos įgyvendintos ne visos, nes lėšos šioms funkcijoms įgyvendinti gautos tik 2005 m. pabaigoje.

2006 m. Druskininkų miesto savivaldybėje išlaidų planuota 52827,8 tūkst. Lt, įvykdyta 52294,4 tūkst. Lt. Biudžeto išlaidų planas įvykdytas 99,0 proc. arba 1 proc. ir 533,4 tūkst. Lt neįvykdytas. Mažiausiai asignavimų skirta ekonomikos funkcijai – išlaidų planas įvykdytas tik 94,1 proc.

2007 m. vasario 9 d. Druskininkų savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. T1-3 buvo patvirtintas 50826,7 tūkst. Lt savivaldybės biudžeto išlaidų planas. Patikslintas išlaidų planas – 51479,8 tūkst. Lt. Planas faktiškai įvykdytas – 51391,2 tūkst. Lt., nepanaudota 79,6 tūkst. Lt. planinių asignavimų. Daugiau kaip pusė plano asignavimų, skirtų valstybės funkcijoms įgyvendinti, įvykdyta 100, 0 proc. Lyginant su 2004-2008 m., 2007 metais Druskininkų savivaldybės biudžeto išlaidų planas įvykdytas daugiausiai, t.y. 99,85 proc.

Iš visų nagrinėjamų metų **2008** metais biudžeto išlaidų planas įvykdytas mažiausiai – 89,7 proc. Savivaldybėje išlaidų planuota 71656,8 tūkst. Lt, įvykdyta – 64290,7 tūkst. Lt. 100,0 proc. pagal planą įvykdytos trys valstybės funkcijos. Mažiausiai įvykdytas aplinkos apsaugai skirtų išlaidų planas – 63,6 proc.

Taigi apibendrinant galima teigti, kad Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamų planai 2004-2007 m. buvo įvykdomi, neįvykdytas savivaldybės biudžeto pajamų planas 2008 m. – 8,1 proc. Tai pagrįsde sąlygojo Gyventojų pajamų mokesčio tarifo sumažėjimas nuo 27 proc. iki 24 proc., Nekilnojamojo turto mokesčio pritaikytos mokestinės lengvatos bei dėl bankrutuojančių įmonių ir kitų mokesčio mokėtojų mokestinių nepriemokų, kurių išieškojimą vykdo Valstybinė mokesčių inspekcija.

2004-2008 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto išlaidų planai nebuvo įvykdyti – vidutiniškai 2,5 proc. planinių asignavimų lieka nepanaudotų – Druskininkų miesto savivaldybė planavo patirti daugiau tūkst. Lt išlaidų, tačiau patyrė mažiau.

4. DRUSKININKŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO Palyginimas su Vilniaus ir Palangos miestų savivaldybių biudžetais

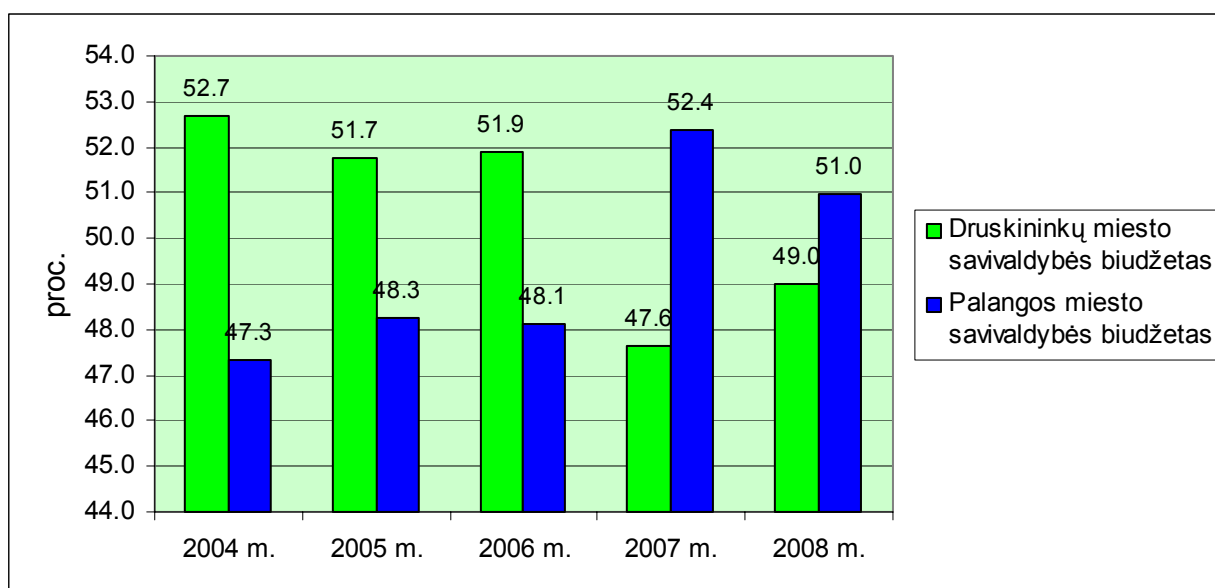
4.1. 2004-2008 m. Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto palyginimas su Palangos miesto savivaldybės biudžetu

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3 straipsniu Lietuvos kurorto statusas pripažintas Birštonui, Druskininkams, Neringai ir Palangai. Šioje darbo dalyje palyginami didžiausio Lietuvos kurorto – Druskininkų ir pajūrio kurorto – Palangos miestų savivaldybių biudžetai.

Palanga – darnios plėtros tarptautinis aktyvios rekreacijos ir reabilitacinio-sanatorinio gydymo pajūrio kurortas, orientuotas į plataus spektro pramogų industriją su išplėta šiuolaikine socialine ir paslaugų infrastruktūra. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane Palanga įvardijama kaip vienas svarbiausių šalies kurortų ir kaip teritorija, turinti rekreacijos ūkio funkciją. Statistikos departamento duomenimis 2009 m. pradžioje Palangos savivaldybės 79 km² gyvena 17574 gyventojai.

Palangos miesto savivaldybės taryba 2004 m. balandžio 1 d. patvirtino Palangos miesto plėtros iki 2015 metų strateginį planą. Rengiant strateginį planą buvo geriau suvokta miesto ekonominė situacija, įvertintas kurortas regiono, nacionaliniu ir tarptautiniu atžvilgiu, nustatyti miesto plėtros prioritetai bei suformuotos kurorto plėtros perspektyvos [34]. Skatinant turizmą, pritraukiant investicijas, reprezentuojant Lietuvos pajūrį užsienio šalyse Palangos miesto plėtros strateginio plano įgyvendinimas yra reikšmingas ne tik šiam kurortui, bet ir visam Vakarų Lietuvos regionui.

Savivaldybės biudžetas sudaromas vieneriems kalendoriniams metams, remiantis programiniu principu ir vadovaujantis patvirtintu Palangos miesto plėtros iki 2015 metų strateginiu planu.

15 pav. Druskininkų ir Palangos miestų savivaldybių biudžetų palyginimas

Iš pateikto 15 pav. matome, kad 2004-2008 m. Palangos ir Druskininkų miestų savivaldybių biudžetai skiriasi nedaug, t.y. Druskininkų savivaldybės 2004-2008 m. biudžetas 1,2 proc. didesnis nei Palangos miesto savivaldybės.

Kaip jau buvo minėta, Druskininkų savivaldybės išlaidos numatomos ir paskirstomos pagal programas tik nuo 2007 m., todėl Palangos ir Druskininkų savivaldybių biudžeto išlaidos pagal programas bus lyginamos 2007-2008 metų.

2007-2008 metais Palangos ir Druskininkų savivaldybės išlaidos numatomos ir paskirstomos pagal programas: Palangos miesto savivaldybės biudžeto išlaidos skirstomos į 10, o Druskininkų savivaldybės į – 13 programų. Nagrinėjamų savivaldybių programų pavadinimai skiriasi.

Palangos ir Druskininkų miestų savivaldybių 2007-2008 m. biudžetų išlaidų pasiskirstyme pagal programas daugiausia lėšų skiriama švietimui. Palangoje 09 programai „Švietimas“ 2007-2008 m. skiriama 42,0 proc. visų biudžeto lėšų (žr. 7 priedą), o Druskininkų savivaldybėje 2007-2008 m. 07 programai „Švietimas“ skiriama apie 45,0 proc. visų biudžeto išlaidų. Švietimas yra prioritetiškai valstybės remiama visuomenės raidos sritis. Daugiausiai lėšų šiai programai skiriama abiejose savivaldybėse siekiant padėti įsisavinti žinių visuomenei būdingą informacinę kultūrą, užtikrinant gimtosios ir užsienio kalbų mokėjimą, informacinį raštingumą, taip pat šiuolaikinę socialinę kompetenciją, gebėjimus savarankiškai kurti savo gyvenimą ir kt.

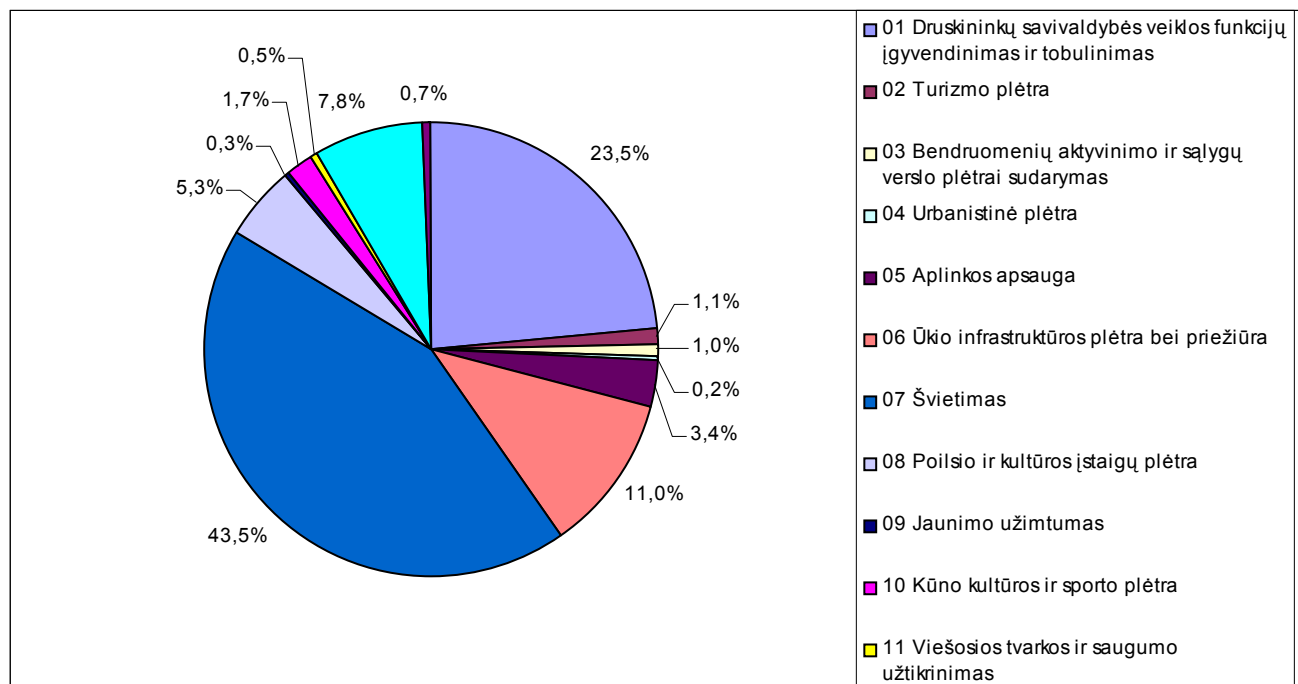
Antra pagal asignavimų dydį Palangos savivaldybėje 06 programa „Komunalinis ūkis“, kuriai 2007-2008 m. vidutiniškai skiriama apie 19,0 proc. visų biudžeto išlaidų. Druskininkuose antra pagal asignavimų dydį – 01 programa „Druskininkų savivaldybės veiklos funkcijų įgyvendinimas ir tobulinimas“. Šiai programai 2007-2008 m. vidutiniškai skiriama 22,9 proc. visų biudžeto išlaidų.

01 programai „Bendroji programa“ 2007-2008 m. Palangos savivaldybėje skiriama tik keletu procentu mažiau asignavimų negu 06 programai „Komunalinis ūkis“, t.y. skiriama apie 17,9 proc. visų biudžeto išlaidų. Druskininkų savivaldybėje trečia pagal asignavimų dydį programa – 06 programa „Ūkio infrastruktūros plėtra bei priežiūra“. Šiai programai vidutiniškai 2007-2008 m. skiriama apie 10,0 proc. visų biudžeto išlaidų.

Kitos programos yra taip pat labai svarbios, tačiau joms skiriama mažiau biudžeto išlaidų lėšų.

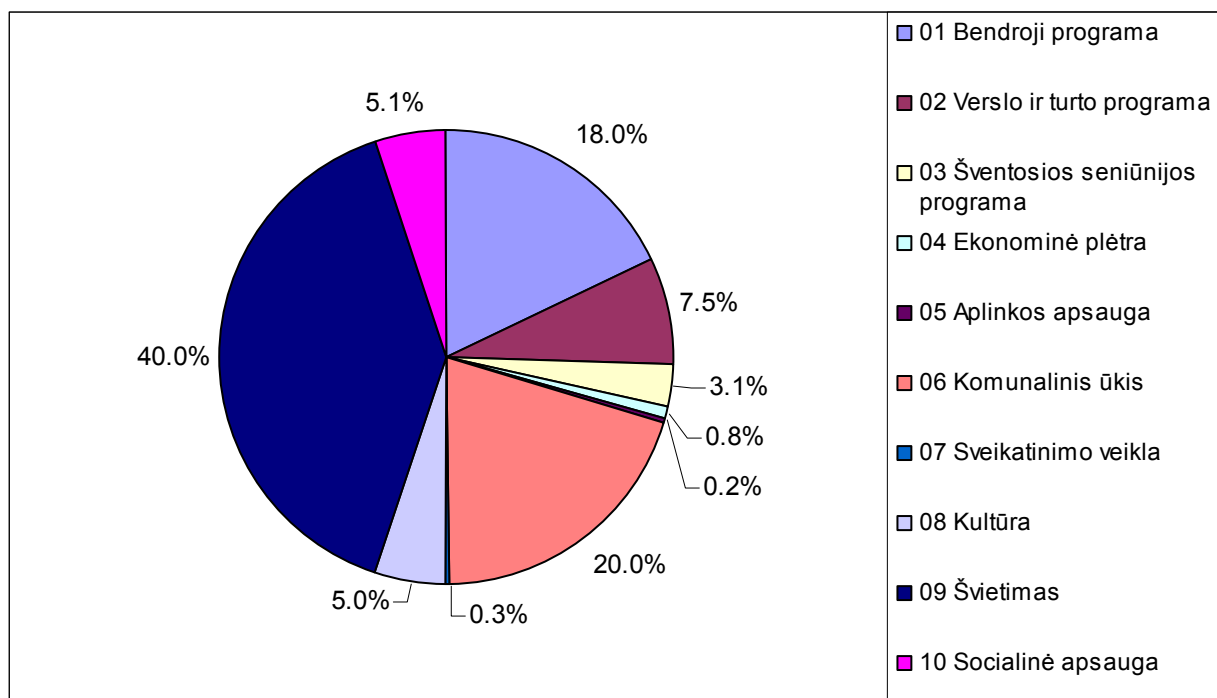
Mažiausiai Palangos savivaldybės biudžeto asignavimų pagal programas skiriama 05 programai „Aplinkos apsauga“ – 2007-2008 m. apie 0,4 proc., o Druskininkų savivaldybėje – 04 programai „Urbanistinė plėtra“. 2007-2008 m. šiai programai finansuoti skiriama apie 0,3 proc. visų biudžeto

asignavimų.

16 pav. 2008 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto asignavimų pasiskirstymas pagal programas

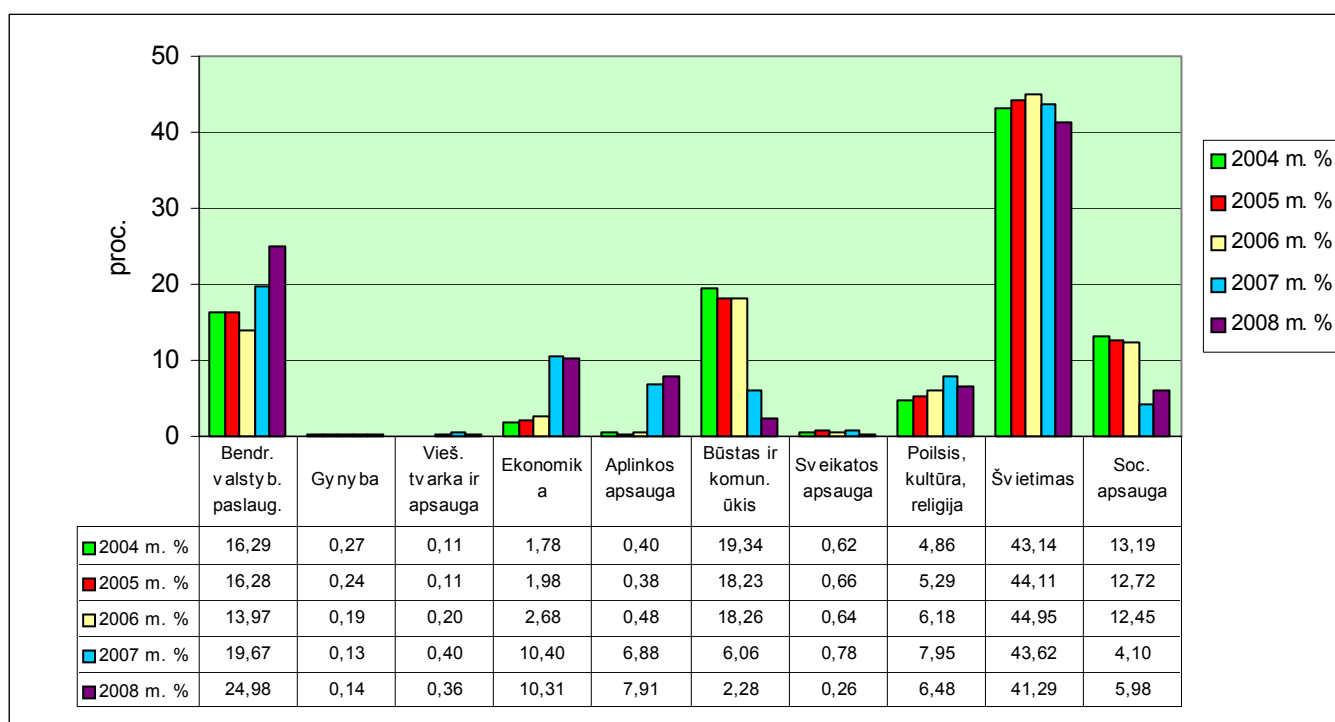
16 ir 17 pav. pateikiama 2008 metų Druskininkų ir Palangos savivaldybių biudžetų asignavimų pasiskirstymas pagal programas, kad būtų galima geriau įsivaizduoti ir palyginti, kokią vietą pagal programas bendroje išlaidų struktūroje užima kiekviena savivaldybės įgyvendinama programa.

17 pav. 2008 m. Palangos savivaldybės biudžeto asignavimų pasiskirstymas pagal programas

Taigi kaip jau buvo minėta 2007-2008 m., taip ir 2008 m. (žr. 16 ir 17 pav.) didžiausią dalį bendroje išlaidų struktūroje Palangos ir Druskininkų savivaldybėse užima švietimas. Antra pagal asignavimų dydį 2008 m. bendroje išlaidų struktūroje Palangos savivaldybėje užima 06 programa „Komunalinis ūkis“, o Druskininkų savivaldybėje – 01 programa „Druskininkų savivaldybės veiklos funkcijų įgyvendinimas ir tobulinimas“.

Palangos ir Druskininkų miestų savivaldybės biudžetuose išlaidos numatomos ir paskirstomos ne tik pagal programas, bet skiriamos ir 10 valstybės funkcijoms vykdyti. 18 pav. pateikiama Palangos miesto savivaldybės išlaidų pasiskirstymas pagal valstybės funkcijas.

18 pav. Palangos miesto savivaldybės išlaidų pasiskirstymas pagal valstybės funkcijas

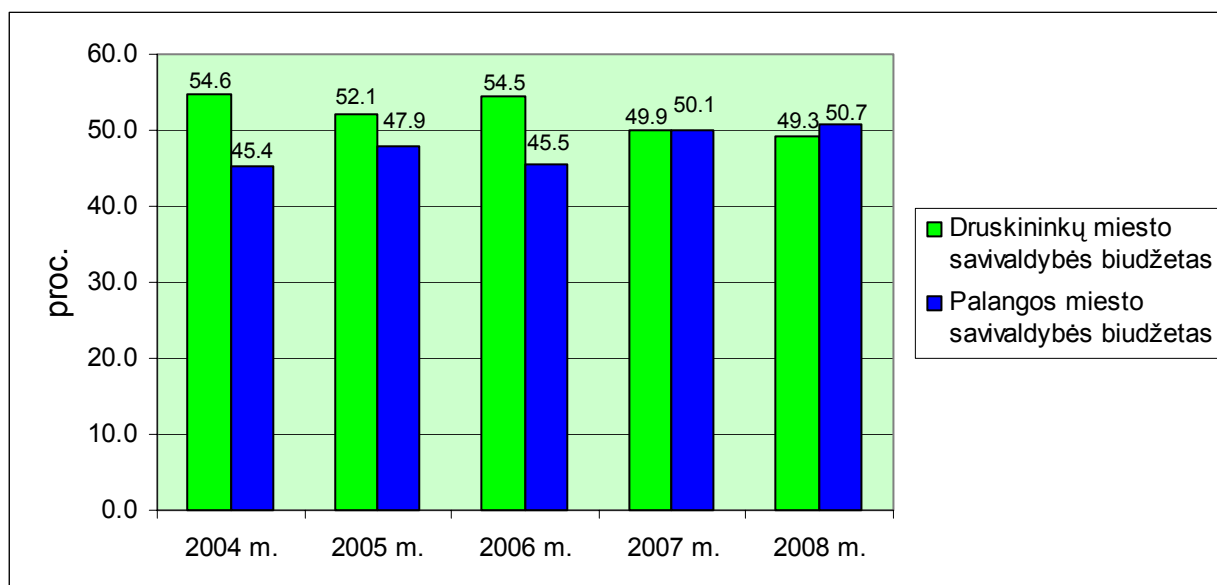
Iš 18 pav. matyti, kad Palangos miesto savivaldybės biudžetuose daugiausia lėšų 2004-2008 metais skirta valstybės funkcijai – švietimui. Druskininkuose vidutiniškai 2004-2008 m. šiai funkcijai skirta apie 43,0 proc. visų biudžeto išlaidų (žr. 8 pav), o Palangos savivaldybėje šiek tiek daugiau – 43,4 proc. visų išlaidų.

Antra pagal daugiausiai skiriamų asignavimų dydį pagal valstybės funkcijas Druskininkų savivaldybėje yra bendros valstybės paslaugos funkcija, kuriai nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai skiriama beveik 15 proc. biudžeto išlaidų, o Palangos savivaldybėje – bendros valstybinės paslaugos funkcija. Šiai funkcijai 2004-2008 m. skiriama apie 18,2 proc. visų biudžeto išlaidų. Palangos

savivaldybėje taip pat daug, t.y. apie 12,8 proc. visų biudžeto asignavimų skiriama valstybės funkcijai – būstas ir komunalinis ūkis.

Druskininkų ir Palangos savivaldybėse 2004-2008 m. mažiausiai asignavimų skiriama gynybos funkcijai: Druskininkų savivaldybėje ir Palangos savivaldybėje – skiriama apie 0,2 proc. visų biudžeto asignavimų.

Aibendrinant abiejų darbe analizuojamų savivaldybių biudžetų asignavimus, pateikiamas 19 pav., kuriame matyti kaip skiriasi savivaldybių asignavimai.

19 pav. Druskininkų ir Palangos miestų savivaldybių 2004-2008 m. biudžetų išlaidos

Taigi iš 19 pav. matome, kad 2004-2008 m. Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto išlaidos yra didesnės 4,2 proc. nei Palangos miestų savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto.

Palyginus Druskininkų ir Palangos miestų savivaldybių 2004-2008 m. biudžetus galima teigti, kad Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžetų ir pajamos, ir išlaidos yra didesnės nei Palangos miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžetų.

Palangos ir Druskininkų miestų savivaldybių 2004-2008 m. biudžetų išlaidų pasiskirstyme pagal programas daugiausia lėšų skiriama švietimui. Mažiausiai Palangos savivaldybės biudžeto asignavimų pagal programas skiriama 05 programai „Aplinkos apsauga“, o Druskininkų savivaldybėje – 04 programai „Urbanistinė plėtra“.

Išlaidų pasiskirstyme pagal valstybės funkcijas, Druskininkų ir Palangos miestų savivaldybių biudžetuose daugiausia lėšų 2004-2008 metais skirta valstybės funkcijai – švietimui, o mažiausiai – gynybos funkcijai.

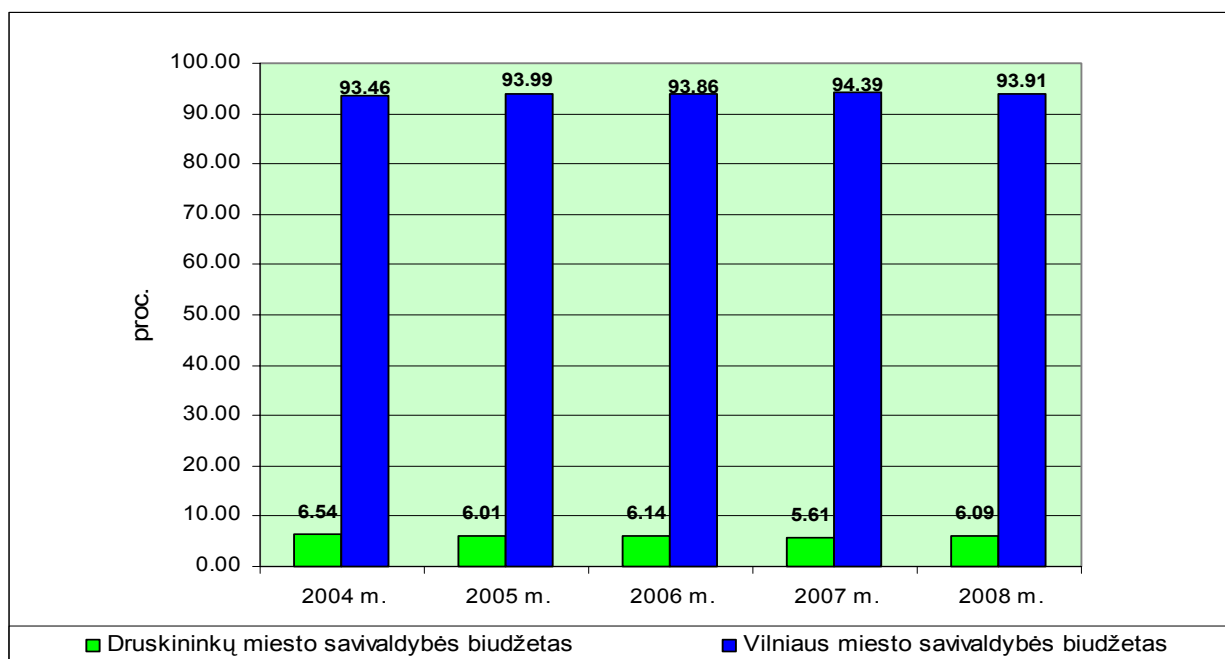
4.2. 2004-2008 m. Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto palyginimas su Vilniaus miesto savivaldybės biudžetu

Lietuvoje yra 60 savivaldybių, kurios visos turi savo atskirus, savarankiškus biudžetus ir kuriuos tvirtina savivaldybės taryba. Didžiausia savivaldybė Lietuvoje yra sostinė Vilnius.

Vilnius – pasaulio vartai į Lietuvą. Sostinė patraukli šalies ir tarptautiniam verslui. Moderni susisiekimo sistema (oro uostas, keliai, geležinkėliai, visuomeninis transportas) užtikrina greitą ir patogų miesto ryšį su regionu ir visu pasauliu. Vilnius – pažangiausių technologijų ir žinių ekonomikos centras, skatinantis naujoves šalyje ir regione. Šiuolaikinės ekonomikos plėtra glaudžiai siejama su stipriu mokslo ir švietimo potencialu. Vilnius – garsus turizmo, konferencijų, parodų ir pramogų centras. Statistikos departamento duomenimis Vilniaus 401 km² gyvena 558212 gyventojai [23].

Šioje darbo dalyje bus parodoma, kaip skiriasi dviejų skirtingų – Lietuvos didžiausio miesto – Vilniaus ir kurortinio miesto – Druskininkų savivaldybių biudžetai.

Iš pateikto 20 pav. matome, kad 2004-2008 m. Vilniaus ir Druskininkų miesto savivaldybės biudžetai gerokai skiriasi, t.y. vidutiniškai 2004-2008 m. Vilniaus savivaldybės biudžetas 15,7 karto arba 87,8 proc. didesnis nei Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto.

20 pav. Druskininkų ir Vilniaus miestų savivaldybių biudžetų palyginimas

Vilniaus miesto savivaldybė, rengdama 2002 m. Vilniaus miesto biudžeto projektą, pirmoji šalyje rėmėsi moderniais strateginio planavimo principais: kryptingas visos savivaldybės darbas buvo planuojamas atsižvelgus į ilgalaikius miesto plėtros tikslus. Savivaldybės veiklos strateginis planas -

tai pirmas atvejis Lietuvoje, kai strateginio planavimo metodika pritaikoma rengiant savivaldybės biudžetą. Taigi sostinės savivaldybė pirmoji Lietuvoje biudžetą formuoja programiniu principu.

2007-2008 m. metais abiejose analizuojamose savivaldybėse išlaidos numatomos ir paskirstomos pagal programas. 2004-2006 m. Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto išlaidos skirstomos 17 programų, 2007-2008 m. – į 16 programų, kadangi asignavimai neskiriami specialiajai programai – lėšų už paslaugas surinkimas ir panaudojimas. Druskininkų savivaldybės biudžeto išlaidos skirstomos 13 programų. Nagrinėjamų savivaldybių programų pavadinimai skiriasi.

Vilniaus ir Druskininkų miestų savivaldybių 2007-2008 m. biudžetų išlaidų pasiskirstyme pagal programas daugiausia lėšų skiriama švietimui. Vilniuje 01 programai „Vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų ugdymas“ 2007-2008 m. skiriama 52,4 proc. visų biudžeto lėšų (žr. 8 priedą), o Druskininkų savivaldybėje 2007-2008 m. 07 programai „Švietimas“ skiriama apie 45,0 proc. visų biudžeto išlaidų. Kaip jau buvo minėta, švietimas yra prioritetiškai remiama valstybės visuomenės raidos sritis, todėl daugiausiai lėšų šiai programai ir skiriama savivaldybėse.

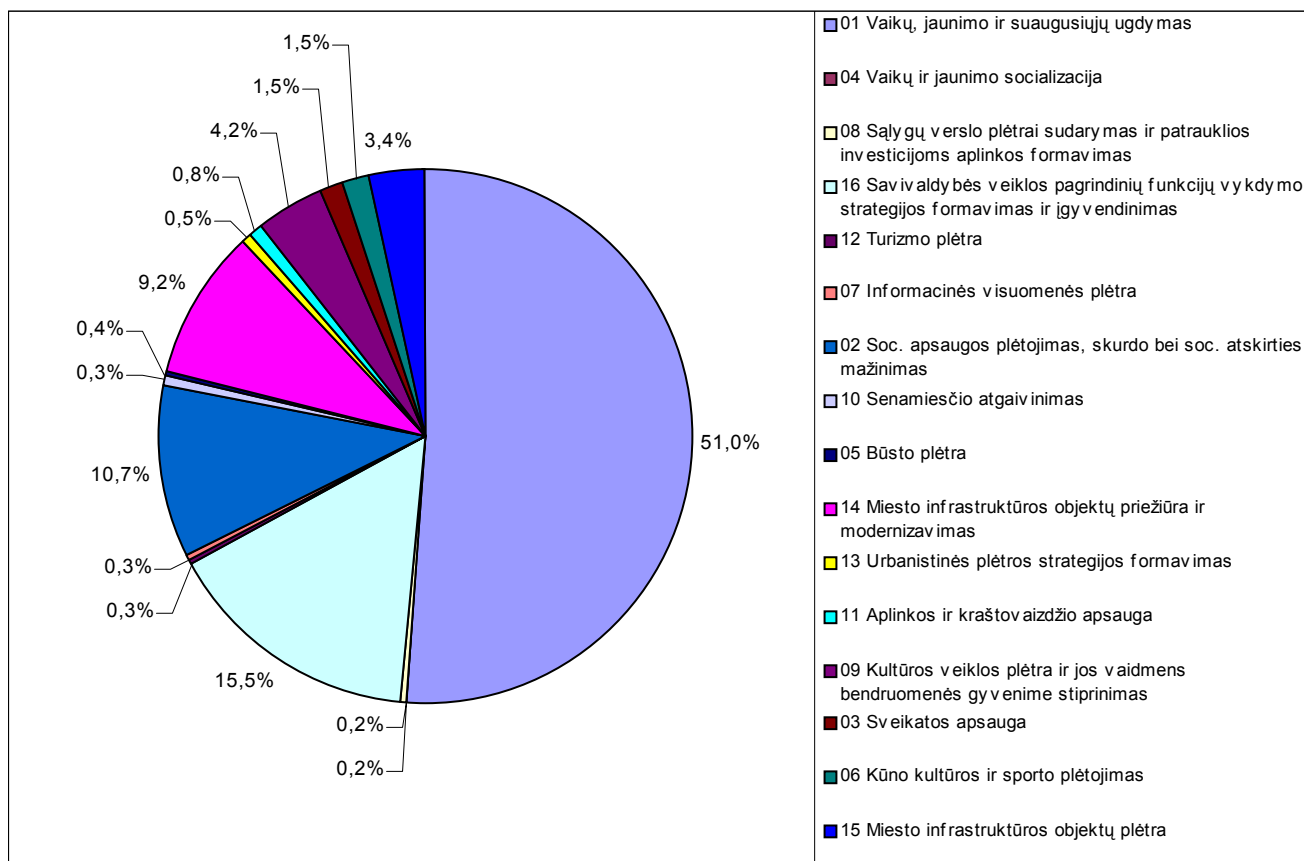
Antra pagal asignavimų dydį Vilniaus savivaldybėje 16 programa „Savivaldybės veiklos pagrindinių funkcijų vykdymo strategijos formavimas ir įgyvendinimas“, kuriai 2007-2008 m. vidutiniškai skiriama 14,2 proc. visų biudžeto asignavimų. Druskininkuose antra pagal asignavimų dydį – 01 programa „Druskininkų savivaldybės veiklos funkcijų įgyvendinimas ir tobulinimas“. Šiai programai 2007-2008 m. vidutiniškai skiriama 22,98 proc. visų biudžeto asignavimų.

02 programai „Socialinės apsaugos plėtojimas, skurdo bei socialinės atskirties mažinimas“ 2007-2008 m. Vilniaus miesto savivaldybėje skiriama 10,8 proc. visų biudžeto asignavimų. Druskininkų savivaldybėje trečia pagal asignavimų dydį programa – 06 programa „Ūkio infrastruktūros plėtra bei priežiūra“. Šiai programai vidutiniškai 2007-2008 m. skiriama apie 10 proc. visų biudžeto išlaidų.

Kitos finansuojamos programos savivaldybėje yra taip pat labai svarbios, tačiau joms skiriama mažiau biudžeto išlaidų lėšų.

Mažiausiai Vilniaus savivaldybės biudžeto asignavimų pagal programas skiriama 04 programai „Vaikų ir jaunimo socializacija“ – 2007-2008 m. 0,2 proc., o Druskininkų savivaldybėje – 04 programai „Urbanistinė plėtra“. 2007-2008 m. šiai programai finansuoti skiriama apie 0,3 proc. visų biudžeto asignavimų.

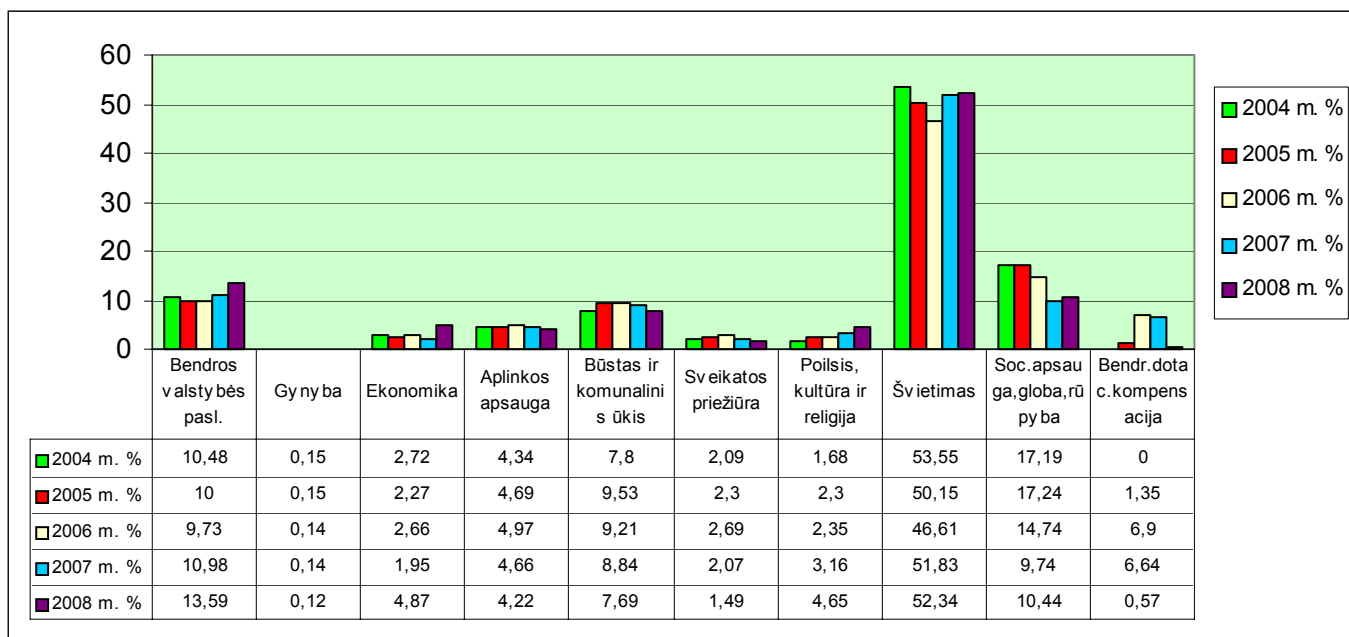
21 pav. pateikiama 2008 m. Vilniaus savivaldybės biudžeto asignavimų pasiskirstymas pagal programas.

21 pav. 2008 m. Vilniaus savivaldybės biudžeto asignavimų pasiskirstymas pagal programas

Taigi didžiausią dalį bendroje išlaidų struktūroje 2008 m. ir Vilniaus, ir Druskininkų savivaldybėse užima švietimas, t.y. 01 programa „Vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų ugdymas“ ir 07 programa „Švietimas“. Antra pagal asignavimų dydį bendroje išlaidų struktūroje Vilniaus savivaldybėje užima 16 programa „Savivaldybės veiklos pagrindinių funkcijų vykdyimo strategijos formavimas ir įgyvendinimas“, o Druskininkų savivaldybėje – 01 programa „Druskininkų savivaldybės veiklos funkcijų įgyvendinimas ir tobulinimas“.

Vilniaus miesto savivaldybės biudžete asignavimai skiriami 9 valstybės funkcijoms vykdyti, o Druskininkų miesto savivaldybėje – 10.

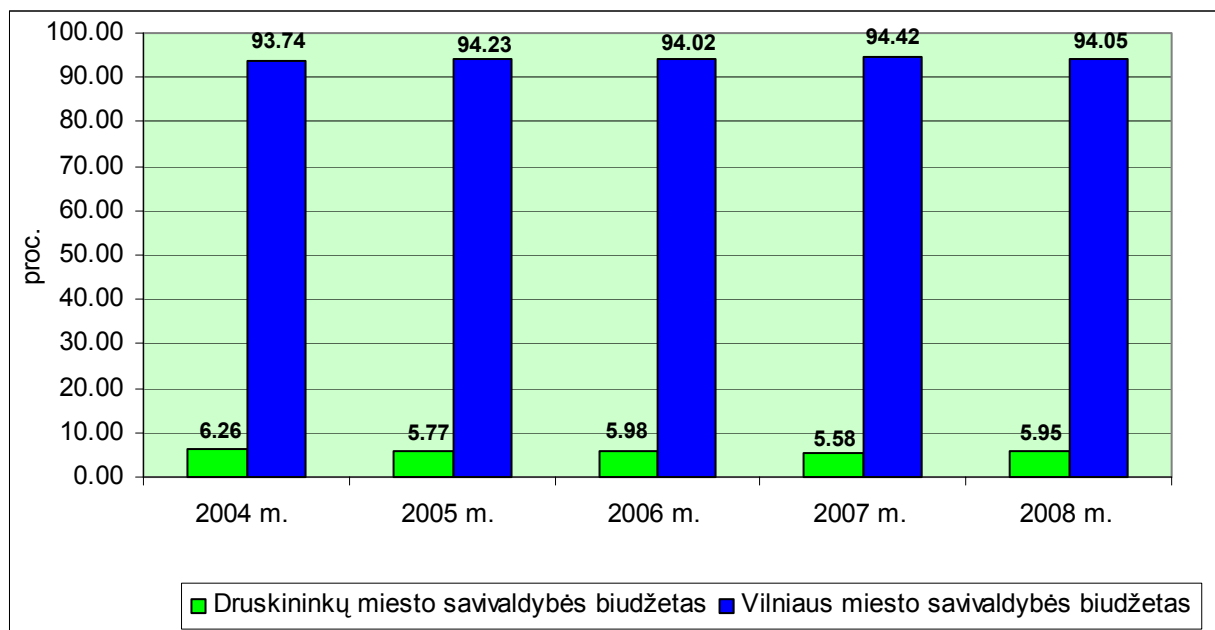
22 pav. Vilniaus miesto savivaldybės išlaidų pasiskirstymas pagal valstybės funkcijas pateikiamas

Iš 22 pav. matyti, kad Vilniaus miesto savivaldybės biudžetuose daugiausia lėšų 2004-2008 metais skirta valstybės funkcijai – švietimui. Druskininkuose vidutiniškai 2004-2008 m. šiai funkcijai skirta apie 43,0 proc. visų biudžeto išlaidų (žr. 8 pav), o Vilniaus savivaldybėje – daugiau nei 50 proc. visų išlaidų.

Antra pagal daugiausiai skiriamų asignavimų dydį Druskininkų savivaldybėje yra bendros valstybės paslaugos funkcija, kuriai nagrinėjamu laikotarpiu vidutiniškai skiriama beveik 15 proc. biudžeto išlaidų, o Vilniaus savivaldybėje – socialinės apsaugos, globos ir rūpybos funkcija. Šiai funkcijai 2004-2008 m. skiriama apie 14 proc. visų biudžeto išlaidų. Vilniaus savivaldybėje taip pat daug, t.y. apie 11 proc. visų biudžeto asignavimų skiriama valstybės funkcijai – bendros valstybės paslaugos.

Ir Druskininkų, ir Vilniaus savivaldybėse 2004-2008 m. mažiausiai asignavimų skiriama gynybos funkcijai: Druskininkų savivaldybėje – apie 0,18 proc., o Vilniaus savivaldybėje – 0,14 proc. visų biudžeto asignavimų.

Aibendrinant abiejų darbe analizuojamų savivaldybių biudžetų asignavimus, pateikiamas 24 pav., kuriame matyti kaip skiriasi savivaldybių asignavimai.

23 pav. **Druskininkų ir Vilniaus savivaldybių 2004-2008 m. biudžetų išlaidos**

Taigi iš 23 pav. matome, kad 2004-2008 m. Vilniaus ir Druskininkų miesto savivaldybės biudžetų išlaidos gerokai skiriasi, t.y. vidutiniškai Vilniaus savivaldybės biudžetai 15,9 karto arba 88,3 proc. didesni nei Druskininkų miesto ir abiejose savivaldybėse išlaidos kasmet turi tendenciją didėti.

Palyginus Druskininkų ir Vilniaus miesto savivaldybių 2004-2008 m. biudžetus galima teigti, kad Vilniaus savivaldybės biudžetų pajamos iš išlaidos didesnės beveik 16 kartų.

Vilniaus ir Druskininkų miestų savivaldybių 2004-2008 m. biudžetų išlaidų pasiskirstyme pagal programas daugiausia lėšų skiriama švietimui. Mažiausiai Vilniaus savivaldybės biudžeto asignavimų pagal programas skiriama 04 programai „Vaikų ir jaunimo socializacija“, o Druskininkų savivaldybėje – 04 programai „Urbanistinė plėtra“.

Išlaidų pasiskirstyme pagal valstybės funkcijas Vilniaus ir Druskininkų miestų savivaldybės biudžetuose daugiausia lėšų 2004-2008 metais skirta valstybės funkcijai – švietimui, o mažiausiai – gynybos funkcijai.

IŠVADOS

Savivalda – valstybės teritorinio vieneto teisė laisvai, savo nuožiūra bei lėšomis tvarkyti vietinius savivaldybių reikalus, vadovaujantis įstatymais per administracinio vieneto nuolatinių gyventojų tiesiogiai išrinktų atstovų savivaldybės tarybą bei jos sudarytas vykdomąsias institucijas.

Druskininkų savivaldybės biudžeto projektą rengia bei biudžeto vykdymą organizuoja savivaldybės administracijos direktorius. Druskininkų savivaldybės biudžetas yra sudarytas vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu, remiantis Tarybos veiklos reglamentu, Tarybos patvirtintomis Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo, vykdymo ir administravimo taisyklėmis bei Druskininkų savivaldybės plėtros 2004-2013 m. strateginiu planu. Savivaldybės biudžetas sudaromas vieneriems kalendoriniams metams. Nuo 2007 m. biudžetas planuojamas remiantis programiniu principu. Savivaldybės biudžetą tvirtina Taryba savo sprendimu.

Išanalizavus Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto pajamas galima teigti, kad savivaldybės pajamos turi tendenciją didėti. Nuo 2004 m. iki 2006 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamos padidėjo 14,6 proc. 2007 m. lyginant su 2006 m., 2007 m. pajamos sumažėjo 2,8 proc., o 2008 m. biudžeto pajamos gerokai išaugo. 2008 m. lyginant su 2007 m., 2008 m. biudžeto pajamos padidėjo 19,3 proc. Tam įtakos turėjo geresnis mokesčių surinkimas, darbo užmokesčio didėjimas, minimalios mėnesinės algos didėjimas.

Didžiausią dalį Druskininkų savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto pajamų sudaro mokesčiai ir dotacijos. Pajamų mokesčiai sudarė pagrindinę savivaldybės biudžeto pajamų dalį, gautų iš Valstybinės mokesčių inspekcijos. Mokestinės pajamos kiekvienais metais turi tendenciją didėti – gerėja pajamų surinkimas. Na, o dotacijos bendroje savivaldybės biudžeto pajamų struktūroje turi tendenciją mažėti – kasmet kurorto savivaldybės išdas vis labiau priverstas veržtis dėl sumažintų dotacijų iš valstybės biudžeto.

Druskininkų miesto savivaldybės 2007-2008 m. biudžeto išlaidų pasiskirstyme pagal programas daugiausia, t.y. apie 45,0 proc. visų biudžeto lėšų skiriama 07 programai „Švietimas“, mažiausia – apie 0,28 proc. 04 – programai „Urbanistinė plėtra“.

Išnagrinėjus Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto išlaidas pagal valstybės funkcijų klasifikaciją, galima teigti, kad prioritetinga sritis yra švietimas, kuriai 2004-2008 m. vidutiniškai skiriama 43 proc. visų savivaldybės biudžete patvirtintų išlaidų. Mažiausiai 2004-2008 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto asignavimų pagal valstybės funkcijų klasifikaciją, t.y. apie 2 proc. skiriama gynybos funkcijai.

Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamų planai 2004-2007 m. buvo įvykdomi. 2008 m. neįvykdytas savivaldybės biudžeto pajamų planas 8,1 proc. Tai sąlygojo Gyventojų pajamų mokesčio

tarifo sumažėjimas nuo 27 proc. iki 24 proc., Nekilnojamojo turto mokesčio pritaikytos savivaldybės mokestinės lengvatos bei dėl bankrutuojančių įmonių ir kitų mokesčio mokėtojų mokestinių nepriemokų, kurių išieškojimą vykdo Valstybinė mokesčių inspekcija.

2004-2008 m. Druskininkų savivaldybės biudžeto išlaidų planai nebuvo įvykdyti – Druskininkų miesto savivaldybė planavo patirti daugiau išlaidų, tačiau patyrė mažiau – vidutiniškai 2,5 proc. planinių asignavimų 2004-2008 m. buvo nepanaudota. Kaip teigia Druskininkų savivaldybės administracijos Finansų ir ekonomikos skyriaus darbuotojai pagrindinė to priežastis – baigiantis biudžetiniams metams į savivaldybės biudžeto sąskaitą dar nebūna pervestos visos savivaldybės biudžeto lėšos.

Palyginus Palangos ir Vilniaus savivaldybių 2004-2008 metų biudžetus su Druskininkų miesto savivaldybės biudžetu, galima teigti, kad Vilniaus savivaldybės biudžetų pajamos ir išlaidos beveik 16 kartų arba apie 88 proc. didesnės nei Druskininkų savivaldybės biudžeto, o Palangos miesto savivaldybės 2004-2008 m. biudžeto išlaidos 1,2 proc. ir pajamos 4,2 proc. mažesnės nei Druskininkų savivaldybės biudžeto.

Palangos, Vilniaus ir Druskininkų miestų savivaldybių biudžetų išlaidų pasiskirstyme pagal programas daugiausia lėšų skiriama švietimui, kadangi švietimas yra prioritetiškai valstybės remiama visuomenės raidos sritis. Mažiausiai Palangos savivaldybėje biudžeto asignavimų pagal programas skiriama 5 programai „Aplinkos apsauga“, Vilniaus savivaldybės – 04 programai „Vaikų ir jaunimo socializacija“, o Druskininkų savivaldybėje – 04 programai „Urbanistinė plėtra“.

Išlaidų pasiskirstyme pagal valstybės funkcijas Palangos, Vilniaus ir Druskininkų miestų savivaldybių biudžetuose daugiausia asignavimų 2004-2008 metais skirta valstybės funkcijai – švietimui, o mažiausiai – gynybos funkcijai.

Druskininkai garsėja ne tik kaip populiarus kurortas, bet ir didžiausia bedarbyste visoje Lietuvoje (šių metų lapkričio mėnesį nedarbas buvo 15,6 proc.). Norint kad savivaldybės biudžetas didėtų, savivaldybėje reikia mažinti bedarbystę, vystyti verslą: skatinti smulkųjį verslą, verslo liudijimų įsigijimą, nes tik didėjant gyventojų pajamoms, didės įplaukos į savivaldybės biudžetą. Ypatingai svarbu didinti kurorto konkurencingumą, nes taip galima pritraukti šalies bei užsienio verslininkų investicijas Druskininkuose, pasinaudoti Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų paramos fondų teikiamomis galimybėmis. Savivaldybė turėtų apsvarstyti ir vietines savivaldybės rinkliavas, pavyzdžiui rinkliavą už gyvūnų (šunų ir kačių) registravimą ir laikymą daugiabučiuose namuose.

Biudžeto maitintojas yra verslas, kai jam nesiseka, savivaldybė nesurenka mokesčių, kai žmonės praranda darbus, jie mažiau perka prekių ir paslaugų. Druskininkų savivaldybei tapus unikalia kurortine vieta, žinoma tarptautiniu mastu ir pasižyminčia savita gamtine aplinka, siūlančia kokybiškas sveikatinimo, turizmo, poilsio paslaugas bei laisvalaikio praleidimo formas ir ištisus metus pritraukiančia gausius lankytojų srautus, bus surenkama į biudžetą daugiau pajamų.

LITERATŪRA

1. **Astrauskas A., Galinienė B.** Vietos savivalda Lietuvoje: teoriniai ir istoriniai aspektai . – Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2003. – 15-19 p. – ISBN 9986-19-565-9.
2. **Astrauskas A.** Optimalaus Lietuvos savivaldybių institucinės struktūros modelio paieška // Viešoji politika ir administravimas. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 1999, Nr.8, 9-24 p. – ISSN 1648-2603.
3. **Astrauskas A.** Savivaldybių biudžetų sudarymas// Ekonomika. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2004, Nr. 8, 9-24 p. – ISSN 1648-2603.
4. **Davulis G.** Lietuvos savivaldybių finansų struktūra ir jos raida // Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2006, Nr. 2(7), p. 40-45. – ISSN 1648-9098.
5. **Druskininkų istorija.** <http://www.druskininkai.lt/index.php/lt/21857/> [žiūrėta 2009 01 15]
6. **Druskininkų savivaldybės plėtros 2004 – 2013 m. strateginis planas.** <http://www.druskininkai.lt/index.php/lt/24735/> [žiūrėta 2009 09 02]
7. Druskininkų savivaldybės tarybos 2005 m. birželio 27 d. sprendimas Nr. T1-898 „Dėl Druskininkų savivaldybės 2005-2007 m. strateginio veiklos plano tvirtinimo” <http://www.druskininkai.lt/index.php/lt/29588/> [žiūrėta 2009 09 05]
8. Druskininkų savivaldybės tarybos 2006 m. balandžio 28 d. sprendimas Nr. T1-105 „Dėl Druskininkų savivaldybės 2006-2008 m. strateginio veiklos plano tvirtinimo” <http://www.druskininkai.lt/index.php/lt/32414/> [žiūrėta 2009 09 05]
9. Druskininkų savivaldybės tarybos 2005 m. rugpjūčio 30 d. sprendimas Nr. T1-937 „Dėl Druskininkų savivaldybės sudarymo, vykdymo, administravimo“
10. Druskininkų savivaldybės tarybos 2004 m. vasario 20 d. sprendimas Nr. T1-339 „Dėl 2004 metų Druskininkų savivaldybės biudžeto“
11. Druskininkų savivaldybės tarybos 2005 m. sausio 26 d. sprendimas Nr. T1-751 „Dėl 2005 metų Druskininkų savivaldybės biudžeto“
12. Druskininkų savivaldybės tarybos 2006 m. sausio 31 d. sprendimas Nr. T1-5 „Dėl 2008 metų Druskininkų savivaldybės biudžeto“
13. Druskininkų savivaldybės tarybos 2007 m. vasario 9 d. sprendimas Nr. T1-3 „Dėl 2007 metų Druskininkų savivaldybės biudžeto“
14. Druskininkų savivaldybės tarybos 2008 m. vasario 12 d. sprendimas Nr. T1-2 „Dėl 2008 metų Druskininkų savivaldybės biudžeto“
15. Druskininkų savivaldybės tarybos 2005 m. rugpjūčio 30 d. sprendimas Nr. T1-936 „Dėl 2004 metų savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitos tvirtinimo“

16. Druskininkų savivaldybės tarybos 2006 m. rugpjūčio 11 d. sprendimas „Dėl 2005 metų savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitos tvirtinimo“
17. Druskininkų savivaldybės tarybos 2007 m. rugpjūčio 7 d. sprendimas Nr. T1-120 „Dėl 2006 metų savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitos tvirtinimo“
18. Druskininkų savivaldybės kontrolieriaus tarnybos 2008 m. balandžio 7 d. Nr. 08-03f Druskininkų savivaldybės 2007 metų biudžeto įvykdymo ataskaitos audito ataskaita
19. Druskininkų savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2009 m. balandžio 17 d. Nr. 09-04f Druskininkų savivaldybės 2008 metų biudžeto įvykdymo ataskaitos patikrinimo ataskaita“
20. Druskininkų savivaldybės tarybos 2005 m. rugpjūčio 30 d. sprendimas Nr. T1-937 „Dėl Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo, vykdymo ir administravimo naujos redakcijos taisyklių“
21. **Europos vietos savivaldos chartija.** <http://vidinis.vmi.lt/litlex/ll.dll> [žiūrėta 2009 09 08]
22. Informacija apie 2008 metų biudžeto vykdymą. <http://www.palanga.lt/index.php?1844447613> [žiūrėta 2009 09 29]
23. **Kas yra vietos savivalda?**
<http://www.savivaldybes.lt/savivaldybes/index.php?lang=lt&gr=savivaldosraida&id=3> [žiūrėta 2009 02 10]
24. **Kiek buvo mūsų 2009 m. sausio 1 d. Vilniaus apskrityje.**
<http://vilniustsv.stat.gov.lt/lt/news/view/?id=1818> [žiūrėta 2009 10 05]
25. **Lazdynas R.** Savivalda: filosofija, teorija, praktika. – Šiauliai: Saulės delta, 2005. – 140-141 p. – ISBN 9955-522-72-0.
26. **Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas.** <http://vidinis.vmi.lt/litlex/ll.dll> [žiūrėta 2009 09 04]
27. **Lietuvos Respublikos Konstitucija.** <http://vidinis.vmi.lt/litlex/ll.dll> [žiūrėta 2009 09 08]
28. **Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas.**
<http://vidinis.vmi.lt/litlex/ll.dll> [žiūrėta 2009 10 08]
29. **Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas.** <http://vidinis.vmi.lt/litlex/ll.dll> [žiūrėta 2009 09 05]
30. **Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas „Dėl LR valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“.** <http://vidinis.vmi.lt/litlex/ll.dll> [žiūrėta 2009 09 03]
31. **Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymas.**
<http://vidinis.vmi.lt/litlex/ll.dll> [žiūrėta 2009 09 04]
32. **Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas.** <http://vidinis.vmi.lt/litlex/ll.dll> [žiūrėta 2009 09 05]

33. **Meidūnas V., Purinauskas P.** Finansai. – Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2003. – 49-50 p. – ISBN 9955-557-07-9.
34. **Onaitytė M.** Telšių rajono savivaldybės biudžeto analizės ir prognozė. http://www.su.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=1190&Itemid=606&lang=lt [žiūrėta 2008 11 29]
35. **Palangos miesto plėtros iki 2015 metų strateginis planas.** http://www.palanga.lt/cd/index_2.html [žiūrėta 2009 10 05]
36. **Palangos miesto savivaldybės tarybos 2006 m. birželio 1 d. sprendimas Nr. T-2-104 „Dėl Palangos miesto savivaldybės 2005 metų biudžeto įvykdymo ataskaitos tvirtinimo“** <http://www.palanga.lt/index.php?2412396026> [žiūrėta 2009 09 29]
37. **Palangos miesto savivaldybės tarybos 2007 m. birželio 28 d. sprendimas Nr. T-2-74 „Dėl Palangos miesto savivaldybės 2006 metų biudžeto įvykdymo ataskaitos tvirtinimo“** <http://www.palanga.lt/index.php?2412396026> [žiūrėta 2009 09 29]
38. **Palangos miesto savivaldybės tarybos 2008 m. birželio 6 d. sprendimas Nr. T-2-138 „Dėl Palangos miesto savivaldybės 2007 metų biudžeto įvykdymo ataskaitos tvirtinimo“** <http://www.palanga.lt/index.php?2412396026> [žiūrėta 2009 09 29]
39. **Sostinės savivaldybė pirmoji Lietuvoje biudžetą formuoja programiniu principu.** <http://www.vilnius.lt/newvilniusweb/index.php/101/?itemID=80764> [žiūrėta 2009 10 15]
40. **Stačiokas R. ir kt.** Apskaita ir atskaitomybė vietos savivaldybėse: mokomoji knyga. – Kaunas: Technologija, 2003, p. 220. – ISBN 9955-09-361-7
41. **Strateginio veiklos planavimo ir programinio biudžeto sudarymo vadovas Lietuvos savivaldybėms** – Kaunas: Technologija, 2008. – 15 psl.
42. **Stačiokas R., Rimas J.** Lietuvos savivaldybių raida ir veiklos finansavimas. – Kaunas: Technologija, 2002. – 250 p. – ISBN 9988-09-310-2
43. **Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2004 metų vasario 11 d. sprendimas Nr. 1-227 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės 2004 metų biudžeto tvirtinimo“**
44. **Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2004 metų gruodžio 29 d. sprendimas Nr. 1-616 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės 2005 metų biudžeto tvirtinimo“**
45. **Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2006 metų sausio 25 d. sprendimas Nr. 1-1025 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės 2006 metų biudžeto tvirtinimo“**
46. **Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2007 metų sausio 24 d. sprendimas Nr. 1-1481 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės 2007 metų biudžeto tvirtinimo“**
47. **Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2008 metų vasario 13 d. sprendimas Nr. 1-368 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės 2008 metų biudžeto tvirtinimo“**

48. **Vilniaus miesto 2002-2012 metų strateginis planas.** <http://www.vilnius.lt/vmsp/index.html>
[žiūrėta 2009 10 03].

Sabaliūtė E. Savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų analizė (Druskininkų miesto savivaldybės pavyzdžiu) / Viešojo sektoriaus ekonomikos magistro baigiamasis darbas. Vadovas prof. habil. dr. G. Davulis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2009. – 83 p.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe analizuotos 2004-2008 metų Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamos ir išlaidos. Pirmoje darbo dalyje teoriniu aspektu pateikiama vietos savivaldos samprata, savivaldybių biudžetų formavimo principai ir metodai bei apibrėžiama kas yra savivaldybių biudžetų išlaidos ir kas sudaro savivaldybių pajamas. Antroje dalyje apžvelgiami Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo principai ir rengimas, biudžeto projekto svarstymas ir tvirtinimas bei savivaldybės biudžeto vykdymas. Trečioje darbo dalyje tiriama Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto pajamų struktūra, asignavimų pasiskirstymas pagal programas ir valstybės funkcijas, jų pokyčiai, atlikta biudžeto pajamų ir išlaidų planų įvykdymo analizė. Ketvirtoje dalyje palyginami Druskininkų ir Vilniaus miestų savivaldybių biudžetai. Baigiamojo darbo pabaigoje pateikiamos išvados, paremtos atlikto tyrimo rezultatais.

Pagrindiniai žodžiai: savivaldybė, biudžetas, pajamos, išlaidos.

Sabaliūtė E. Analysis of municipal budget revenue and expenditure (example of Municipality of the city of Druskininkai) / Master's Work in Public Sector Economics. Supervisor prof. habil. dr. G. Davulis. – Vilnius: Faculty of Economics and Finance Management, Mykolas Romeris University, 2009. – 83 p.

ANOTATION

In this master's work it is analysed municipal budget revenue and expenditure of municipality of the city of Druskininkai. In the first part of work, it is adduced in theoretical aspect (background) the conception of local government, and the drawing up principles of budget and methods of municipal budget. Also, there is defined what is the budgetary expenditure of municipalities and what compose the income of municipalities. In the second part of work, it is reviewed the principles of establishment and implementation of the budget, the consideration and adoption of draft budget and execution of municipal budget. In the third part of work, it is researched the budget income structure of municipality of the city of Druskininkai in 2004-2008 years and the partition of appropriation by programmers government functions, their changes, fulfilled the analysis of budget revenue and expenditure plans implementation. In the fourth part, two budgets are compared with, the Vilnius city and the Druskininkai city budgets. In the final part there are given conclusions based on the results of accomplished research.

The main words: municipality, budget, revenue, expenditure.

Sabaliūtė E. Savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų analizė (Druskininkų miesto savivaldybės pavyzdžiu) / Viešojo sektoriaus ekonomikos magistro baigiamasis darbas. Vadovas prof. habil. dr. G. Davulis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2009. – 83 p.

SANTRAUKA

Magistro baigiamajame darbe analizuojamos 2004-2008 metų Druskininkų savivaldybės biudžeto pajamos ir išlaidos. Ši tema aktuali, kadangi savivaldybės biudžeto svarstymas ir tvirtinimas yra vienas svarbiausių metų įvykių. Problema – savivaldybės biudžeto lėšų paskirstymo efektyvumas. Magistro darbo objektas – Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 metų biudžetas.

Darbo tikslas – išnagrinėti Druskininkų miesto savivaldybės biudžeto pajamas ir išlaidas. Šiam tikslui pasiekti buvo iškelti tokie uždaviniai: apibrėžti vietos savivaldos sampratą; atskleisti Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo principus ir rengimą, biudžeto projekto svarstymo, tvirtinimo bei biudžeto vykdymo ypatumus; išanalizuoti Druskininkų savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto pajamų struktūrą, jos pokyčius; išanalizuoti Druskininkų savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto asignavimų pasiskirstymą pagal programas ir valstybės funkcijas; išanalizuoti Druskininkų savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto planų įvykdymą; palyginti Druskininkų, Palangos ir Vilniaus miestų savivaldybių 2004-2008 m. biudžetus.

Rengiant magistro darbą, naudojami mokslinio tyrimo metodai: mokslinės literatūros bei teisinių dokumentų analizė, palyginamoji analizė, sisteminė ir loginė analizė bei grafinis modeliavimas.

Magistro darbe teoriniu aspektu pateikiama vietos savivaldos samprata, savivaldybių biudžetų formavimo principai ir metodai bei apibrėžiama kas yra savivaldybių biudžetų išlaidos ir kas sudaro savivaldybių pajamas. Darbe apžvelgiami Druskininkų savivaldybės biudžeto sudarymo principai ir rengimas, biudžeto projekto svarstymas ir tvirtinimas bei savivaldybės biudžeto vykdymas. Taip pat tiriama Druskininkų miesto savivaldybės 2004-2008 metų biudžeto pajamų struktūra, asignavimų pasiskirstymas pagal programas ir valstybės funkcijas, jų pokyčiai, atlikta biudžeto pajamų ir išlaidų planų įvykdymo analizė bei palyginami Druskininkų, Palangos ir Vilniaus miestų savivaldybių biudžetai. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados, remiantis atlikto tyrimo rezultatais.

Sabaliūtė E. Analysis of municipal budget revenue and expenditure (example of Municipality of the city of Druskininkai) / Master's Work in Public Sector Economics. Supervisor prof. habil. dr. G. Davulis. – Vilnius: Faculty of Economics and Finance Management, Mykolo Romeris University, 2009. – 83 p.

SUMMARY

The budget revenue and expenditure of municipality of the city of Druskininkai in 2004-2008 years is analysed in this final Master's Work. This subject –matter is actual as the budget consideration is one of the most important event of the year. The basic problem is the efficiency of apportionment of the municipal budget funds.

Object of Master's Work - the budget of municipality of the city of Druskininkai in 2004-2008 years.

Purpose of Master's Work - to consider the budget revenue and expenditure of municipality of the city of Druskininkai. . It was setted such tasks to get to the point: to define the conception of the local government; to disclose the principles of establishment of the budget and its arrangement, to educe the particularities of consideration, authorization and implementation of draft budget; to analyse the structure of budget income of municipality of the city of Druskininkai in 2004-2008 years, and its changes; to break down the distribution of the budget appropriation according to the programs and functions of government; to analyse implementation of the budget plans of municipal of Druskininkai in 2004-2008 years; to compare the budgets of 2004-2008 years of three municipalities: Druskininkai, Palanga and Vilnius.

It was used such research methods while making a study in Master's Work: nonfiction literature and analysis of legal documents, benchmarking, systematic and logic analysis and also graphic simulation.

In Master's work it is adduced in the conception of local government, and the drawing up principles and methods of budget in theoretical background. Also, it is defined what is the budgetary expenditure of municipalities and what composes the income of municipalities. It is rewied the principles of establishment and implementation of the budget, the consideration and adoption of draft budget and execution of municipal budget of municipal of Druskininkai. Furthemore, it is researched the budget income structure of municipality of the city of Druskininkai in 2004-2008 years and the partition of appropriation by programs government functions, their changes, fulfilled the analysis of budget revenue and expenditure plans implementation. Moreover, there are compared budgets of three municipalities, Vilnius, Druskininkai and Palanga cities. At the end of the study work, there are given conclusions based on the results of accomplished research.

PRIEDAI

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS PATVIRTINTŲ 2004-2008 METŲ BIUDŽETO

PAJAMŲ PASISKIRSTYMAS

Pajamų pavadinimas	2004 m., tūkst.Lt	2005 m., tūkst.Lt	2006 m., tūkst.Lt	2007 m., tūkst.Lt	2008 m., tūkst.Lt
Mokesčiai	15798,4	18500,2	21854,9	28769,8	38251,4
Gyventojų pajamų mokestis, iš viso:	13369,0	16185,0	19355,3	26321,9	33533,4
Gyventojų pajamų mokestis (gautas iš VMI)	6641,0	8477,0	10930,3	15358,9	18922,4
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti	5845,0	7203,0	8075,0	10958,0	14533,0
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti	883,0	505,0	350,0	5,0	78,0
Turto mokesčiai, iš viso:	2019,3	1856,6	2176,2	2167,9	2215,2
Žemės mokestis:	119,9	129,8	162,3	171,3	185,0
<i>fizinių asmenų</i>	29,9	n.d.	62,3	n.d.	85,0
<i>juridinių asmenų</i>	90,0	n.d.	100,0	n.d.	100,0
Nekilnojamojo turto mokestis	18604,4	1712,1	1987,9	1952,6	1976,0
Paveldimo turto mokestis	39,0	14,7	26,0	44,0	54,2
Prekių ir paslaugų mokesčiai, iš viso:	410,1	458,6	323,4	280,0	2502,8
Mokestis už aplinkos teršimą	298,2	357,3	203,4	120,3	139,0
Rinkliavos:	105,0	101,3	120,0	159,7	2363,8
<i>valstybės rinkliavos</i>	61,2	59,4	63,4	70,1	93,2
<i>vietinės rinkliavos</i>	43,8	41,9	56,6	89,6	2270,6
Dotacijos	23451,2	20997,2	24423,6	17692,8	22949,5
Einamiesiems tikslams, iš jų:	19169,2	15629,2	18833,1	16149,8	18837,5
Speciali tikslinė dotacija, iš jos:	19117,5	15453,6	16539,9	15948,8	18317,5
<i>Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti</i>	10068,1	6809,6	6793,0	4852,8	5565,5
<i>Mokinio krepšeliui finansuoti</i>	8330,0	8644,0	9745,0	11096,0	12752,0
Kitos dotacijos ir lėšos iš kitų valdymo lygių	719,4	56,6	1,9	201,0	518,7
Bendrosios dotacijos kompensacija	-	119,0	868,3	-	1,3
Kapitalui formuoti, iš jų:	4282,0	5368,0	5590,5	1543,0	4112,0
Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti	4282,0	5368,0	5590,5	1543,0	4112,0
Kitos pajamos	1480,6	1798,8	2358,6	2849,3	2794,4
Turto pajamos	499,9	587,2	521,5	511,5	511,8
Dividendai	-	-	-	2,6	3,1
Nuoma	499,9	587,2	521,5	508,9	508,7
<i>Nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinius vidaus vandenynų telkinius</i>	499,9	575,8	503,5	497,1	499,7
<i>Mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius</i>	-	11,4	18,0	11,8	9,0
Pajamos už prekes ir paslaugas	694,0	899,6	1307,8	1570,9	1644,6
Pajamos už patalpų nuomą	187,2	230,1	365,8	513,0	411,6
Pajamos už atsitiktines paslaugas	190,6	322,5	440,9	518,1	579,7
Įmokos už išlaikytą švietimo, socialinės apsaugos ir kitose įstaigose	316,2	347,0	501,1	539,8	653,3
Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	224,3	261,3	346,9	444,7	282,7
Kitos neišvardytos pajamos	62,4	50,7	182,4	322,2	355,3
Apyvartos lėšos biudžeto stygiui padengti	2041,4	1962,8	1858,1	1418,3	1204,0
Pajamos iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu	181,6	612,2	3190,90	878,4	479,3

1 priedo tęsinys

Pajamų pavadinimas	2004 m., tūkst.Lt	2005 m., tūkst.Lt	2006 m., tūkst.Lt	2007 m., tūkst.Lt	2008 m., tūkst.Lt
Iš kitų savivaldybių gautos moksleivių krepšelio lėšos	15,7	44,5	26,6	56,4	54,9
Apyvartos lėšų likutis	-	-	-	-	69,8
IŠ VISO:	43090,8	44014,7	53712,7	51665,0	65803,3

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO MOKESTINIŲ PAJAMŲ STRUKTŪRA

Mokesčio pavadinimas	2004 metai		2005 metai		2006 metai		2007 metai		2008 metai	
	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%
Gyventojų pajamų mokestis, iš viso:	13369,0	84,62	16185,0	87,49	19355,3	88,56	26321,9	91,49	33533,4	87,67
Gyventojų pajamų mokestis (gautas iš VMI)	6641,0	42,04	8477,0	45,82	10930,3	50,01	15358,9	53,39	18922,4	49,47
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti	5845,0	37,00	7203,0	38,93	8075,0	36,95	10958,0	38,09	14533,0	37,99
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti	883,0	5,59	505,0	2,73	350,0	1,60	5,0	0,02	78,0	0,20
Turto mokesčiai, iš viso:	2019,3	12,78	1856,6	10,04	2176,2	9,96	2167,9	7,54	2215,2	5,79
Žemės mokestis:	119,9	0,76	129,8	0,70	162,3	0,74	171,3	0,60	185,0	0,48
<i>fizinių asmenų</i>	29,9	0,19	n.d.	n.d.	62,3	0,29	n.d.	n.d.	85,0	0,22
<i>juridinių asmenų</i>	90,0	0,57	n.d.	n.d.	100,0	0,46	n.d.	n.d.	100,0	0,26
Nekilnojamojo turto mokestis	18604,4	117,76	1712,1	9,25	1987,9	9,10	1952,6	6,79	1976,0	5,17
Paveldimo turto mokestis	39,0	0,25	14,7	0,08	26,0	0,12	44,0	0,15	54,2	2,39
Prekių ir paslaugų mokesčiai, iš viso:	410,1	2,60	458,6	2,48	323,4	1,48	280,0	0,97	2502,8	6,54
Mokestis už aplinkos teršimą	298,2	1,89	357,3	1,93	203,4	0,93	120,3	0,42	139,0	0,36
Rinkliavos:	105,0	0,66	101,3	0,55	120,0	0,55	159,7	0,56	2363,8	6,18
<i>valstybės rinkliavos</i>	61,2	0,39	59,4	0,32	63,4	0,29	70,1	0,24	93,2	0,24
<i>vietinės rinkliavos</i>	43,8	0,28	41,9	0,23	56,6	0,26	89,6	0,31	2270,6	5,94
Mokesčiai iš viso:	15798,4	100,00	18500,2	100,00	21854,9	100,00	28769,8	100,00	38251,4	100,00

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO KITŲ PAJAMŲ STRUKTŪRA

Pajamų pavadinimas	2004 metai		2005 metai		2006 metai		2007 metai		2008 metai	
	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%
Turto pajamos	499,9	33,76	587,2	32,64	521,5	22,11	511,5	17,95	511,8	18,32
Dividendai	-	-	-	-	-	-	2,6	0,09	3,1	0,11
Nuoma:	499,9	33,76	587,2	32,64	521,5	22,11	508,9	17,86	508,7	18,20
<i>Nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinius vidaus vandenynų telkinius</i>	499,9	33,76	575,8	32,01	503,5	21,35	497,1	17,45	499,7	17,88
<i>Mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius</i>	-	-	11,4	0,63	18,0	0,76	11,8	0,41	9,0	0,32
Pajamos už prekes ir paslaugas	694,0	46,87	899,6	50,01	1307,8	55,45	1570,9	55,13	1644,6	58,85
Pajamos už patalpų nuomą	187,2	12,64	230,1	12,79	365,8	15,51	513,0	18,00	411,6	14,73
Pajamos už atsitiktines paslaugas	190,6	12,87	322,5	17,93	440,9	18,69	518,1	18,18	579,7	20,75
Įmokos už išlaikytą švietimo, socialinės apsaugos ir kitose įstaigose	316,2	21,36	347,0	19,29	501,1	21,25	539,8	18,95	653,3	23,38
Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	224,3	15,15	261,3	14,53	346,9	14,71	444,7	15,61	282,7	10,12
Kitos neišvardytos pajamos	62,4	4,21	50,7	2,82	182,4	7,73	322,2	11,31	355,3	12,71
Kitos pajamos iš viso	1480,6	100,00	1798,8	100,00	2358,6	100,00	2849,3	100,00	2794,4	100,00

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO DOTACIJŲ STRUKTŪRA

Dotacijų pavadinimas	2004 metai		2005 metai		2006 metai		2007 metai		2008 metai	
	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%	Įvykdyta, tūkst. Lt	%
Einamiesiems tikslams, iš jų:	19169,2	81,74	15629,2	74,43	18833,1	77,11	16149,8	91,28	18837,5	82,08
Speciali tikslinė dotacija, iš jos:	19117,5	81,52	15453,6	73,60	16539,9	67,72	15948,8	90,14	18317,5	79,82
<i>Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti</i>	10068,1	42,93	6809,6	32,43	6793,0	27,81	4852,8	27,43	5565,5	24,25
<i>Mokinio krepšeliui finansuoti</i>	8330,0	35,52	8644,0	41,17	9745,0	39,90	11096,0	62,71	12752,0	55,57
Kitos dotacijos ir lėšos iš kitų valdymo lygių	719,4	3,07	56,6	0,27	1,9	0,01	201,0	1,14	518,7	2,26
Bendrosios dotacijos kompensacija	-	-	119,0	0,57	868,3	3,56	-	-	1,3	0,01
Kapitalui formuoti, iš jų:	4282,0	18,26	5368,0	25,57	5590,5	22,89	1543,0	8,72	4112,0	17,92
Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti	4282,0	18,26	5368,0	25,57	5590,5	22,89	1543,0	8,72	4112,0	17,92
Dotacijos iš viso	23451,2	100,00	20997,2	100,00	24423,6	100,00	17692,8	100,00	22949,5	100,00

5 PRIEDAS

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO 2004-2008 m. PAJAMŲ PLANŲ ĮVYKDYMO REZULTATAI

Pajamų pavadinimas	2004 m. pajamos (tūkst. Lt)			2005 m. pajamos (tūkst. Lt)			2006 m. pajamos (tūkst. Lt)			2007 m. pajamos (tūkst. Lt)			2008 m. pajamos (tūkst. Lt)		
	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %
Mokesčiai	14295,0	15798,4	110,5	16745,7	18500,2	110,5	21281,0	21854,9	102,7	29359,2	28769,8	98,0	43519,1	38251,4	87,9
Gyventojų pajamų mokestis, iš viso:	11276,0	13369,0	118,6	14181,7	16185,0	114,1	18776,0	19355,3	103,1	26769,2	26321,9	98,3	37863,0	33533,4	88,6
Gyventojų pajamų mokestis (gautas iš VMI)	5640,0	6641,0	117,7	7317,7	8477,0	115,8	9700,0	10930,3	112,7	14905,2	15358,9	103,0	22361,0	18922,4	84,6
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti	4649,0	5845,0	125,7	5811,0	7203,0	124,0	8016,0	8075,0	100,7	11864,0	10958,0	92,4	15502,0	14533,0	93,8
Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti	987,0	883,0	89,5	1053,0	505,0	48,0	1060,0	350,0	33,0	-	5,0	-	-	78,0	-
Turto mokesčiai, iš viso:	2391,0	2019,3	84,5	2172,0	1856,6	85,5	2225,0	2176,2	97,8	2280,0	2167,9	95,1	2818,0	2215,2	78,6
Žemės mokestis:	105,0	119,9	114,2	105,0	129,8	123,6	105,0	162,3	15,6	160,0	171,3	107,1	190,0	185,0	97,4
<i>fizinių asmenų</i>	21,0	29,9	142,4	n.d.	n.d.	n.d.	50,0	62,3	124,6	n.d.	n.d.	n.d.	85,0	85,0	100,0
<i>juridinių asmenų</i>	84,0	90,0	107,1	n.d.	n.d.	n.d.	55,0	100,0	181,8	n.d.	n.d.	n.d.	105,0	100,0	95,2
Nekilnojamojo turto mokestis	2280,0	18604,4	81,6	2037,0	1712,1	84,1	2100,0	1987,9	94,7	2100,0	1952,6	93,0	2585,0	1976,0	76,4
Paveldimo turto mokestis	6,0	39,0	650,0	30,0	14,7	49,0	20,0	26,0	130,0	20,0	44,0	220,0	43,0	54,2	126,1
Prekių ir paslaugų mokesčiai, iš viso:	628,0	410,1	65,3	392,0	458,6	117,0	280,0	323,4	115,5	310,0	280,0	90,3	2838,1	2502,8	88,2
Mokestis už aplinkos teršimą	539,0	298,2	55,3	300,0	357,3	119,1	180,0	203,4	113,0	200,0	120,3	60,2	151,5	139,0	91,8
Rinkliavos:	75,0	105,0	140,0	92,0	101,3	110,1	100,0	120,0	120,0	110,0	159,7	145,2	2686,6	2363,8	88,0
<i>valstybės rinkliavos</i>	50,0	61,2	122,4	50,0	59,4	118,8	70,0	63,4	90,6	50,0	70,1	140,2	80,0	93,2	116,5
<i>vietinės rinkliavos</i>	25,0	43,8	43,8	42,0	41,9	99,8	30,0	56,6	188,7	60,0	89,6	149,3	2606,6	2270,6	87,1
Dotacijos	23466,4	23451,2	99,9	21000,1	20997,2	100,0	24489,5	24423,6	99,7	17692,8	17692,8	100,0	22949,5	22949,5	100,0
Einamiesiems tikslams, iš jų:	19184,4	19169,2	99,9	15632,1	15629,2	100,0	18898,5	18833,1	99,7	16149,8	16149,8	100,0	18837,5	18837,5	100,0
Speciali tikslinė dotacija, iš jos:	19129,7	19117,5	99,9	15456,0	15453,6	100,0	16544,0	16539,9	100,0	15948,8	15948,8	100,0	18317,5	18317,5	100,0

5 priedo tęsinys kitame puslapyje

5 priedo tęsinys

Pajamų pavadinimas	2004 m. pajamos (tūkst. Lt)			2005 m. pajamos (tūkst. Lt)			2006 m. pajamos (tūkst. Lt)			2007 m. pajamos (tūkst. Lt)			2008 m. pajamos (tūkst. Lt)		
	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %
<i>Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti</i>	10080,3	10068,1	99,9	6812,0	6809,6	100,0	6797,1	6793,0	99,9	4852,8	4852,8	100,0	5565,5	5565,5	100,0
<i>Mokinio krepšeliui finansuoti</i>	8330,0	8330,0	100,0	8644,0	8644,0	100,0	9745,0	9745,0	100,0	11096,0	11096,0	100,0	12752,0	1275,0	100,0
Kitos dotacijos ir lėšos iš kitų valdymo lygių	719,4	719,4	199,0	57,1	56,6	99,1	1,9	1,9	100,0	201,0	201,0	100,0	518,7	518,7	100,0
Bendrosios dotacijos kompensacija	-	-	-	119,0	119,0	100,0	871,0	868,3	99,7	-	-	100,0	1,3	1,3	100,0
Kapitalui formuoti, iš jų:	4282,0	4282,0	100,0	5368,0	5368,0	100,0	5591,0	5590,5	100,0	1543,0	1543,0	100,0	4112,0	4112,0	100,0
Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti	4282,0	4282,0	100,0	5368,0	5368,0	100,0	5591,0	5590,5	100,0	1543,0	1543,0	100,0	4112,0	4112,0	100,0
Kitos pajamos	1401,1	1480,6	105,7	1828,0	1798,8	98,4	2261,6	2358,6	104,3	2493,3	2849,3	114,3	3191,5	2794,4	87,6
Turto pajamos	482,0	499,9	103,7	500,0	587,2	117,4	560,0	521,5	93,1	518,0	511,5	98,8	518,0	511,8	98,8
Dividendai	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0	2,6	-	0,0	3,1	-
Nuoma	482,0	499,9	103,7	500,0	587,2	117,4	560,0	521,5	93,1	518,0	508,9	98,2	518,0	508,7	98,2
<i>Nuomos mokestis už valstybinę žemę ir valstybinius vidaus vandenynų telkinius</i>	482,0	499,9	103,7	500,0	575,8	115,2	560,0	503,5	89,9	500,0	497,1	99,4	500,0	499,7	99,9
<i>Mokesčiai už valstybinius gamtos išteklius</i>	-	-	-	-	11,4	-	-	18,0	-	18,0	11,8	65,6	18,0	9,0	50,0
Pajamos už prekes ir paslaugas	677,8	694,0	102,4	948,0	899,6	94,9	1345,5	1307,8	97,2	1476,4	1570,9	106,4	1697,3	1644,6	96,9
Pajamos už patalpų nuomą	165,0	187,2	113,5	282,0	230,1	81,6	470,0	365,8	77,8	468,2	513,0	109,6	515,0	411,6	79,9
Pajamos už atsitiktines paslaugas	233,8	190,6	81,5	354,0	322,5	91,1	451,8	440,9	97,6	508,2	518,1	102,0	577,3	579,7	100,4
Įmokos už išlaikytą švietimo, socialinės apsaugos ir kitose įstaigose	279,0	316,2	113,3	312,0	347,0	11,2	423,7	501,1	118,3	500,0	539,8	108,0	605,0	653,3	108,0
Pajamos iš baudų ir konfiskacijos	170,0	224,3	131,9	200,0	261,3	130,7	250,0	346,9	138,8	320,0	444,7	139,0	500,0	282,7	56,5

5 priedo tęsinys kitame puslapyje

5 priedo tęsinys

Pajamų pavadinimas	2004 m. pajamos (tūkst. Lt)			2005 m. pajamos (tūkst. Lt)			2006 m. pajamos (tūkst. Lt)			2007 m. pajamos (tūkst. Lt)			2008 m. pajamos (tūkst. Lt)		
	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %
Kitos neišvardytos pajamos	71,3	62,4	87,5	-	50,7	-	106,1	182,4	171,9	178,9	322,2	180,1	476,2	355,3	74,6
Apyvartos lėšos biudžeto stygiui padengti	2041,4	2041,4	100,0	1962,8	1962,8	100,0	1858,1	1858,1	100,0	1418,3	1418,3	100,0	1204,0	1204,0	100,0
Pajamos iš sandorių su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu	150,0	181,6	121,1	620,0	612,2	98,7	2911,0	3190,90	109,6	450,0	878,4	195,2	735,0	479,3	65,2
Iš kitų savivaldybių gautos moksleivių krepšelio lėšos	15,7	15,7	100,0	44,5	44,5	100,0	26,6	26,6	100,0	57,2	56,4	98,6	20,6	54,9	266,5
Lėšos gautos iš Valstybės biudžeto pagal tarpusavio atsiskaitymus	125,2	121,9	97,4	99,0	99,0	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Apyvartos lėšų likutis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	69,8	69,8	100,0
IŠ VISO:	41494,8	43090,8	103,8	42300,1	44014,7	104,1	52827,8	53712,7	101,7	51470,8	51665,0	100,4	71619,7	65803,3	91,9

**DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO 2004-2008 M. IŠLAIDŲ PLANŲ ĮVYKDYMAS PAGAL VALSTYBĖS FUNKCIJŲ
KLASIFIKACIJĄ**

Funkcijų pavadinimas	2004 m. pajamos (tūkst. Lt)			2005 m. pajamos (tūkst. Lt)			2006 m. pajamos (tūkst. Lt)			2007 m. pajamos (tūkst. Lt)			2008 m. pajamos (tūkst. Lt)		
	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %	Planas	Faktas	Įvykd. %
Bendros valstybės paslaugos	4070,6	4054,9	99,6	4022,7	4017,9	99,9	6277,2	6277,2	100,0	10371,1	10335,3	99,7	18016,0	13613,4	75,6
Gynyba	67,9	67,9	100,0	88,4	88,3	100,0	90,6	90,6	100,0	93,6	93,6	100,0	105,3	105,3	100,0
Viešojo tvarka ir visuomenės apsauga	149,8	149,8	100,0	145,2	145,2	100,0	188,6	188,5	99,9	249,9	249,8	100,0	346,3	346,3	100,0
Ekonomika	3432,1	3417,4	99,6	5814,9	5788,8	99,6	6326,0	5955,8	94,1	4551,6	4550,9	100,0	3624,4	3427,6	94,6
Aplinkos apsauga	1914,8	1735,2	90,6	1700,3	1660,7	97,7	1922,2	1907,4	99,2	947,1	933,0	98,5	3396,4	2160,9	63,6
Būstas ir komunalinis ūkis	1381,9	1377,7	99,7	1297,2	1296,9	100,0	1791,5	1791,5	100,0	3604,7	3591,1	99,6	6531,0	5808,6	88,9
Sveikatos priežiūra	5151,3	5088,4	98,8	4170,0	4159,0	99,7	6090,3	6083,8	99,9	219,9	214,7	97,6	469,3	431,6	92,0
Poilsis, kultūra ir religija	2282,2	2264,7	99,2	2346,2	2323,2	99,0	2758,9	2751,3	99,7	3278,3	3277,9	100,0	4902,3	4692,8	95,7
Švietimas	17287,7	17228,8	99,7	17561,6	17525,4	99,8	20532,2	20459,4	99,6	23642,8	23636,4	100,0	28756,0	28258,9	98,3
Socialinė apsauga, globa ir rūpyba	5740,7	5731,1	99,8	5135,0	5132,6	100,0	6828,6	6767,2	99,1	4483,9	4480,6	99,9	5472,7	5408,2	98,8
Kt. savivaldybėms perduotos lėšos	-	-	-	18,6	18,6	100,0	21,7	21,7	100,0	27,9	27,9	100,0	37,1	37,1	100,0
Iš viso:	41479,0	41115,9	99,1	42300,1	42156,6	99,7	52828,0	52294,0	99,0	51471,0	51391,2	99,85	71657,0	64291,0	89,7

**PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS 2007-2008 M. BIUDŽETO IŠLAIDŲ
PASISKIRSTYMAS PAGAL PROGRAMAS**

Programos pavadinimas	2007 m.		2008 m.	
	tūkst. Lt	%	tūkst. Lt	%
01 Bendroji programa	9243,1	17,9	11593,2	18,0
02 Verslo ir turto programa	2669,9	5,2	4967,7	7,5
03 Šventosios seniūnijos programa	1464,5	2,8	2057,1	3,1
04 Ekonominė plėtra	481,2	0,9	538,0	0,8
05 Aplinkos apsauga	284,0	0,5	131,8	0,2
06 Komunalinis ūkis	9279,8	18,0	13232,9	20,0
07 Sveikatinimo veikla	202,3	0,4	173,1	0,3
08 Kultūra	2940,6	5,7	3287,2	5,0
09 Švietimas	22695,9	43,9	26134,6	40,0
10 Socialinė apsauga	2400,8	4,6	3349,0	5,1
Iš viso:	51662,1	100,0	66010,8	100,0

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS 2007-2008 M. BIUDŽETO IŠLAIDŲ
PASISKIRSTYMAS PAGAL PROGRAMAS**

Programos pavadinimas	2007 m.		2008 m.	
	tūkst. Lt	%	tūkst. Lt	%
01 Vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų ugdymas	435202,6	53,8	513842,0	51,0
02 Socialinės apsaugos plėtojimas, skurdo bei socialinės atskirties mažinimas	88740,0	11,0	107961,7	10,7
03 Sveikatos apsauga	16883,9	2,1	14635,0	1,5
04 Vaikų ir jaunimo socializacija	1600,0	0,2	1600,0	0,2
05 Būsto plėtra	3546,3	0,4	4076,3	0,4
06 Kūno kultūros ir sporto plėtojimas	15892,2	2,0	15425,2	1,5
07 Informacinės visuomenės plėtra	2964,0	0,4	3100,0	0,3
08 Sąlygų verslo plėtrai sudarymas ir patrauklios investicijoms aplinkos formavimas	3018,9	0,4	1848,0	0,2
09 Kultūros veiklos plėtra ir jos vaidmens bendruomenės gyvenime stiprinimas	20883,6	2,6	42439,4	4,2
10 Senamiesčio atgaivinimas	3400,0	0,4	3465,0	0,3
11 Aplinkos ir kraštovaizdžio apsauga	7727,6	1,0	8162,0	0,8
12 Turizmo plėtra	3270,0	0,4	2770,0	0,3
13 Urbanistinės plėtros strategijos formavimas	4516,8	0,6	4546,8	0,5
14 Miesto infrastruktūros objektų priežiūra ir modernizavimas	88807,1	11,0	92807,6	9,2
15 Miesto infrastruktūros objektų plėtra	8328,3	1,0	34681,7	3,4
16 Savivaldybės veiklos pagrindinių funkcijų vykdymo strategijos formavimas ir įgyvendinimas	104152,7	12,9	156370,5	15,5
17 Specialioji programa - lėšų už paslaugas surinkimas ir panaudojimas	-	-	-	-
Iš viso programai:	808934,0	100,0	1007731,2	100,0
Administracijos direktoriaus rezervas	3282,3	-	2000,0	-
Bendrosios dotacijos kompensacija valstybės biudžetui	57723,0	-	5807,0	-
Iš viso:	869939,3	-	1015538,2	-